

Per aspera ad astra

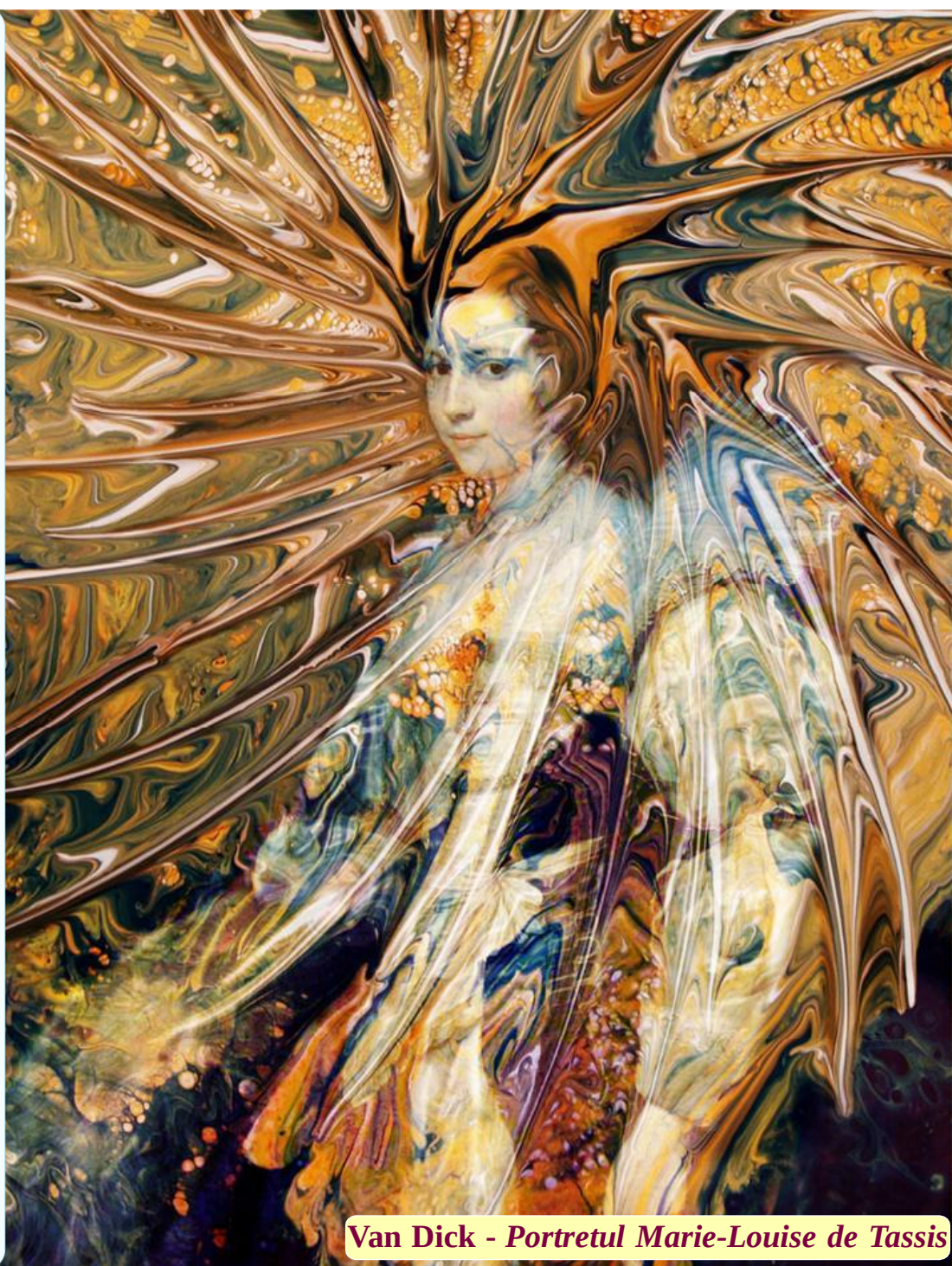
Constelații 5 dianmantine

**Revistă de cultură universală
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români**

**Anul IV, Nr. 6 (34)
Iunie 2013**

**În acest număr
semnează:**

Isabela Vasiliu-Scraba, Doina Drăguț, Janet Nică, George Filip, Iulian Chivu, George Petrovai, Radu Botiș, Lucian Gruia, Al. Florin Țene, Stelian Gomboș, Mariana Zavati Gardner, Ion Pachia-Tatomirescu, Adrian Botez, Baki Ymeri, Daniel Marian, Dan Doman, Petru-Ioan Gârda, Florica Iacob, Octavian Mareș, Vasile Moldovan, Vasile Mustață, Valentin Nicolîțov, Radu Patrichi, Nicolae Mățaș, Gheorghe A. Stroia, Florin Măceșanu, Emil Bucureșteanu, Octavian Lupu, Dumitru Ichim, Cătălin Mocanu, Ada Iliescu, Vasile Menzel, Silvia Ballestra, Miruna Ocnărescu, Stephan Delbos, Andrew Fincham, Zbynek Hejda, Lyn Moir, Mihai Știrbu, Viorel Roman, Sergiu Găbureac, Eugen Deutsch, Ștefan Dumitrescu, Ioan Hapca, Claudia Scomea, Virgil Stan, Boris Marian, Livia Ciupercă, George Petrone, Geo Olteanu, Ion I. Părăianu, Dan Florian Sămărescu

Van Dick - Portretul Marie-Louise de Tassis

Sumar

Isabela V.-Scraba, Excluderea lui Noica și a poezilor martiri din cultura românească	pp.3-5
Doina Drăguț, Întoarcerea în sine	p.5
Janet Nică, O pinie, două pinii	p.6
George Filip, Versuri	p.7
Iulian Chivu, Desăvârșirea în simbol: Eroul mitic. I	pp.8,9
George Petrovai, Albert Camus sau ipostaza scriitorului exilat în existență	pp.10-12
Radu Botiș, Până când?	p.12
Lucian Gruia, Doina Drăguț - Esența este Lumină	p.13
Al. Florin Țene, Poeme	p.14
Stelian Gomboș, Filosoful și gânditorul creștin și ortodox Nae Ionescu	pp.15-21
Mariana Zavati Gardner, Versuri	p.21
Ion Pachia-Tatomirescu, "Mihai Viteazul", o imperioasă bibliografie	pp.22,23
Adrian Botez, Om, Timp și Decizie	p.23
Baki Ymeri, Cuvânt și suflet	p.24
Daniel Marian, Versuri	p.24
Poeți ai Societății Române de Haiku	p.25
Nicolae Mățaș, Sonete	p.26
Daniel Marian, Claudia Daniela Marcu - "Noiembrie al meu"	pp.27-28
Gheorghe A. Stroia, Ana Maria Gîbu sau mărturie despre nuanțele înflorescenței poetice	pp.29,30
Florin Măceșanu, Van Dick	p.30
Emil Bucureșteanu, Domnul Vili	pp.31,32
Octavian Lupu, Farmecul scrierii gândurilor, trăirilor și emoțiilor	pp.33,34
Dumitru Ichim, Versuri	p.34
Cătălin Mocanu, Adrian Botez și cronicarii moldoveni	pp.35,36
Ada Iliescu, Mircea Dinescu - un poet răzvrătit	pp.37,38
Vasile Menzel, Viața ca anecdotă	p.38
Silvia Ballestra, Ziua de naștere a Iguanei	pp.39-41
Miruna Ocnărescu, Versuri	p.41
Stephen Delbos, Andrew Fincham, Zbynek Hejda, Lyn Moir, Versuri	p.42
Mihai Știrbu, Marin Preda și Aurora	pp.43-45
Viorel Roman, Statul și Biserica	p.45
Sergiu Găbureac, Vest...de Vest... ..	pp.46-48
Eugen Deutsch, Janet Nică, Duel sonetistic ...	p.48
Ștefan Dumitrescu, Versuri	p.49
Ioan Hapca, Noi amândoi avem același dascăl. Valențe ale textului liric	pp.50,51
Claudia Scornea, Versuri	p.51
Virgil Stan, Liturghia	pp.52-54
Boris Marian, Elegii euforice	p.54
Livia Ciupercă, Umbrele suferinței	p.55
George Petrone, Constelații epigramatice ...	p.56
Geo Olteanu, Constelații epigramatice	p.57
Ion I. Părăianu, Câteva aprecieri critice referitoare la talentul literar al lui Bogdan Amaru	p.58
Dan Florian Sămărescu, Biserica Sf. Nicolae și Sf. Pantelimon din Pitești	pp.59,60

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFITEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, traducător, eminescolog, critic de artă

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:

constatiidiamantine1@gmail.comconst.diamantine@gmail.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj, România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Van Dick

Fondatori: Al. Florin Țene, Doina Drăguț, Janet Nică, N.N. Negulescu

Isabela UASILIU-SCRABA

Excluderea lui Noica și a poetilor martiri din cultura românească

De dincolo de Cortina de Fier, Mircea Eliade scria despre ocupația comunistă a țării sale, descriind-o drept „vremea sterilizării spirituale prin distrugerea sistematică a elitelor și ruperea legăturilor organice cu tradițiile autentic naționale” (1953). El îndemna exilul românesc la creație culturală, salvarea prin spirit fiind unica soluție rămasă. Cu o clarviziune de profet, filozoful religiilor descrisese tactica oligarhiei coloniale sovietice, valabilă atât pentru anii cincizeci, cât și pentru cele două decenii de pustiire culturală românească ce au urmat căderii comunismului cu menținerea puterii politice în aceleași mâini ca înainte de 1989: „neamul românesc are de-a face cu un adversar nu numai excepțional de puternic, dar și hotărât să întrebuițeze orice mijloace pentru a ne desființa spiritualmente și culturalmente” (M. Eliade, aug. 1953). Pentru creațiile culturale de dincoace de granițele închise, nicăieri nu apare mai pregnant adevărul intuiției lui Eliade privitoare la salvarea românilor prin spirit decât în poezia religioasă din închisorile sovietice de pe teritoriul României ciuntite. Admiratorii poeziei apărute la edituri comuniste preferă însă a ignora versurile născute după gratii (1).

Se poate ca în această atitudine să fie și un reflex de auto-apărare a reprezentanților unei culturi cu de-a sila materialiste în care Pavel Apostol pune la zid „misticismul” filozofului Blaga precum și religiozitatea dintr-o scriere a lui Noica (v. referatul lui Pavel Apostol la manuscrisul *Povestirilor după Hegel*, predat la ESPLA în 1957). În 1988, din îndepărtata Americă un fost membru PCR încă mai critica „misticismul” școlii filozofice românești inițiate de gânditorul religios Nae Ionescu folosind șabloanele ideologiei comuniste (v. postfața lui Virgil Nemoianu la vol. Mihai Șora, *Dialog interior*, București, Humanitas, 1995, p. 219-242). Dacă cecitatea doctrinei materialiste era opacă la filonul mistic al poeziei din închisoare, reușita stilistică a ei a fost vreme de decenii motiv de încarcerare, lichidare fizică și percheziții urmate de confiscarea creațiilor literare (v. soarta manuscriselor poetului și eseistului Ion

Caraion până la moartea acestuia în exilul din Elveția).

Cum s-o mai ridice în slăvi Nicolae Mănolescu pe Marta Petreu, cu proza și Poemele ei nerușinate, dacă i-ar fi trecut o clipă prin gând să compare poezia fostei profesoare de socialism cu măiestria versurilor multor poeți schingiuiți după gratii: „Unde iese sânge, luați vătraie/ înroșite-n jar - nu fiți haini! -/ și-astupați-l. Gâtița cu paie/ umpleți-li-o; ‘nfigeți mărăcini/ orișunde-i mustul mai zemos” (Ion Caraion)... „Nici pe pruncii lor cu cârnuri crude/ n-ar fi, iarăși, musai să-i mai țineți./ Deșertați-le benzină-n ochii vineți/ și-ardeți-i, cu mume și cu rude” (Ion Caraion, *Nu-i iertați pe cei ce v-au iubit*). Binevenite pentru falsificatorii istoriei noastre care uită de asasinarea pe timp de pace a sute de mii de opozanți și-i dau zor cu „inspirația bolșevică” a unui așa-zis comunism „românesc” ar fi câteva versuri din poezia *Bolșevism* compusă de Ion Caraion pe 30 aprilie 1950: „Cântă megafoane-n limba rusă,/ dănuie în piață alte javre/ și de pretutindeni, drag ne-acoperi,/ viață muzicală, cu cadavre” (Ion Caraion, *Poezii arestate*, București, Ed. Muzeului Literaturii Române, 1999, p. 38).

Sugerate prin muzica rusească după care țopăie javre umane, hoardele trimise de Moscova împreună cu slugile lor „din piață” se făceau simțite în anii cincizeci prin maldărele de cadavre de români cu care acoperiseră țara. Lumina vieții stinsă prin demența bestialității nu putea să-l lase indiferent pe Cel de Sus: „În creștetul veciei Dumnezeu/ Cu capu-n mâini stă, abătut și trist/ În jur se sting luminile mereu/ Si-ngenunchiat alături plânge Christ” (Demostene Andronescu). În 1947 Alice Voinescu (care urma să fie și ea trimisă-n pușcărie) observase că „e în politica rusească ceva demonic”, fiindcă se bazează pe „minciună, perfidie și teroare” (*Jurnal*, București, Ed. Albatros, p.504).

Din dosariada prilejuită de centenarul nașterii lui Noica, prin volume astfel alcătuite încât să încredințeze victime și nu călăi, unii repetă nume de victime, alții de trepăduși din Securitate cu toții „uitând” de cei care l-au băgat pe Noica pentru șase ani în pușcărie

și de alții care după amnistiere i-au făcut viața amără în calitate de redactori de carte și de cenzoari ai textelor care urmau să apară în reviste și cărți. „Uitat” este și Alex. Elian care îi pune lui Noica bețe-n roate prin referate negative, admirate apriori pentru competența lor de Ion Papuc care n-a trebuit să le mai și citească spre a-și consolida buna impresie iscată de ușurința cu care Elian scria grecește (v. Ion Papuc, *Despre lăutărism*, în vol. *Modelul Cultural Noica*, 2009).

În volumul *Noica și Securitatea* (București, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2009) Dora Mezdrea s-a ferit să includă documente din 1957-1958 când Zigu Ornea a dat pe ascuns Securității manuscrisul *Povestirilor după Hegel* (v. Obs. Cult. Nr.20/277, 14-20 iulie 2005; Ziua, 31 martie 2007 și Ziua, 7 aprilie 2007).

Îndeletnicirea cripto-comunistă de a găsi vinovați printre victime a ieșit la iveală și din verdictul unui proces de calomnie (2003-2004) în care instanța judecătorească i-a dat dreptate fostului bursier Soros (2) care a invocat angajamentul de colaborare cu Securitatea semnat în închisoare de fostul deținut politic Radu Ciuceanu. În neo-comunismul cultural de după 1990, teroarea statului polițienesc este „explicată” publicului larg prin „natura relațiilor dlui Ciuceanu cu Securitatea în timpul și după detenție” (Mircea Stănescu, 10 febr. 2010, în rev. *Asymetria*).

Dirijată din umbră de Ana Pauker și de adjunctul șefului Securității, generalul rus Nicolski (v. Dennis Deletant, *Securitatea și disidența în România*, 1998, p. 59), tehnica nesfârșitelor schinghiuiri fizice și psihice în închisoarea de la Pitești a urmărit după 1949 scopul precis de a transforma opozanții ocupației sovietice în roboți de anihilat dușmanii comunismului. Cu o simpatie greu de explicat, televiziunea română (TV-Cultural, 27 sept. 2009) a difuzat la o oră de vârf interviul luat fostului gardian Gabor Tiberiu, unul din cei care torturau deținuții politici de la Gherla (3). Având 17 milioane de lei vechi pe lună și aparența unui pensionar oarecare, torționarul, fără urmă de remușcări, vorbea în limbajul

de lemn al fostei sale meserii sale despre anchetele făcute în rândul gardienilor după sistarea „experimentului Nicolski” în închisoarea din Gherla. Desigur, gardianul nu a desemnat tehnica reeducării prin tortură după numele organizatorului din umbră. El s-a limitat să spună că numai altora li se întâmpla să mai aplice corecții corporale dușmanilor închiși la Gherla.

Cum se știe (dar la emisiunea de duminică 27 septembrie 2009 nu s-a spus!) în iulie 1951 Radio Londra dezvăluise atrocitățile orchestrate de șefii Securității (Gheorghe Pintilie și Alexandru Nicolski) în temnița de la Pitești. Aceasta a determinat sistarea bruscă a torturării studențimii și începerea anchetelor în Procesul „Țurcanu” (1952-1954). La „experimentul Nicolski” de chinuire psiho-fizică a unor oameni ajunși pe piele și os nu s-a renunțat însă pe de-a-ntregul. Doar a fost transplantat cu ușoare modificări în alte închisori precum Jilava, Gherla, Aiud, Târgul Ocna, etc.

În ce privește închisoarea din Pitești, la procesul intentat tortionarului Eugen Țurcanu preotul Gheorghe Calciu „n-a putut fi judecat în lotul lui Țurcanu, deoarece a anunțat că nu va răspunde la nici o întrebare până când nu va fi adus la proces adevăratul inițiator al experienței, generalul Nicolski” (v. Virgil Ierunca, *Fenomenul Pitești*, București, Ed. Humanitas, p. 47).

Pentru că adevărații autori ai crimelor care au dus din 1945 până în 1989 la uciderea a 890.000 (opsute nouăzeci de mii) de români fără a socoti victimele comunismului din teritoriile românești înstrăinate (v. dr. Florin Mătescu, *Holocaustul roșu*, ed. I-a 1994, ed. II-a 1998, ed. III-a 2009, București, Ed. Ericson), și la circa două milioane de întemnițați politici pe diferite termene între 23 august 1944 și 1964 (v. Monumentul victimelor comunismului de la Chêne-Bourg, Geneva, Elveția) n-au fost nicicând pedepsiți, ei și urmașii lor au rămas să controleze falsificarea istoriei pentru a-și ascunde vinovăția. De exemplu, termenul de „reeducare” este explicat în 2007 fără menționarea lui Alexandru Nicolski/ Nicolau/Boris Grumberg, aflat 16 ani la conducerea Securității (v. Stan Stoica, coordonator, *Dicționar de istorie a României*, Ed. Meronia, București, 2007, prefață Dinu C. Giurăscu, p. 285), cetățean rus plantat în România cu grad de general de Securitate, considerat de Banu Rădulescu drept „eminența cenușie a represiviilor din România în perioada 1948-1962” (v. Banu Rădulescu, *Preambul la „Dosarul Pitești”*, în rev. *Memoria*, nr. 2/1991, p. 21).

În 1952 (anul în care fiica sa Măriuca de 18 ani era băgată după gratii) Mircea Vulcănescu devenea una dintre victimele intro-

ducerii bătailor sistematice în închisoarea de la Aiud ca urmare a executării soților Rosenberg, spioni sovietici în SUA (v. Ion Varlam, *Pseudoromânia*, Ed. Vog, București, 2004, p. 86). Deși anchetele pentru proces se terminaseră de mult, din nedreapta condamnare rămânându-i de ispășit doi ani, sub pretextul elucidării unor detalii din dosar, Mircea Vulcănescu a fost adus la Jilava de la Aiud, unde fusese bătut împreună cu alți deținuți care trebuiau să treacă între gardieni lovind puternic cu bâtele (v. Bucur Stănescu, *Zurgălăii Aiudului*, în rev. *Memoria*, nr. 2/1991, p. 55). Astfel filozoful a fost sistematic schingiuit și la Jilava, unde în urma loviturilor i-a fost ruptă o coastă care i-a intrat în plămân, provocându-i o pleurezie. Într-una dintre încarcerările în celula de pedeapsă de la Jilava, Mircea Vulcănescu s-a arătat gata să-și sacrifice propria viață spre a salva un tânăr.

Dacă în istoria noastră călcată în picioare de Mihail Roller și de urmașii săi de azi amintirea luptei ardelenilor pentru dezrobirea națională s-a predat falsificată în comunism și continuă să se propage murdărită de minciuni, figurile martirilor uciși de unguri s-au arătat într-o noapte „jefuită de stele” unui poet (1926-1964) „tras pe roată” de Nicolschi la Pitești: „Ah! Cum își mai holba ochii istoria!// Nu-i venea să creadă că-n geamătul nostru/ Scrâșneau Cloșca și Horia/ Că-n suflul nostru, de nădejde orfan/ atârnau nojitele de la opincile lui Badea Crișan” (Sergiu Mandinescu, *Re-educarea*, apud. Preot Gh. Calciu).

Problema consecințelor unor eventuale relații dintre pușcăriași care au supraviețuit regimului de exterminare din închisorile politice și tânăra generație educată în universități de profil științific l-a preocupat pe Mircea Eliade într-una din povestirile sale scrise în 1975. Într-un mod criptic și extrem de bine elaborat prin meandrate peripecii relatate indirect, în niște discuții purtate la Securitate, hermeneutul unversurilor religioase imaginează un tânăr inginer care este solicitat a lămurii unui necunoscut o greșală de dateare a ziarului Scânteia.

Pentru tânărul acostat în plină zi pe o stradă din București de un fost deținut politic, lumea în care trăise până în acel moment își schimbă brusc înfățișarea. Inginerul este imediat luat în vizorul Securității, fiind făcut părtaș la o mulțime de întâmplări de care află doar cu prilejul anchetelor. Își pierde postul de la universitate, are un timp o slujbă în provincie, iar la sfârșit, la interogatoriul cu care se încheie povestea sa, tânărul inginer este adus dintr-un sanatoriu de boli psihice și află, chiar de la agentul care-l chestiona, că iubita lui rămasă într-o țară de dincolo de Cortina de fier i-a trimis pe căi misterioase

îndemnul să nu deznădăjduiască și să aibe încredere în puterea lui Dumnezeu.

Oricine-și poate închipui că povestirea Pelerina (4), terminată de Mircea Eliade în 1975, exclude situațiile „de serviciu”, în care foști deținuți politici intrau în legătură cu colegii lor mai tineri, cum au fost cele în care Noica, angajat la Centru de Logică, a luat contact cu tinerii. Printre altele, întrucât puținele întâlniri de la Păltiniș dintre Constantin Noica și Liiceanu - care nota cu sinceritate că filozofia de mult îi devenise „greu suportabilă” (Liiceanu, *Ușa interzisă*) - n-au avut prea multe rezultate fericite în ce privește posteritatea celor douăzeci de volume de scrieri filozofice noiciene, sau în direcția publicării de scrieri filozofice românești din perioada interbelică sau din exil.

În schimb, consecințele negative ale contactului dintre un fost deținut politic și un „discipol al lui Henry Wald” (cum l-a desemnat Noica pe Liiceanu în 1974, într-o conversație cu filozoful Octavian Nistor, fost coleg de facultate și prieten cu Alexandru Dragomir) s-au văzut cu prisosință în ultimii douăzeci de ani.

Pe cât de insistent se propun volumele ideologilor de ieri deveniți „filozofii de azi”, pe atât de insidios se lucrează la eliminarea „filozofilor de ieri”. În mod surprinzător, treptata excludere a lui Noica și a lui Eliade dintre valorile de seamă ale spiritualității românești a venit chiar din tabăra lui Liiceanu, editorul lui Noica și a lui Eliade. Astfel că, în anul centenarului, în puținele librării din centrul capitalei, Editura Humanitas nu mai distribuie decât un titlu sau două din opera lui Noica (la Librăria „Sadoveanu”, pe 9 septembrie 2009 nu exista chiar nici o carte de-a filozofului!), câteva titluri din Eliade mascând cu greu tactica desființării sale ca scriitor și ca istoric al religiilor.

Sigur, povestirea imaginată de Mircea Eliade nu intră în categoria de „virulentă satiră politică la adresa statului totalitar” propusă de editorul Handoca în 1991 odată cu publicarea volumului de Nuvele inedite, pe hârtie din cea mai proastă la obscură editură „Rum-Irina” din București. Pentru că mesajul biblic venit de la iubita inginerului stabilită în Uganda („Fericiți cei săraci cu duhul căci a lor va fi împărăția Cerurilor”) implică inexistența granițelor la un anumit nivel de comunicare.

În plus, un autentic filozof al religiilor (precum Eliade) niciodată nu se va preocupa de timpul istoric pe care marea cultură l-a pus mereu în paranteze. Mircea Eliade se simte acasă doar în Marele Timp. Acesta e timpul din care imaginează mesaje ce nu țin seama de teroarea politică și de sârma

Doina DRĂCUȚ

Întoarcerea în sine

Dincolo de tine însuși, dincolo de universul tău interior și moral, în care mereu ai crezut și în care ți-ai găsit frământări lăuntrice, dincolo, deci, de structura eului propriu, supus unei ordini firești și unor legi universale, există societatea concretizată adesea în colegi, vecini, prieteni, există natura care-ți învâluie sufletul în lumină, în stări de dispoziție, sau te coboară în întunecimi haotice în momente tensionate.

Adesea, sub stări interioare răvășite, ți se pare că golul din jurul tău se umple de o lumină în care tu însuși devii parcă o umbră purtată spre certitudini definitive sau că golul din jurul

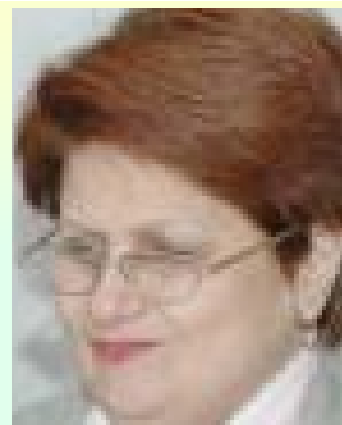
tău se umple cu noapte, tu însuși fiind o stea, prima stea răsărită pe cerul imaginației tale. Adesea sunt stări interioare care te sustrag și te încătușează în propria-ți ființă, comunicarea cu exteriorul părându-ți o povară și oricât ai căuta să te depășești nu faci altceva decât să adâncești abisul ce te înconjoară, iar dacă un semen

încearcă să intre în intimitatea structurii tale, căutând o dezvăluire a tainelor pe care tu însuși nu le cunoști, atunci devii o noapte scuturată de îngheț polar și sufletul sfărâmat ți se contopește într-un bulgăre mat. Nimeni nu este atât de deștept încât să-ți respecte aceste trăiri (nimeni care nu-ți este indiferent), astfel că totul se trans-

Motto:

Dacă toată lumea ți-e dușmană, fii tu prietenul tău. Nenorocirea nu e mai presus de puterile unui om. Oricât de mare ar fi ploaia, o pasăre mică nu e lovită, deodată, decât de o singură picătură.

Bernardin de Saint-Pierre

formă într-o respingere, apoi când această întoarcere în sine dispare instituindu-se echilibrul, printr-o revenire euforică și calmă în lumea care mai înainte ți-era antipatică, potrivit instinctului ce te domina, deci, acum, în momentul în care te simți element util și indispensabil naturii universale, te trezești singur, mai singur decât sâmburele în interiorul unui fruct, care, deși el a fost cel care a generat creșterea și coacerea definitivă, este aruncat, ca o inutilitate, după consumarea fructului.

ghimpată menită să transforme o întreagă țară într-o închisoare.

Suferința fără de leac a mercenarilor ocupantului orchestrând torturile din închisori, ca și a cohortelor de păzitori ai non-valorii înlocuind valorile puse sub obroc a iscat-o mereu punerea în paranteze a timpului istoric în care aceștia masacrau poeți sau poezii. Cum să nu dorească ei să-i disloce pe veci din cultura românească pe toți poeții martiri ai credinței (Costache Oprișan, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Ion Omescu, Ion Caraion, Aurel Ciurunga, Zahu Pană, Aurel Dragodan, Stefan I. Nenițescu, Vasile Voiculescu, Ioan Victor Pica, Valeriu Gafencu, Virgil Maxim, și mulți, mulți alții)? Cum să îndure ei nemurirea acelui creator de geniu călcat în picioare, bătut zile și nopți în șir, trezit din leșin prin confundarea în hărdăul cu excremente, chinuit mai apoi în fel și chip, care odată revenit în fire a compus următoarele versuri: „Ah, Doamne, iată-mă aici, la ceasul comorilor/îmbrățișându-mi durerea sub lezezi de patimi și chin/ Aștept îngerul zorilor, aștept învierea,/ În numele Tatălui, al Fiului și-al Sfântului Duh, Amin. (Sergiu Mandinescu).

Mircea Eliade consemna în 1974 că nu-l interesează decât „viitorul”. Și, ca să nu ră-

mână nici un dubiu asupra sensului intenționat, el specifică felul în care românii își pot „împlini” viitorul care le-a fost hărăzit: „trăind liber orice epifanie a prezentului, cât s-ar dovedi ea de tragică, născută din nenoroc și ursită deznădejdi” (Incognito la Buchenwald). Parcă ar fi scris aceste rânduri în marginea poeziei din exil a lui Horia Stamatu, a versurilor atâtor poeți din închisori, sau, bunăoară, a poeziilor prietenului său Radu Gyr compuse și difuzate după zăbrele.

Note:

[1] v. Constantin Oprișan, *Cărțile spiritului*, București, Ed. Christiana, 2009, postfață de Isabela Vasiliu-Scraba, C-tin Oprișan, unul din discipolii necunoscuți ai lui Heidegger, p.81-91.

[2] Mircea Stănescu (n.1968) a scris o teză publicată în 2008 despre „experimentul Nicolski-Ana Pauker”. Încă din 1998 Dennis Deletant arătase cu claritate cum au stat lucrurile cu așa zisul „Experiment Pitești” scriind că „Ana Pauker, - implicată direct prin generalul Nicolski (adjunctul Securității) în „Experimentul - Fenomenul Pitești”, datorită amicitiei cu Stalin și Molotov, - a fost scutită de proces și a beneficiat de imunitate judecătorească ca și Nicolski, grație filierei NKGB” (v. D. Deletant, *Securitatea și dizidența în România*, București, Ed. Humanitas, 1998, p. 59). Dar Mircea Stănescu nu desemnează „experimentul” prin tartorii principali, probabil ca să-l poată „româniza”. Fiindcă în opinia sa „adevărații vinovați

(...) încep cu Gheorghiu-Dej, liderul Partidului, membrii Secretariatului și Biroului Politic, și continuă cu conducerea Securității (Nicolșchi era nr. 2, nr. 1 fiind Gheorghe Pintilie!), conducerea Securității închisorilor și ofițerii din penitenciare” (M. Stănescu, 10 febr. 2009). Sau, pur și simplu, ca să-și poată desfășura originalitatea gândirii „filozofice” prin următoarea triadă, pe cât de stupidă, pe atât de falsă: reeducarea la sovietici ar fi fost „prin muncă”, la chinezi „prin reforma gândirii” și la români „prin demascare și auto-analiză”. Cu astfel de originalități și cu noianul de informații din dosare ale „re-educatorilor de la Pitești” Mircea Stănescu a devenit doctor în filozofie, în aplauzele lui Vladimir Tismăneanu, ale lui Dan C. Mihăilescu, și desigur, ale lui Ion Ianoși, conducătorul tezei de doctorat. Oricum, lucrarea sa a completat imaginea manipuloare oferită de volumul din 1995 de la Editura Vremea, unde s-au publicat pentru prima dată texte scrise de studenții deținuți în timpul torturilor.

[3] v. teolog Vasile Militaru, *Biserica din temniță: mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste. 1948-1964*, Bacău, Ed. Vicovia, 2008, p. 94. Cartea este o dezvoltare a lucrării de licență din 2007 de la Facultatea de teologie din Sibiu.

[4] La vremea războiului pentru Basarabia și Bucovina de Nord ocupate de URSS în 28 iunie 1940, ordinul militar „Mihai Viteazul” consta nu numai într-o medalie ci și o... PELERINA! Iată de unde vine numele povestirii scrisa de Mircea Eliade în august 1975 și tipărită de Virgil Ierunca în numărul 3 al revistei Ethos (1982).

Janet NICĂ

o pinie

două pinii

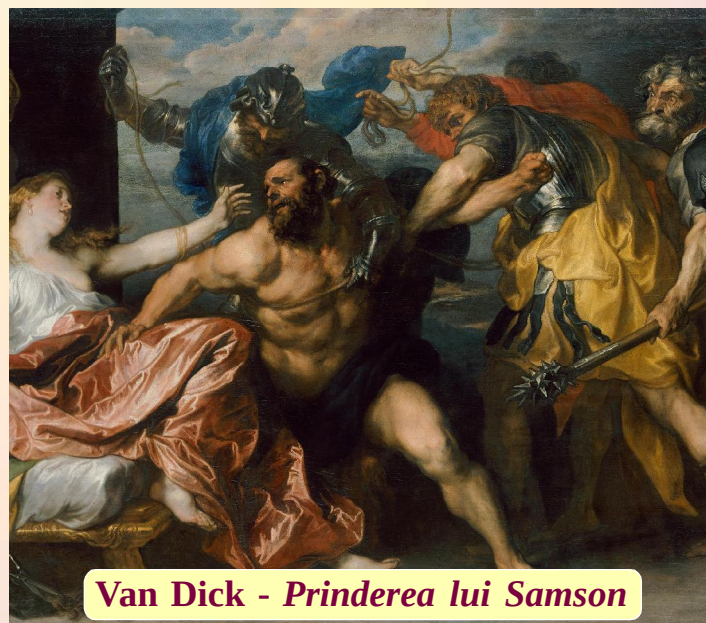

REPORTAJ DIN URBEA NATALĂ

Urbea X rămâne arvunită lui Caragiale. Din gara acestei urbe a plecat trenul în care d-l Goe a dat acel cunoscut recital de cucuvea guguștelnică. Mie nu-mi rămâne decât urbea Y, urbea mea natală, urbea cea mai culturală, cu cele mai culturale străzi din vestul estului și din estul vestului. Aici se întâmplă fel de fel de povești. Culturale, bineînțeles! Bunioară, pe strada „mihai eminescu” - nu, nu e nicio greșală! -, s-au adunat munți de gunoaie, încât copiii, cu imaginația lor matură, au pus pe vârfurile cele mai cu moț, pancarte din carton, adecvate: „Himalaya”, „Ceahlău”, „Omu”, „Retezat”. Pe strada „tudor arghezi” s-au adunat atâtea gropi, încât primarul a proiectat, cu fonduri europene, bineînțeles, festivalul internațional: „Cine-a pus groapa în drum/ ăla n-a fost om nebun!”, festival care aduce, an de an, turiști străini care să vadă ce nu pot vedea pe la ei. Pe strada „george bacovia”, bravurile culturale dau peste buzele paharului. Aici, copiii străzii, iubitori de ecologie, și-o mută în sânge, consumând etnobotanice pe pâine, în văzul „tuturilor!”. Strada „mihail sadoveanu” degajă un permanent impuls pentru LECTURĂ pentru că, ținându-se de mână, ca într-o adevărată horă, s-au înmulțit birturile, bodegile, barurile și cârciumile, unde cititorii lecturează, non-sop, sticle din literatura universală, sau indigenă, de tip: „Cotnari”, „Odobești”, „Murfatlar” și chiar „Segarcea”. Pe strada „nichita stănescu”, toate școlile au rămas fără uși, fără ferestre, cultivându-se, în felul acesta, o reală deschidere spre universalitate. Să se vadă că nu avem nimic de ascuns, că în școlile noastre curge laptele și... zboară cornurile! Doamne, ce mult îmi doresc să ajung celebru, să fie în urbea mea o stradă cu numele meu și să am o statuie la capătul străzii! Seara, să vină tinerii și să-și reverse entuziasmul cultural, cu asupra de măsură, asupra mea! Ba să-mi scoată un ochi, ba să-mi rupă o mână, ba să-mi spargă o ureche! Ar fi o fără de egal încântare! Doamne-ajută!

AȘADAR

Până una-alta, FORȚA conduce lumea.
Cine crede altfel e copil.
Și toți suntem copii, nu numai când
suntem copii. Credulitatea
este somnul de serviciu
care ne face multe deservicii.
Ea paște caii verzi de pe pereți,
mulge capra trăsurii,
face iaurt din Calea Laptee
și injectează fantomele din oglindă
cu clopoței, să dea ora exactă a realității.
Cu atâtea idei gonflabile, nu e de mirare
că Rațiunea e singura parașută
care atenuează căderea și decăderea.
Paralel cu o eră a informației,
s-a cultivat, pe sub mână,
o eră a dezinformației Așadar,
atenție la neatenție!

Van Dick - Prinderea lui Samson

George FILIP
(Canada)

Motto:

*eu mă cam răsfățam - jucam șotronul
și mă zbăteam prin strâmtul înfinit
mulți și-au pierdut prin veacul meu galonul
fiindcă-n capcane...nu m-au dibuit*

Versuri

VRIE CU BICE

prietenului Mișu Kitzu

un prieten vechi neretezat prinprejur
m-a implorat să scriu despre un bici
care - chiar de-l tragi bine prin gură
să nu facă nici de-al dracului - plici...

am ales un gârbaci de prin beci
și i l-am exersat pe spinare
el și-a luat cortul și a plecat
spre un Ierusalim - oarecare

de-acolo îmi scrie că e zilnic război
și că numără dolarii cu găleata
eu - ca toate paparudele emigrante
umblu cu cârdul, cu gloata, cu ceata

și-a deschis fabrică de scos fum
chiar unchiul Matusalem a pus gaj
și are lucrători de toate culorile
care - cu luna - stau în șomaj

fac cu nevasta în taină - congres
multilingva din ea îmi prezice
c-ar fi mai bine - în mahala
să deschidem un târg legitim de carice

omul prost e prost... și de aceea
m-am gândit să nu mă mai dau de creștin
chiliile din lăcaș le-am făcut separeuri
golanii pleacă - și gologanii îmi vin

în această mare vrie de-a bicele
poliștii nu mă caută - niente
pe firmă am scris: tovarăși, aici
e trai pe vătrați - farniente

mi s-a dus vestea de drac răspopit
câinii fac pipi la mine - în prag
dorm liniștit cu pistolul la tâmplă
scriu poezii și tare mult îmi e drag

am deschis chiar un jurnal progresist
în el îmi semnează mereu numai ratații
adică marxiștii și toți proletarii
care ne-au ucis - atunci - împărații

atunci... vreau să spun, în vria de bice
prietenul meu s-a întors recent la țară
este mai bine sclav la tine acasă
la Masa tăcerii - ca unul Brâncuși...

RUGĂ CU ACTORI

actorului Nae Călugărița

nu se poate măi frate fără opinia
publică și chiar prea nevinovată
în care toată lumea îngenuncha
pe altarele lui... a fost odată...

actorii vin la inventar pe scenă
înveșmântați în ciudate vestoane
unele au fost dibaci recrutate
de prin vechi recuzite cazoane

numai la magazia de scule
nimeni nu știe ce se mai întâmplă
chiar ieri - cea mai faină actriță
mi-a pus pripită pistolul la tâmplă

avem acolo și tinere capre sălbatiche
care-și vopsesc abuziv droguri pe buze
între actele dramelor personale jucate
în cazuri extreme când nu sunt lehuze

domnul inspector de la poliție
umblă travestit sub o mișto pălărie
are-n dotare revolver, ghetre și frac
și niște nădragii unisex - de dimie

noaptea târziu - după spectacol
actorul preferat rămâne singur în sală
își reproșează ca în Caragiale... Năpasta
o crimă comisă și-așa de banală...

doar o călugăriță iese treptat
treptat - din rolul stupid de pe scenă
urgent medicul veterinar a declarat
că inculpata sedusă ar avea o migrenă

un nebun scrie zilnic versuri pe gard
apoi și le-adună cu grijă-n volum
iarna bătrână trece desculță pe uliță
iar din hornuri nu urcă nici scamă de fum

este ora când madam cucuvelele
trag cortinele prin negre unghere
domnul director nu doarme - crează
mari tragedii pentru noile ere

iar soarele împrăstie cu bidineaua
albul îmbietor de benefic al zorilor
lăptărelele desculțe se-ndoaie sub cobilițe
așadar - este ora de rugă-a actorilor...

VEAC BLEAU

scriitorului Ioan BARBU

acum respirăm interbelic
cocorii vâslesc spre amiază
iar presa prea cotidiană
prevede o viață mai brează

mi-s dragi cimitirele-albastre
cu izuri de sfântă prescură
și toți maidanezii politici
ce umblă cu osul în gură

nu toți am venit peste Terra
din spații - puhoi de lăcuste
la porțile fără de număr
să punem lozincile juste

de mult e bătrân Araratul
acum pare pildă ecvestră
relicva invaziei noastre
e nava cea extraterestră

am scos un ziar până seara
Veac Bleau - ps: veacul cel nou
prin care târâm la povară
de veacuri - o Vacă și-un Bou

apoi ne-am acuns într-o grotă
și-am pus pe perete origini
să aibă patină povestea
am scris peste ea cu pecingini

pe urmă ne-am pus ochelarii
s-avem o mai cultă aliură
iar scroafa - și ea darwinistă
se poartă cu paiul în gură

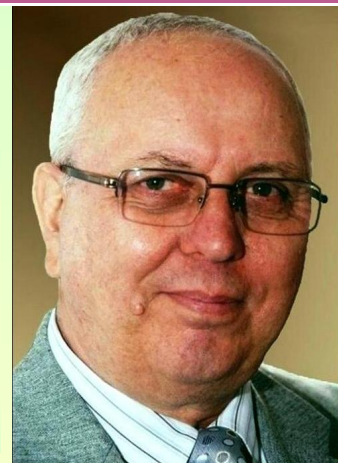
prin circuri femeile șarpe
mai fac eschibiții pe sârmă
și gurile-cască prin piețe
primesc din vitrine ce-artârni

eu am o păpușă de piatră
la care mă-nchin - se mai poartă
nutrind cam pe blat dragi tovarăși
să-mi aflu prin bălci o consoartă

și după...-n postura cea nouă
să cânt din Ravel... Bolero
și verde să rod - ca omida
o frunză măcar... de veac bleau.

Iulian CHIUU

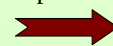
Desăvârșirea în simbol: Eroul mitic. I

Spre deosebire de eroul biblic, desăvârșit în evlavie transcendenței și supusul lui Dumnezeu (*Ein Gott*), cel mitic este, prin natura sa profană, însăși desăvârșirea concendenței în *ce-itate* (*Washeit*) și *cine-itate* (*Werheit*). Simultan cu afirmarea sa întru ceva, cum ar spune C. Noica, el împlinește fie un sens moral, fie este cauza care cauzează o nouă cauză prin împlinirea celei dintâi (*Verwirklichung*); adică o trecere în efectivitate sau un erou civilizator (*Schicksalhafter Held*). Lucrurile iau însă o turnură deosebită în cazul operei culte, în care eroul trece înaintea autorului, cum remarcă și Gilbert Durand când se referă la operele lui Stendhal; „marile opere nu ne vorbesc despre un om, ci despre om.”¹ Eroul mitic e un produs al memoriei colective, elaborat îndelung, modelat, investit și acceptat cu un statut care să răspundă unor funcții; mă gândesc de pildă la Vishnu, la Ghilgames, la Adapa, la Osiris, la Orfeu și Oedip etc. Spre deosebire de zeul investit cu funcțiile lui cunoscute din istoria religiilor și în chip direct din mitologiile ancestrale, eroul mitic este un mediator într-o dualitate conflictuală, dacă nu chiar un remediu al unor disfuncții acutizate în interiorul mitului *post factum*. Văzând mitologiile orientale, dar și mitologia greco-romană, funcțiile eroului care l-au consacrat au condus spre o posibilă tipologie a acestuia. O posibilitate criterială în tipologizare ar fi aceea cu trimitere la lumea duală a cosmogenezei, cu transgresarea androgenului prin îmblânzirea și mai apoi dublarea monstrului, ceea ce ar fi doar o incipiență, pentru că mai apoi elementele cosmogonice (*Apa*, *Focul*, *Pământul*) au ridicat alți eroi ca în cele din urmă ahetipurile să se așeze în panteon lucrând în sensul medierii sau al remedierii în planul destinului (*Deukalion*, *Pyrrha*, *Var*, *Dragonul Yui* etc.) sau al spațiului și timpului (*Carul lui Indra*, *Vedenia lui Iezechil*, *Urasima Taro*, *Phaëton* etc.). Și fiindcă mitologiile sunt o prezentare alternativă, exclusiv imaginară a istoricității procesuale a lumii, eroii lor sunt simboluri transcendente legate de aspirația sau de voința conștientă în care se soluționează

toată problematica misterului acesteia. Ulterior, eroul mitic se conformează unei etici care prefigurează diferențierile doctrinare majore ale civilizațiilor, așezându-se la originea și în eidetica conceptelor (etică indiană, etică budistă, etică chineză clasică, etică evreiască, etică creștină, etică islamică). Diferențierile de esență ale civilizațiilor sunt multiplu determinate, începând de la viziunea cosmogonică, etnogenetică și până la consacrarea eroului și mai apoi constituirea lui în simbol. Un astfel de exemplu îl constituie mitologia indiană, despre care o voce autorizată, Angelo Morretta², observă că „rămâne necunoscută în ciuda a tot ce s-a spus și s-a scris de două sute de ani încoace”, deși Georges Dumezil, ca să luăm poate cel mai ilustrativ nume, i-a consacrat pentru europeni o trilogie (*Mythe et épopée*; 1968, 1971, 1973) alături de numeroase alte studii. Civilizațiile precolumbiene, atât cât ne sunt ele cunoscute astăzi, par să nu fi consacrat eroi. Panteonul olmec, maya, aztec până la cel toltec de după anul 500 d.Hr. și la incași înclină mai mult spre o diviziune tranșantă între zeități diversificate după amenințările și neputințele exterioare ale strămoșilor și lumea profană ca atare, iar eroii sunt rar reprezentați (*Pococatepetl*, un luptător legendar, la azteci; *Tupac Yupangui*, împăratul incaș ucis de una din soții; *Huyna Capac* devenit și el simbol al luptei pentru moștenire). Zeități ale popoarelor precolumbiene din America Centrală și de Sud sunt zeități ale apelor (*Chalchiuhtlicue*), zeita Lunii (*Coyolxauhqui*), a vântului (*Ehecatl*), zeul porumbului (*Cinteotl*), zeități complexe cum ar fi cea a pământului, morții, Căii Lactee, mama tuturor zeilor (*Coatlicue*), zei hibrizi precum zeul Soarelui, focului și războiului (*Hiutllopochtli*) sau *Tezcatlipoca* - zeul vântului, al cerului nopții, al uraganului, al nordului, al dușmăniei, al autorității, al ispitelor, al magiei, al frumuseții, dar și al războiului ori al jaguarului. O apropiere de panteonul indian, mult anterior după cum s-a demonstrat, la civilizațiile azteco-mayașe se întâlnesc zeități colective sau de grup, precum cele cinci zeități ale excesului (*Ahuia-*

teteo), zeități ale mamelor moarte la nașterea copiilor care îndrumă Soarele spre apus, totodată și demoni care fură sufletele copiilor (*Civatateo*), precum și monștri de genul animalului spirit vegetal (*Naqual*), zeita întemeietoare a Pământului (*Cipactli*) etc. Mitologiile popoarelor Americii precolumbiene sunt instituiri funcționale care, cu excepția unor narațiuni etiologice (inventarea vinului dintr-o agavă atribuită unei femei, *Mayauel*, și rușinarea cu acesta a lui *Cuextecatli*), ele nu s-au impus neapărat prin legendă precum zeități hinduse sau cele asiriene, egiptene ori egeene. *Vedele* arată o cosmologie (*ritan*) mult mai bine structurată decât altele, cu zei celești (*Aditya*), cu zei intermediari (*Vasu*) și cu zei cei mai de jos (*Rudra*). *Mahabharata* vine cu o sumedenie de susțineri legendare în sprijinul acestor zeități, surprinse într-un alt tip de conflictualitate decât cea adesea compromițătoare a panteonului grec, și ne gândim, de pildă, la o serie de infidelități sau alte acte imorale. Într-o lucrare din 1910, Arnold van Gennep (*La Formation des Legendes*) se apleacă asupra acestei teme folosind argumentele mitice ale formării legendelor. Pentru el, mitul înseamnă doar acele legende care se traduc în fapte, iar eroul mitic înseamnă mai întâi totem, apoi erou civilizator animal, erou civilizator uman, zeu cu funcție specializată și în cele din urmă zeu.³ Pentru aceasta se exemplifică cu zeul australian *Bayamie* care face trecerea dinspre eroul civilizator uman la zeul cu funcție specială, apoi cu *Jahveh* care este și rămâne un erou civilizator uman, spre deosebire de *Heracle* care trece spre funcția de zeu specializat, în timp ce *Zeus* trece de la funcția de zeu specializat la aceea de zeu suprem - ceea ce mitologiile azteco-mayașe nu ne oferă, după cum am văzut. Observații pe această chestiune se mai făcuseră asupra mitului din perspectiva celor mai diferite teorii mitice cum ar fi cea a lui Th. Benfey (1859) sau a lui Rudolf Schubert (1890). Așa de pildă, Otto Rank⁴ pornește de la ideea acestuia din urmă și apreciază că eroul mitic și-ar avea punctul

de plecare într-un singur prototip; un model ar fi acela al Soarelui care se naște din ape, ceea ce susținuse de fapt și Leo Frobenius (1904). El se oprește asupra unei singure probleme; nașterea eroului și confruntarea lui cu destinul, cu referire la *Saragon*, *Moise*, *Karna*, *Oedip*, *Paris*, *Ghilegames*, *Iisus*, *Siegfried* etc. Demersul lui psihologic găsește de luat în seamă inclusiv considerațiile lui Freud despre mit (a se vedea cazul *Oedip* sau cazul *Hamlet*). La indieni, care se remarcă prin nestăvilita lor sete de supranatural, din aceleași rațiuni psihologice, sunt mai adulați zeii *Shiva* și *Krsna* pentru că sunt mai puțin abstracți și fiindcă sunt dinamici și cu multe avataruri surprinzătoare. Grecii însă trec și ei în panteonul lor motive evidente de origine hindusă (*carul lui Indra*) în planul eroului civilizator, de esență semidivină, cum ar fi cazul lui *Faeton*, cel al lui *Triptolemos* sau, dintre eroi, cel al lui *Prometeu*. Eroul Heladei este stăpânit fie de o nebunie profetică sau apolinică fie de una teletică sau dionisiacă⁵, reflectată în sacrificii excesive, închinare *Cibelei*, cu dansuri care duc spre coribanatism. De fapt, cu această primă observație asupra naturii eroului trecem spre sinteza argumentelor eidetice, primul pas spre relevanța simbolică⁶ a lui, problemă în care s-au exprimat multe puncte de vedere, s-au dat verdicte, s-au epuizat utile sau inutile controverse. C.S. Peirce⁷, fondatorul semioticii moderne și al curentului pragmatic în filosofie (*pragmaticism*, îl numea el), vorbind despre semne, le structura pe trei paliere: 1) semnul este o simplă calitate, un existent real sau o lege (*qualisemn*, *sinsemn*, respectiv *legisemn*), ori 2) relația semnului cu obiectul constă într-o trăsătură de esență (icon, indice, simbol), sau 3), după cum interpretantul îl prezintă ca un semn de posibilitate, ca unul de fapt sau ca unul de rațiune. Raportând

precizările lui Peirce la eroul mitic, acesta pledează o legătură convențională între el ca semnificant și denotație într-o clasă intențională pentru designatul său. Exemplificăm în altă parte această premisă a simbolului cu cazul indienilor *dayak* care rețineau ca un afront grav, belicos, refuzul de a lua parte la masa la a cărei pregătire, fie și întâmplător, se asista (masa comună ca fraternizare), numeroase alte exemple furnizându-ne Marcel Mauss în al său *Eseu despre dar*. Semioticienii, dar și filosofii, au găsit că, ontic, omul a fost înzestrat de timpuriu cu un sistem simbolic care răspunde unei nevoi de simboluri exclusiv sub presiunea nevoilor spirituale și a vieții culturale. Eroul mitic satisfacea mai multe funcții, una dintre cele esențiale fiind și aceea simbolică pe care vom detalia-o în câteva figuri reprezentative pentru civilizațiile indo-europene cel mai bine individualizate, continuând mai apoi cu literatura epopeică medievală și cu literatura clasică universală.

¹ Durand, G.; *Figuri mitice și chipuri ale operei - de la mitocritică la mitanaliză*, Ed. Nemira, Buc., 1998, p.150

² Morretta, A.; *Mituri indiene*, Ed. Tehnică, Buc., 1998, p.11

³ A se vedea *Formarea legendelor*, Ed. Polirom, Iași, 1997, p.90

⁴ *Der Mythos von der Geburt des Helden*, 1909; a se vedea în ed. românească *Mitul nașterii eroului*, Ed. Herald, Buc., 2000

⁵ Dionysos era cunoscut ca un zeu al bucuriei în esența sa, iar Apollon, zeul luminii, era concomitent simbolul echilibrului, al rațiunii, al cumpătării; spirite contrarii cărora li s-au consacrat culte cu conținut specific.

⁶ De fapt, cuvântul *simbol* e de origine greacă; *symbolon* are sensul de *punere împreună* (moneda ruptă în două, prin alipirea deplină, certifica un contract, o înțelegere), semn, marcă.

⁷ A se vedea de pildă *Semnificație și acțiune*, Ed. Humanitas, Buc., 1990

Van Dick - *Jupiter și Antiope*

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS
http://contemporarylitpress.com
Director:
LIDIA VIANU
Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press
Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură
BRITISH COUNCIL
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN
The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

**Contemporary Literature Press,
sub auspiciile următoarelor foruri:
Universitatea din București, The British
Council, Institutul Cultural Român și
Ambasada Republicii Irlanda
Anunță publicarea volumului**

Doris Plantus

Sihastrul. The Hermit.

Carte scrisă în limba română.

Bilingual Edition.

(ISBN 978-606-8366-46-3)

Editată de Lidia Vianu.

Doris Plantus s-a născut la Detroit dintr-un tată bucovinean și o mamă din Banat. În anul 2013, când autoarea împlinește 56 de ani, Contemporary Literature Press îi publică, iată, în premieră, o carte scrisă într-o limbă română splendidă - cu care foarte puțini români, născuți și crescuți în România, se pot cu adevărat mândri.

În Statele Unite, Doris Plantus este profesoară universitară de literatură. Ea însăși se descrie ca "traducătoare și scriitoare bilingvă, publicată în măsură modestă." Îndreptăm această stare de lucruri, publicând în limbile română și engleză, chiar în traducerea autoarei, o povestire despre Facerea Lumii, sau, mai bine zis, o sumă de povestiri despre facerea lumilor, legate la un loc într-un text care aduce cu "Luceafărul" și cu "Meșterul Manole" în același timp.

Sihastrul parcurge aventurile limbii române de la Biblie la The Big Bang. În egală măsură, el îmbină tonul grav al căderii și înălțării cu zâmbetul zeflemitor al lui Anton Pann. În plus, Doris Plantus răstoarnă mitul lui Satan, care, în The Hermit, este Lucifer în persoană - mesagerul luminii, respectat de Divinitatea însăși. Povestirile se întrepătrund, căderile anticipă ridicațiile repetate spre lumină, îngerul intră în trupul omenesc al eroilor, și toate întâmplările curg cât se poate de spontan. Peștera Sihastrului este cosmosul, iar narațiunea nu are nici început, nici sfârșit.

Meditația cosmogonică nu este un subiect nou: ea revine tot mereu, de la Biblie la contemporanul nostru, Julian Barnes, în cartea lui intitulată *Lumea în 10 capitole și 1/2*. Acest mic volum despre o obsesie fără limite a minții omenești are meritul de a face din nesfârșire povestea spiritualității românești. Este o poveste scrisă într-o limbă română de mare forță expresivă, într-un stil cum nu se poate mai elegant, și cu reale valențe filosofice. Să nu uităm că autoarea s-a ocupat îndelung nu numai de Lucian Blaga, ci și de Ionel Teodoreanu.

<http://editura.mttlc.ro/doris-plantus-sihastrul.html>

George PETROUAI

Albert Camus sau ipostaza scriitorului exilat în existență

Emil Cioran era de părere că cultura Franței face parte din familia marilor culturi din toate timpurile. Chiar dacă în spatele acestei afirmații se deslușește satisfacția celui ce s-a lăsat absorbit de limba și cultura franceză într-o asemenea manieră decisivă, încât - pentru a nu-și altera noul stil eminamente franțuzesc - a refuzat să mai scrie în limba română, totuși, nu putem să nu fim de acord cu spusa celebrului nostru fost compatriot: Da, spiritul francez a învins întotdeauna sabia, chiar și atunci când Descartes, acest mare rege al cugetării libere, duela de la mare distanță cu mințile încătușate în dogme și suficiență. Și poate că tocmai distanța satornicită între cele două tabere adverse a contribuit în chip remarcabil la infuzarea cartezianismului cu universalism...

În paranteză fie spus, cu gândirea lucrurile stau aidoma ca și cu iubirea - amândouă trebuie să fie libere pentru a fi durabile și eficiente: Că iubirea-i taină sfântă/ ce dezleagă și-ndulcește,/ știm cu toții și ne-ncântă/ că iubind taina sporește./ Omu-i trestie fragilă,/ zis-a Pascal gânditorul -/ doar iubind poți fi acvilă/ ce cu-azur își stinge dorul.

Pentru a ne convinge de măreția culturii franceze și de rolul ei de prim motor ce i-a revenit în derularea culturii universale, n-

avem decât să mergem pe firul ei de la primele respirații notabile în poezia lirică europeană și până în zilele noastre.

Lesne vom deduce că primul moment însemnat al culturii medievale franceze îl reprezintă inegalabilul François Villon. Considerat cel mai mare poet medieval francez și unul din marii poeți ai tuturor timpurilor, opera lui Villon, la fel ca cea a lui Dante Alighieri și Geoffrey Chaucer, a deschis drumul spre *Renaștere*. Iar aici lucrurile stau cam în felul următor: După Renașterea italiană și momentul de vârf al Renașterii engleze, datorat monumentalității lui William Shakespeare, Renașterea franceză a contribuit cel mai mult la îmbogățirea tezaurului cultural al umanității prin capodopera *Gargantua și Pantraguel* a lui François Rabelais, prin cercul *Pleiadei* din care făcea parte Pierre de Ronsard, cel mai de seamă poet renascentist francez și, desigur, prin Michel de Montaigne, cel mai prestigios filosof renascentist francez și ultimul mare umanist al Renașterii franceze.

Dar dacă Renașterea a apărut și s-a exprimat în forme specifice în cam toate țările europene - inclusiv la noi prin Nicolaus Olahus, cronicari și Dimitrie Cantemir, *clasicismul* se confundă practic cu clasicismul francez, întrucât Franța a fost țara care a oferit climatul cel mai favorabil pentru dezvoltarea acestui curent intelectualist prin excelență. Genul cultivat cu predilecție de scriitorii francezi din secolul al XVII-lea a fost teatrul: tragedia clasică este reprezentată cu strălucire de poeții Pierre Corneille și Jean Racine, iar comedia dobândește un binemeritat prestigiu prin valoroasa operă a lui Molière. Tot în acest curent se încadrează fabulele lui Jean de La Fontaine și literatura moralistilor: La Rochefoucauld, Blaise Pascal și Jean de la Bruyère, ei cu toții contribuind cu mijloace artistice specifice la realizarea unei adevărate *cronice de moravuri*.

Iluminismul francez s-a dovedit a fi mult mai nuanțat decât cel englez (reprezentat prin Daniel Defoe, Henry Fielding și Jonathan Swift), întrucât el a beneficiat de o arie mult mai largă de aprovizionare spirituală: ideile filosofice ale enciclopediștilor, creația vije-

lioasă și multilaterală a lui Voltaire, comediile lui Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais și proza literară a lui Jean-Jacques Rousseau, prin care, de altminteri, se face trecerea la *preromantism*. Cu mențiune că preromantismul francez nu s-a aflat sub tutela exclusivă a lui Rousseau, ci și sub cea a lui Chateaubriand și a Doamnei de Staël...

Romantismul, cu predilecția lui pentru teme de tipul: natura, iubirea, patria, trecutul istoric, moartea, geniul, titanul, demonismul, visul și reveria, fantasticul și exaltarea sensibilității, melancolia și solitudinea, revolta și abuzul de contraste, se caracterizează prin următoarele două însușiri de ordin general:

a) Este primul curent artistic care depășește limitele continentului nostru;

b) Este un curent mai complex decât cele dinainte, deoarece el nu se limitează doar la literatură și arte plastice, ci în unele țări s-a extins și la domenii precum filosofia, istoria sau estetica.

Ca în atâtea alte curente de care vorbeam mai sus, romantismul francez a fost cu cinstire reprezentat de remarcabili artiști, precum Alphonse de Lamartine, Alfred de Vigny și Alfred de Musset, pentru ca seria impresionantă a romanticilor francezi să fie încoronată de gigantismul lui Victor Hugo.

Dar - după cum spuneam - dacă romantismul, cu preferința sa acordată poeziei, apare nu doar în Franța, ci și în multe alte țări ale Europei (Germania, Austria, Anglia, Italia, Rusia, România etc.) și ale lumii (Edgar Allan Poe în S.U.A.), *realismul* practic readuce izvoarele literaturii universale în Franța, țara unde el s-a născut și a cunoscut o remarcabilă consacrare prin reductabila triadă: Balzac, Stendhal, Flaubert.

De precizat că în pofida consacrării sale franțuzești, marele câștig de sorginte realistă pentru literatura universală vine dinspre Rusia, unde din *Mantaua* lui Gogol a ieșit o impresionantă serie de scriitori: Ivan Gonorov, Ivan Turgheniev, F.M. Dostoievski, Lev Tolstoi, urmați îndeaproape în timp și spațiu de geniul dramaturgic și nuvelistic al lui Anton Cehov, iar mai târziu de Ivan Bunin (ultimul clasic al rușilor), Maxim Gorki și

Mihail Șolohov.

Cu toate că uriașa statură de teoretician și artist a lui Victor Hugo a dominat practic întregul secol XIX (al treilea nod esențial din cultura universală după cultura clasică greacă și Renaștere), consider că marele filtru de trecere înspre literatura, implicit spre cultura secolului XX și mai departe se cheamă Charles Baudelaire, acest straniu și inconfundabil poet, care aidoma suedezului August Strindberg, nu poate fi încadrat într-un curent anume, cu toate că el a fost salutat de simbolști ca un maestru venerat, îndată după apariția unicului și incitantului său volum *Florile răului*.

*

Și iată-ne după acest periplu ajunși la cultura de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, o cultură despre care putem afirma fără teama de-a greși că încă era, dacă nu dominată, măcar controlată de Franța, concluzie ce se impune atunci când avem în vedere nume de rezonanță precum: Anatole France, André Gide, Roger Martin du Gard, Marcel Proust, François Mauriac, André Malraux, Jean-Paul Sartre, Albert Camus.

Demn de reținut este faptul că șase dintre cei opt scriitori menționați mai sus sunt laureați ai Premiului Nobel, în categoria lor incluzându-l și pe Jean-Paul Sartre, cu toate că în anul 1964, el - caz unic până în clipa de față! - a refuzat acest mult râvnit trofeu literar.

Doar doi dintre ei (Marcel Proust și André Malraux) nu fac parte din galeria laureaților Nobel, încât ajungi să te întrebi cam ce merite literare trebuie să aibă un scriitor pentru a intra în posesia trofeului, dacă doi dintre cei mai de seamă novatori ai romanului secolului 20 - Marcel Proust și James Joyce - nu l-au primit; sau prin ce anume Albert Camus a înclinat balanța preferințelor înspre el, de i s-a decernat în anul 1957 Premiul Nobel, când știut este că Malraux nu-i este cu nimic mai prejos ca prozator sau teoretician de artă, în schimb îi este superior nu doar ca vârstă (născut în 1901, Camus în 1913), ci mai ales ca experiență de viață, respectiv ca activitate desfășurată pe tărâm obștesc: participă la războiul civil chinez la Șanghai, ia parte la războiul civil din Spania, este unul dintre principalii organizatori ai Rezistenței franceze, iar mai apoi (după eliberare) ministru al afacerilor culturale în Guvernul de Gaulle.

În sfârșit, dacă asta poate fi cât de cât o consolare pentru cei care se simt nedreptățiți pe tărâm literar, putem s-o spunem cu toată certitudinea că criteriile de atribuire a Premiului Nobel sunt tot așa de obscure pentru cei din afară, precât de obscure sunt unii din-

tre băfșoșii care hodoronc-tronc se văd cu el în brațe...

Totuși, dincolo de caracterul discutabil al distincției conferite, care sunt însușirile operei lui Albert Camus? Modestă ca întindere (doar trei romane: *Străinul*, *Ciuma* și *Căderea*, volumul de nuvele *Exilul și împărțirea*, cinci drame: *Caligula*, *Neînțelegerea*, *Starea de asediu*, *Cei drepti* și *Răscoala din Asturii*, respectiv cele două eseuri de mari dimensiuni - *Mitul lui Sisif* și *Omul revoltat*, care se constituie în coloanele ideatice ale prozei camusiene), stilul lui Albert Camus nu poate rivaliza cu desăvârșirea cuceritoare a stilului lui Anatole France sau cu puritatea clasică a lui André Gide, analizele lui nu ținesc ca cele proustiene înspre atomii psihologiei personajelor, iar gândirea sa nesistematică nu are suplețea necesară pentru a-și afirma subtilitatea, atâta timp cât autorul însuși susține în interviurile acordate că nu este filosof sau existențialist: „Nici Sartre, nici eu nu credem în Dumnezeu, este adevărat. Și nu credem nici în raționalismul absolut.”

După cum corect apreciază Romul Munteanu în *Prefața* la unul din volumele camusiene apărute la prestigioasa editură RAO, „cele două volume de eseuri ale lui Albert Camus enunță două întrebări: 1) dacă individul are dreptul să se sinucidă (*Mitul lui Sisif*), 2) dacă omul are dreptul să ucidă pe un altul (*Omul revoltat*)”.

Iar cele două întrebări simțim cum ne îndreaptă pașii spre *existența absurdă*, care formează însuși nucleul gândirii și al literaturii lui Camus. Dar pentru a putea ajunge aici, ceea ce s-ar putea traduce prin „reactualizarea tragicului antic într-o lume modernă” (Irina Mavrodin), trebuie să mergem pe urmele lui Camus, fie și pentru aceea că el făcuse observația că însuși Codul Penal distinge între *crimele pasionale* și *crimele logice*. Dacă primele sunt destul de rare, fiind de regulă comise de tinerii îndrăgostiți, celelalte sunt înfăptuite de adulți și au o frecvență mult mai mare. Ori, într-o epocă a expansiunii ideologiilor asazine, așa ca epoca în care a trăit și creat scriitorul francez, omul își ia libertatea să ucidă, căci nihilismul contemporan acceptă sinuciderea, ba chiar înclină spre justificarea crimei logice, creându-și un șubred alibi din afirmația primejdioasă a lui Nietzsche cum că Dumnezeu este mort, prin urmare lumea - curățată de mila creștină - trebuie să aparțină supraomienilor, altfel spus celor mai îndrăzneți și mai puternici dintre oameni. Iar treaba asta se derulează sub masca democrației și în zilele noastre, în pofida faptului că acumă știm prea bine ceea ce ilustră scriitor englez Graham Greene afirma cu toată convingerea încă din anul 1955, an în care i-a apărut romanul *Americanul*

liniștit: „Nu sub ocârmuirea celor mai puternici conducători trăiesc populațiile cele mai fericite...”

În aceste condiții merită să ne întrebăm în ce categorie se încadrează crima săvârșită de Meursault, straniu personaj din romanul *Străinul*, cel care se dovedește atât de golit de orice participare afectivă, încât nu știe și nici măcar nu se sinchisește când i-a murit mama („Astăzi a murit mama. Sau poate că ieri, nu știu.”), necum să plângă la înmormântarea ei. Într-un climat al sensibilității absurde, creat prin fraze limpezi și tăioase, crima lui Meursault nu poate fi considerată pasională sau logică, atâta timp cât scriitorul o încadrează într-o conjunctură nefericită: nisipul era fierbinte, soarele ardea, aerul era încins, iar lama cuțitului ținut de arab în mână părea un paloș, care - susține criminalul - „mă lovea în frunte”. Iar Meursault își revine din zăpăceala provocată de soare și sudoare de-abia după ce mai trage patru focuri în trupul inert al arabului: „Și era ca și cum aș fi bătut patru bătăi scurte în poarta nenorocirii.”

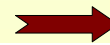
Poziția lui Meursault în fața faptei săvârșite are darul de-a nedumeri și intriga, căci el intră în închisoare cu gândurile unui om liber. Tocmai de aceea are curajul să afirme că nu simte nevoia să se căiască, fiind doar plictisit de ceea ce s-a întâmplat.

De-abia când este condamnat la moarte, în Meursault se trezește starea de revoltă: refuză să primească preotul pe motiv că nu crede în Dumnezeu (dar nici Camus nu credea!) și dorește ca în ziua execuției spectatori să-l privească cu ură!

Astfel, ne spune Romul Munteanu, „Albert Camus a conceput un personaj de laborator, ieșit din plămada tezelor sale. Jocul logic este captivant, chiar dacă astăzi pare neverosimil. Dar acest personaj este *simbolul absurd al crimelor logice*.”

Atenție, însă! Cu toate inerentele asemănări dintre autor și unele dintre personajele sale, știut autor că de regulă artistul își dezvoltă prin intermediul lor o bună parte din propriile trăiri, dureri și aspirații, trebuie să luăm aminte și la surprinzătoarea mărturisire inserată de Camus în esul *Enigma*: „Operele unui om evocă adeseori istoria nostalgiilor sau a tentațiilor sale, aproape niciodată propria sa biografie, mai ales atunci când se pretind autobiografice. *Nici un om n-a îndrăznit vreodată să se zugrăvească așa cum este* (subl. mea, G.P.).”

Romanul *Căderea*, cu judecătorul-penitent Jean-Baptiste Clamence aflat în prim plan, ne prezintă un alt caz de revoltă individuală împotriva semenilor: o revoltă cu atât mai sterilă, cu cât ea este mai cinică și mai înverșunată, după cum putem să ne dăm

seama din aforismele cu care acest erou lugubru își împănăază istorisirea: „De obicei îi disprețuim cel mai mult pe cei pe care-i ajutăm mai mult”; „Mi-am trăit întreaga viață sub semnul duplicității”; „Nu avem ținută, e lucru sigur, murdăria ne ține țepeni”; „Adevărul e plictisitor la culme”; „Religia e o mare spălătorie”; „Când vom fi cu toții vinovați, vom avea cu adevărat democrație” etc.

De-abia în romanul *Ciuma*, apărut în anul 1947 și considerat capodopera lui Camus, acesta realizează trecerea de la revolta solitară din *Străinul* la ideea solidarității luptei, văzută ca fiind singura justificare a condiției umane. După cum precizează însuși autorul în *Scrisoare către Roland Barthes*, „*Ciuma*, care am vrut să fie citită pe mai multe planuri, are drept conținut evident lupta rezistenței europene împotriva nazismului.” Iar în *Caiete*, sensul celor două romane este înfățișat de către Albert Camus după cum urmează: „*Străinul* descrie goliciunea omului în fața absurdului, *Ciuma*, echivalența desăvârșită a punctelor de vedere individuale în fața aceluiași absurd. E un progres ce se va preciza în alte opere. Dar, în plus, *Ciuma* demonstrează că absurdul nu ne învață nimic. Acesta este progresul definitiv.”

De remarcat că romanul *Ciuma* aduce cel mai mult cu incitante scrieri kafkiene, unde, după cum știm de pildă din nuvela *Meta-morfoza* ori din romanul *Procesul*, acțiunea demarează brusc. În chip analog, intriga principală din *Ciuma* debutează cu o surpriză: „În dimineața zilei de 16 aprilie, doctorul Bernard Rieux ieși din cabinetul său și dădu peste un șobolan mort...” Dar nici pomeneală ca Albert Camus să scrie în umbra lui Franz Kafka, cu toate că - după cum deja m-am exprimat în cartea *Literatura perennis* - „în jurul anului 1930, adică după efectuarea traducerilor în franceză și engleză - ceea ce a facilitat circulația scrierilor kafkiene pe arii culturale mult mai întinse, opera scriitorului praghez s-a constituit într-o modă literară. Ba mai mult, după al doilea război mondial Franz Kafka ajunge să fie socotit un adevărat profet al ororilor naziste.”

Căci reprezentarea parabolică a realității nu doar îi înrudește, ci în egală măsură îi diferențiază pe cei doi reprezentanți de seamă ai literaturii absurdului: Kafka a construit în mod deliberat o lume ireductibilă la un comentariu rațional, lume pentru care s-a adoptat sintagma de *realism magic* (rezultatul fuziunii dintre concretețea descrierii și straniul întâmplării), pe când la Camus - ne înștiințează același Romul Munteanu, „romanul este parabolic și demonstrativ, iar cele mai multe dintre personaje au un caracter

exponențial”. Întrucât în romanele parabolice planul fictiv este prezentat ca real, „personajele stilizate nu sunt decât mici acte de exagerare în acest sens”.

...Și astfel, de la o zi la alta se înmulțesc semnele prevestitoare ale catastrofei (după primul șobolan viu sunt găsiți trei morți, apoi doctorul observă cum un muncitor aruncă o întreagă ladă de șobolani morți), semne care încă nu au puterea să-i smulgă pe locuitorii Oranului din preocupările lor cotidiene.

Rând pe rând personajele intră în scenă și, după ce evidența cumei devine neîndoielnică pentru medici, iar mai apoi pentru autorități, începe contraofensiva oamenilor uniți împotriva suferinței, morții și - de ce nu? - împotriva fricii, până la instaurarea celor mai radicale forme de luptă împotriva flagelului (carantină, izolarea totală a orașului de exterior, interdicția categorică de intrare și ieșire), elemente prin care Camus pune în lumină starea de *exil interior*.

De unde deducem că starea de exil este inerentă în situații limită, îndeosebi pentru spiritele alese, care din totdeauna s-au simțit înstrăinate sau exilate în existență și pentru care - după cum subliniază autorul în *Întoarcere la Tipasa*, timpul exilului înseamnă „timpul vieții uscate, al sufletelor moarte”.

Are dreptate Irina Mavrodin atunci când ne invită să stăruim asupra perfecte simetrii a titlurilor primului volum (*Fața și reversul*) și ultimului volum din opera camusiană (*Exilul și împărăția*), „titluri simbolice, care sunt echivalente”, de parcă ar vrea „să marcheze tocmai această circulară epuizare, atât în planul ideii, cât și în cel al scriiturii, a unui unic demers”.

Iar acest „unic demers” nu poate fi după părerea Irinei Mavrodin altceva decât unitatea operei camusiene: „Există o unitate a întregii creații camusiene - eseuri filosofice, romane și nuvele, piese de teatru - ce se întemeiază pe aceeași conștiință sfâșiată de tendințe contrare, în egală măsură de puternice: gustul pentru acțiune și totodată pentru contemplare, detașarea și pasiunea, nevoia logică de a nu merge până la ultimele consecințe ale unor premise teoretice și teama de a depăși *măsura* (în sensul în care vechii greci îl dădeau acestui cuvânt), dragostea de viață și obsesia morții, o senzualitate arzătoare, dar și o înaltă spiritualitate, atracția pentru solitudine, dar și pentru solidaritate, absurdul și revolta, sensul istoriei, precum și căutarea unor adevăruri limită, demers ce s-a izbit perpetuu de aceeași tragică dificultate”.

Să o spunem pe cea dreaptă: Nici că puteam găsi o mai fericită încheiere a prezentului eseu ca această admirabilă sinteză a operei camusiene!

Radu BOTIȘ

P
â
n
ă

când...

Pentru Dumnezeu, pentru țara lui
Legea este sfântă, grija orișicui,
Nu mai este vreme, nu vrem împrumut
Apărăm cu cinste tot ce am avut.

Ne zâmbesc străinii hulpavi la hotar
Stropii cu otravă întind în pahar,
Copiii îi adună de pe strazi, din case
Mame privesc jalea, plâng neputincioase.

Soarele nu-i soare, raze pârjolesc
S-a întins prea mult pustiul grotesc,
Bucăți din țarină s-au vândut bizar
Lacrimi, umilință, secetă, amar.

Până când se strânge lanțul umilinței
Până când se întinde timpul neputinței,
Până când cu toții în genunchi vom sta
Până când, o Doamne, mai putem răbda?!

Români, România-grădina sfințită
Vin alții, o lasă mereu neîngrijită,
Neghina tot crește iar bobul de grâu
Se scutură-n locul secatului râu.

Umiliți atâtea, trupu' istovit
Pare fără vlagă, TU ne-ai părăsit
Întristați am spune în necazu' nost;
- Iisuse reînalță NEAMUL cum a fost.

Asta ni-i rugarea, fie în bun ceas
Oricine s-audă lacrima din glas,
Inima ce plânge, zbciumul firesc
Din suflet strigarea în grai românesc.

Lucian GRUIA

Doina Drăguț - Esența este Lumină

Poeta Doina Drăguț a publicat până în prezent mai multe volume de versuri, două de eseuri, unul de cronici literare/plastice/articole/eseuri, un roman-jurnal, colaborează la numeroase reviste literare și editează revista *Constelații diamantine*.

Antologia realizată de autoare, *Ochiul de lumină* /1/ (cu poezii selectate din volumele: *Ceasuri de îndoieli*, *Spațiul din ne liniști*, *Detășare într-un spațiu dens*) a fost coordonată tematic de editorul Constantin Dumitrache, care remarcă, în prefață, cu îndreptățire: „Formația științifică, riguroasă, a Doinei Drăguț, precum și lecturile din marii poeți români și ai lumii, conferă poeziilor sale o distincție pe care rar o mai întâlnești în ceea ce se publică la noi, azi.”

Problema marginalizării unor asemenea poeți se datorează, după cum remarcă poetul Virgil Diaconu /2/ prin faptul că generația literară aflată în prezent în funcțiile de conducere ale Uni-

unii Scriitorilor și ale revistelor literare nu agreează autorii neînregimentați canonului postmodernist care cultivă demolarea valorilor umaniste, a miturilor, religiei, specificului național, promovând omul consumist, hedonist și concupiscent.

Poezia Doinei Drăguț nu corespunde acestui canon, aparținând modernismului deschis spre teme existențiale majore: dragoste, viață, trecerea timpului, moarte.

Întrucât autoarea este profesoară de matematică, comentatorii insinuează o paralelă lirică Doina Drăguț - Ion Barbu. Observația nu este îndreptățită stylistic, dar poate fi acceptată în măsura în care pentru matematicieni există două nivele de structurare a universului, unul limpede, simplu, al aparențelor, al doilea al profunzimilor, motivat metafizic prin faptul că cifrele conferă legile de care ascultă armonia cosmică.

Întâiul nivel este reprezentat de aparențele aflate în continuă schimbare (curgerea heraclitiană). Din această perspectivă, viața efemeră este supusă trecerii timpului generator de nostalgii lirice și jocuri false de lumini: „Diseminări de timpi ne este viața/ Cuprinsă în destine variate./ Imagini false modificări de stări/ Schițări sumare de urme înșelătoare/ Existențe parcelate precum ținuturi/ Tăiate-n frontiere pe o hartă./ Trăim în simbioză cu istoria/ Mânați de un ceas abstract/ Golind clepsidre sen-

sibili la mutații/ Obsedați de căutări în spații albe.” (*Schițări sumare de urme*)

Lipsa de sens a existenței produce amăgiri profunde: „Spre nicăieri alerg de multă vreme/ Cu stele-n gânduri uneori/ Mă amăgesc că am ajuns.” (*Drumuri lungi*)

Formația de matematician a autoarei se vede și în acceptarea unei viziuni în spirală sau cercuri a evoluției omenirii.

Căutarea esențelor se face prin trăiri lirice pure, redată prin imagini albe, diamantine: „Vârtejuri albe/ Tăcerea din volbură pică/ Sparge în clopot chemări/ Se rotesc vârtejuri albe în spirală/ Muzici vagi descind în dans”.

Fiecare ființă are datoria de a evolua spre perfecțiune, spre împlinire: „Încercău/ Să depășească/ Limitele/ Fiecare/ Depindea de posibilitatea/ De-a se deschide/ Liber/ Se clătinău în aceeași direcție/ Cu vântul/ În toate semipărțeau/ Golul din afara lor/ Le căuta formele.” (*Posibilitatea de deschidere*)

Asemenea versuri includ teorii științifice asupra sensului vieții, conferindu-le înveșmântare emoțională.

Întâiul contact cu esențele este resimțit ca o cufundare într-o materie dens spiritualizată, accesată introspectiv: „Închid ochii -/ Privesc înlăuntrul meu/ Ca într-o fântână/ Adâncă./ Deschid ochii -/ Împrejurul meu densități/ Concentrate în ore/ Siderale.” (*Densități concentrate*)

În ultimă instanță, esența

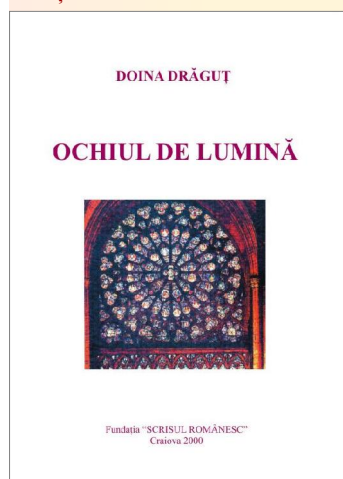
este de natură divină, lumină, transparență, iubire: „Iubire totală și topire în lumină/ Ca de o haină veche purtată/ Mă desprind de frica morții/ Suferințele se pierd în fericire/ (...) În dobândirea unei precunoașteri/ Grăbită trec prin vid și urc/ Tot mai intens în întunecime/ Apoi cresc într-o lumină blândă/ Enormă alb-aurie izvor de iubire/ Iubire totală și topire în lumină/ Ca într-un erotism fără sfârșit.”

În sfârșit, urmează detașarea de sine și contopirea cu divinul: „Mă despart de mine/ Ca să devin liberă/ Și mă unesc cu el/ Care este independent/ De el și se recunoaște/ În mine ca într-o/ Oglindă./ Astfel suntem liberi/ Amândoi.” (*Mă unesc pentru a deveni liberă*)

Deși stilul poetei este concis, lapidar, sentimentele răzbat prin corsetul rațiunii până la inimile cititorilor.

Ovidiu Ghidirmic remarcă în acest sens: „(...) Doina Drăguț este o poetă cerebrală, la care rigurozitatea se împletește, în chip admirabil, cu lirismul, într-o poezie de cunoaștere, densă și substanțială, de o maximă concentrare a limbajului, pe care nu ezitam să o numim intelectualistă în sensul cel mai bun al termenului.”

1. Doina Drăguț - *Ochiul de lumină* (Fundatia „Scrișul Românesc”, Craiova, 2000)
2. Virgil Diaconu - *Destinul poeziei moderne* (Ed. Brumar, Timișoara, 2008)

Al. Florin ȚENE

Poeme

Singurătatea poetului de cursă lungă

Cad ceruri peste alte ceruri în stele stinse de mult
zgura rămasă mocnește lumină-n adâncuri,
stau pe-o piatră de gând și ascult
tăcerea din versuri,
doar greierii țiuiind în urechi
coboară poteci printre rime
perechi
pentru despărțirea imaginată de noi
care niciodată n-a avut loc,
ne mai unesc șopârle
și șoșonii udați de ploaie
ce suflă alizee albastre în fluier de soc.
Cale lungă are poetul pe lumină
călcând
cu călcăiele bătătorite de dor de ducă
purtând la tâmpile câte-o vină în apus
ce-o duce și acum în gând acolo Sus
și-n mână cu o floare ce se usucă.
Cale lungă are Poetul călcând pe tăcerea ce vine,
sorbind miera cuvântului
din țâța unei albine.

Se asfaltează cerul

Azi deschizând fereastra spre cerul meu de hârtie
Pe care desenase Dumnezeu stele,
Albastru devenise negru și utilizează o mie
Vărsau asfalt peste Calea Lactee a viselor mele.
Am închis imediat geamul de gânduri și frică
Și mi-am desenat un alt cer de constelații,
Cu altă lumină, alte înțelesuri, să nu zică
Dumnezeu că printre heruvimi mi-am făcut relații...

Rugăciunea zilei

E o primăvară cu muguri adormiți în copaci
ca ochii dimineții cu care eu
privindu-te în miezul clipei te fac să taci,
s-ascuți rugăciunea zilei către Dumnezeu.
O oră blândă dă ocol prin împrejur,
te aspiră dintr-un cer de vise,
când cucul își lasă cântecul său sur
clocit să fie în cuibul clipelor ucise.
Anotimpul acesta-i o cameră sigilată,
o lume vibrând într-un fluier de os,
doar ploaia de mult așteptată
te înveșnicește-ntr-un bărbat frumos.

Risipirea punctului de sprijin

suntem și Cain și Abel! Sub veșmântul broaștei
prostia
desfide ghilotina, seceta curmă ispășirea,
conținesc schingiuirile doar în graiul stafiilor
se nasc dictatorii
care au viziuni emanate din cataractele unui suflet
în permanentă criză
crimă,
e în noi la răscrucea când vântul împrăștie cenușa rugului
un judecător care n-a judecat niciuodată
în locul lui condamnat pe cei care doresc revoluții,
cei care le-au copt în creiere prăjite.
pe rugul aprins al sângelui,
lângă o ghilotină roșie cu tăișul scurtând capete
pașii călăului de oțel așteptați cu frisoane
ne-a răpit punctul de sprijin
când toate se clatină și dictatorii intră în drepturile lor.
Vai de țara care are nevoie de revoluții,
fiecare din ele ne mai fură câte un secol de firesc și credință.
Ah, de-aș putea judeca pe cei care au făcut o profesie
din a ucide în numele unei idei
potcovită cu aberații la abur de alcool.
Cei aureolați cu nimbul revoluțiilor sângeroase
Nimic din tot ce-au făcut în viață
n-au fost mai buni decât atunci când au murit.
Aud șoptindu-ne în urechea veacului ce se stinge
Încet „revoluția e o problemă foarte serioasă.
Nici unul din noi nu se teme de plutoanele de execuție
însă e nevoie să știm cine trebuie împușcat și în ce perioadă
ne aflăm acum.” Ha...ha...ha...
Cu reverberații
Dinspre răsărit se aude un râs sinistru cu reverberații
prelungi în cavoul de sub stepă
Ah, de-aș putea să uit toate greșelile străbunilor
care dorm în statui.

Abatere de la firesc

Un verb ce-a încăput într-un Cuvânt
Se roagă în silabe la mormântul unui sfânt
Și o rimă rebelă ieșită din lege
Se-așează rubin pe coroana unui rege;
Iese icoana din cerul unei rostiri –
Frază încheie clipa din sfințiri.
Poetul – verbul unei abateri de la firesc –
Poartă sub aripi visul îngeresc,
El este și ploaie, secetă și duh
Pasăre măiastră rătăcind prin văzduh.

Stelian COMBOȘ

Filosoful și gânditorul creștin și orthodox Nae Ionescu - în concepția și viziunea lui Dan Ciachir, așa cum reiese din cartea: *Gânduri despre Nae Ionescu*

Introducere sau Prolog - Nae Ionescu, profesorul unei noi elite

Motto: În istoria culturii românești moderne, o singură mare personalitate a avut o influență asemănătoare asupra contemporanilor săi mai tineri. A fost Mihai Eminescu. În timp ce, însă, Eminescu a creat un curent de simțire și gândire eminesciană prin opera sa scrisă, Nae Ionescu exercita o influență socratică, de la om la om, de la suflet la suflet. (Mircea Eliade)

Mai mult decât simplul elogiu al unui discipol către maestrul său, această afirmație exprimă un adevăr care a fost multă vreme contestat. Profesor și publicist, Nae Ionescu a avut un rol însemnat în formarea și educarea generației românești interbelice, iar comparația cu „luceafărul poeziei românești” nu este nici întâmplătoare, nici hazardată. Dacă Mihai Eminescu, ca scriitor și publicist a avut o influență decisivă asupra contemporanilor săi tineri, dar și asupra posterității, același lucru se poate spune, fără reținere și despre Nae Ionescu. Profesor și ziarist, persecutat în timpul vieții de regimul carlist, opera sa a fost interzisă după moartea sa de către regimul comunist. Nae Ionescu a rămas însă în conștiința contemporanilor și a discipolilor săi, care i-au publicat postum opera. Astfel,

prin contribuția acestora, Nae Ionescu a fost accesibil românilor din diaspora, fiind revelat, după decembrie 1989 și românilor din țară. Având în vedere că „Profesorul” (cum era numit) nu și-a publicat opera, fapt ce ținea de altfel de maniera sa de a fi și de a gândi, ar fi fost imposibil ca el să nu devină cunoscut, dacă opera sa nu ar fi fost cu adevărat valoroasă. Valoarea operei sale explică eforturile contemporanilor săi mai tineri de a-i publica și organiza lucrările. Astfel se explică faptul că deși a fost trecut la index de către regimul comunist, gândirea sa nu a fost uitată. Discipolii săi au început să-i publice cursurile încă din anul 1941, la scurt timp după moartea sa. În acel an a apărut în țară un număr festiv al revistei *Pan*, consacrat lui Nae Ionescu. Tot în anul 1941 se înființează „Comitetul pentru tipărirea operei lui Nae Ionescu”, coordonat de Octav Onicescu, care va edita patru dintre cursurile „Profesorului”: *Istoria logicei* (1941), *Metafizica*, I, 1942, *Logica*, 1943, și *Metafizica*, II, 1944. Această acti-

vităte va lua sfârșit în urma ordinului mareșalului Ion Antonescu, Conducătorul statului. După război apare, la Freiburg (1951), selecția de articole *Convorbiri* - autori Mircea Eliade și Gh. Racoveanu. În anul 1957 apare, la Wiesbaden, volumul *Îndreptar orthodox*, selecție și note de D.C. Amzar. În anul 1978 sunt reeditate, la Paris, în colecția „Ethos”, *Logică și Metafizică*. În anul 1989 este reeditată la Paris („Miorița”, „Librăria românească”), *Istoria logicei*. *Al doilea curs*, iar în anul următor culegerea de articole realizată de Mircea Eliade, *Roza Vânturilor*, la editura omonimă. După anul 1989, lucrările Profesorului sunt publicate în România.

Despre personalitatea lui Nae Ionescu

Mai mult decât scriitor, Nae Ionescu a fost cunoscut ca publicist, director de ziar și profesor. Stilul său s-a creionat în timp. După primele încercări de tinerețe, la *Noua Revistă Română*, a profesorului Constantin Rădulescu Motru (1911-1913), Nae Ionescu va scrie din nou la întoarcerea în țară din Germania (1919), unde, plecat fiind pentru studii de doctorat, a fost surprins de război și reținut în lagăr (teza sa de doctorat a fost publicată postum). Întors în țară, va colabora la *Ideea Europeană* (1919-1925), al cărei director era de asemenea Constantin Rădulescu Motru, căruia îi va fi de altfel și asistent la catedră. Va scrie sub pseudonimele: Mihai Tonca, Niculae Ivașcu (după numele bunicii sale), Skytes, Calicles, Nemo, Verax, un prelat, un universitar, un preot de țară (1).

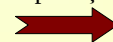

În această perioadă are preocupări teologice; în numărul din 4-11 aprilie 1920 publică articolul „Pascalia”, o primă formă a textului său de referință, „Juxta Crucem”. Articolul, care tratează problema suferinței în creștinism, va fi reluat pe larg de Nae Ionescu în lecția de deschidere a cursului său universitar, intitulat „Funcția epistemologică a iubirii”, publicat postum în revista *Isoare de filosofie*, I, 1942. Un alt text de referință, „Suferința rasei albe”, va fi publicat în anul 1924. Ca gazetar, dar și ca filosof, atinge maturitatea în perioada anilor 1926-1933, perioadă legată de activitatea sa la ziarul *Cuvântul*, al cărui prim proprietar a fost industriașul Titus Enacovici, timp în care Nae Ionescu a fost redactor-șef (2). În anul 1928 ziarul devine proprietatea sa, între anii 1929-1934 și în anul 1938 Nae Ionescu fiind director al ziarului. Ziarul a fost suspendat de către Regele Carol al II-lea la sfârșitul anului 1933 și va reapare pentru o scurtă perioadă în anul 1938 (în acest an Carol al II-lea îl îndepărtează de la catedră printr-o lege promulgată special pentru Profesor, pe motivul „lipsei de activitate științifică”, iar între anii 1938 și toamna anului 1939 va fi internat pentru a doua oară în lagărul de la Miercurea-Ciuc; prima dată a fost închis acolo după uciderea lui I.G. Duca, în ianuarie-februarie 1934). De remarcat că în perioada primei suspendări a *Cuvântului* (1933-1938), în anul 1937, Nae Ionescu va semna editoriale în revista de critică teologică *Predania*, editată de teologul Gheorghe Racoveanu, unul dintre discipolii săi (până în octombrie 1937). În semn de protest față de arestarea maestrului, elevii săi vor începe să-i editeze cursurile, pornind cu *Istoria logicei*, la sugestia lui Nae Ionescu. (De altfel, încă din anul 1937 Profesorul va urma indemnul lui Alexandru Rosetti, un cunoscut editor, de a publica o antologie a articolelor sale). Extrem de important pentru soarta operei sale, publicată postum, a fost așadar atașamentul și loialitatea elevilor săi, pe care în primul rând i-a învățat să gândească. Dintre acești „ucenici”, remarcăm existențialiștii de la *Criterion*-ul anilor 30, Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Constantin Noica, precum și pe Constantin Floru, C.D. Amzar, Gheorghe Racoveanu, Emil Cioran, Mihail Sebastian. Unii dintre ei vor colabora în deceniul al patrulea la *Vremea*, iar alții vor avea la rândul lor discipoli (este cazul lui Constantin Noica, cu școala de la Păltiniș, care i-a avut ca discipoli pe Andrei Pleșu și pe Gabriel Liiceanu). Acesta a fost rolul esențial al Profesorului: să creeze o întreagă generație în cultura românească, o elită studioasă.

Este absolut firesc și normal ca o personalitate atât de remarcabilă să fi inspirat numeroase scrieri, numeroase dintre ele polemice. Despre Nae Ionescu au scris Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Vasile Băncilă (*Ulysse printre sirene. Amintiri universitare*), Constantin Noica, Emil Cioran (*Nae Ionescu și drama lucidității*, în *Vremea*, 6 iunie 1937), Măriuca Enescu (Cantacuzino) și chiar Nicolae Iorga (în *O viață de om, așa cum a fost*), dascălul și modelul său declarat. De altfel, ca înălțime și aristocrație a spiritului, Nae Ionescu poate fi așezat lângă Titu Maiorescu, Vasile Pârvan și Nicolae Iorga, dar dintre aceștia, doar Titu Maiorescu poate fi comparat cu Profesorul în ceea ce privește rezultatele strădaniilor sale în generație, prin influența pe care a produs-o între tinerii contemporani. Aceștia îl considerau pe maestru realist și mistic în același timp, el însuși spunând că cele două merg mână în mână și pronunțându-se hotărât împotriva pozitivismului. S-a vorbit de „trăirismul” lui Nae Ionescu, care spunea că „O metodă crește cu un om...”, ca despre o soluție răsăriteană (3), care respinge rețeta și standardul. De altfel, unii au spus că Nae Ionescu ar putea fi înțeles cu greu în Occident, el aparținând spațiului oriental, balcanic, cu preocupări teologice, legate de ortodoxia „dură și pură”. Concepția creaționistă este foarte clar și limpede exprimată în toate cursurile sale. Ideile de forță, perene la Nae Ionescu sunt: mântuirea, păcatul, salvarea, aceasta din urmă fiind corelată cu problema trăirii, a exprimării personale și a găsirii echilibrului sufletec (4). Aceste idei apar clar exprimate în *Teoria cunoștinței*, care are privilegiul de a fi primul curs de această factură din istoria Universității bucureștene. Autorul evidențiază adevărurile, dar și limitele cunoașterii științifice, pronunțându-se împotriva dialecticii și a tuturor idealismelor care au marcat istoria gândirii omenesci, de pe pozițiile unui realism lucid, care ne lasă să înțelegem poziția tragică a gânditorului creștin care știe că, dincolo de adevărurile relative la care cugetarea omenescă poate ajunge, stă nedezlegată marea taină a Adevărului (5). Totuși, departe de a se complăce în limitele culturii răsăritene, Nae Ionescu poate fi considerat un european, un *uomo universalis* (6). Era un anti-provincial. Pe de altă parte, cerea elevilor săi să nu citească traduceri, dacă pot consulta originalul. Dădea dovadă de universalism, scriind în anii ‘20 despre teatru, cinema, făcând cronică dramatică, ocupându-se de grafologie. El contrazicea un anumit tip cultural, cel al profesorului și un anume tipic, cel al intelectualului care trebuia să scrie obligatoriu. Era un spulberător de iluzii, de prejudecăți, de idei primite de-a gata; contrazicea tonul și tempo-ul

epocii. Într-o prefață din anul 1951, Mircea Eliade și Gheorghe Racoveanu declară că: „Nae Ionescu ne-a învățat să gândim. Geniul lui era, în primul rând, de structură socratică; ne ajuta să căutăm și să scoatem singuri la iveală adevărul. Nu ni-l oferea de-a gata, nu ni-l impunea. Ne obliga să judecăm, noi, cu mijloacele noastre, să tragem singuri concluzia propriilor noastre eforturi. Ne învăța cum să citim un text filosofic și ne îndemna să mergem întotdeauna la izvoare: ne interzicea cărțile despre un filosof sau un sistem de filosofie. Nae Ionescu a fost cel dintâi profesor care, într-o vreme când pozitivismul și agnosticismul domneau încă în universitățile românești, a arătat validitatea metafizicii și a vorbit cu înțelegere despre mistică și despre experiența religioasă” (7). De fapt toate cursurile lui Nae Ionescu sunt un spectacol de gândire liberă și implicit, un îndemn. Mircea Eliade spunea că: „Simțai că ceea ce spune Nae Ionescu nu se găsea în nici o carte. Era ceva nou, proaspăt gândit și organizat în fața ta, pe catedră”. Iată ce spunea Profesorul însuși: „Măine mă veți depăși pe mine, chiar aveți datoria să mă depășiți, întrucât sunteți vii și întrucât eu trebuie să ajung la soluția absolută a felului meu de a vedea și trebuie să mor deci înaintea dumneavoastră. (...) ...eu sparg un tipar vechi, care tindea oarecum să oprime viața și apoi să ridice zăgazul realității, pentru ca, așezându-vă dumneavoastră în curgerea ei, să ajungeți la țărâmul care vă este propriu” (8).

Altfel spus, dimensiunea creștină (și chiar ortodoxă) a gândirii lui Nae Ionescu nu trebuie confundată cu rigoarea teologică. „Teologul”, „filosoful religios” și „metafizicianul” reprezintă tipuri deosebite de gânditori creștini. *Teologul* rămâne în afara „cercului vicios” al filosofiei; el subordonează rațiunea suprarăționalului asumat prin credință, mișcându-se smerit în liniile de forță ale tradiției dogmatice, dincolo de orice „aventură” a gândului autonom. *Filosoful religios*, mult mai tributar rațiunii, simte și el nevoia de a se raporta la un absolut revelat, față de care se mișcă însă mai liber, permițându-și anumite interpretări „originale”. *Metafizicianul*, în fine, este un filosof radical, care se măsoară rațional cu absolutul, având grijă, din scrupul sau din orgoliu, să se delimitizeze de religie în demersurile sale, ba chiar să facă abstracție complet de ea. Altfel spus, *teologul* nu face altceva decât să „administreze” o sumă de adevăruri veșnice, îngăduindu-și cel mult o mai limpede formulare a lor sau o mai sistematică ordonare; *filosoful religios* reinterpretează personal, într-o oarecare măsură, adevărurile revelate sau presupusele consecințe filosofice ale acestora; în ce-l privește

pe metafizician, acesta își proclamă în mod exclusivist propriile adevăruri. La noi, bunăoară, un Dumitru Stăniloae a reprezentat tipul teologului, un Nae Ionescu - tipul filosofului religios, iar un Lucian Blaga - tipul metafizicianului. De aceea și trebuie judecați cu măsuri deosebite. Spre exemplu, dacă-l luăm pe Nae Ionescu drept „teolog” (ceea ce n-a fost și nici nu și-a propus să fie), atunci, pentru anumite afirmații, ar trebui să-l declarăm „eretic”; dar aceasta ar însemna să cădem în confuzia dintre teologie și filosofie - reflex al confuziei mai generale dintre religie și cultură (curentă, din păcate, în lumea laicizată de astăzi).

Dan Ciachir – Gânduri despre Nae Ionescu

În altă ordine de idei, revenind la prezentarea propriu-zisă a cărții de față, vom spune că autorul ei - Domnul Dan Ciachir s-a născut la data de 17 septembrie 1951. A urmat cursurile Facultății de Filologie din București, specializarea română-italiană, pe care le-a absolvit în anul 1975. Înainte de Revoluția din decembrie 1989 Dan Ciachir a fost, printre altele, colaborator la Revista *Săptămâna*, care era condusă de Eugen Barbu, revistă unde scriau, printre alții, Corneliu Vadim Tudor și Artur Silvestri. Acolo, Dan Ciachir a scris o serie de articole care atacau Europa Liberă, pe Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Paul Goma etc.

După Revoluția din decembrie 1989, Dan Ciachir s-a remarcat în postura de comentator al vieții religioase din România, fiind un adept al curentului tradiționalist în Biserica Ortodoxă Română. A colaborat la cotidienele *Monitorul*, *Cuvântul*, *BBC* și *Ziua*, publicând rubrica „Cronica ortodoxă”. De asemenea, este membru al Uniunii Scriitorilor. Opera sa cuprinde: *Muzică și memorie: poeme* (Ed. Cartea Românească, 1984); *Străzi de ceară* (Ed. Pontica, colecția Euridice, 1993); *Gânduri despre Nae Ionescu* (Ed. Institutul European, Iași, 1994; reeditată la Ed. Dacia, Cluj, 2001; ediția a 3-a revăzută, Ed. Litera Ortodoxă, Ploiești, 2010); *Cronica Ortodoxă* (Ed. Timpul, 1994, 1997, 1999); *Luciditate și nostalgie* (Ed. Institutul European, Iași, 1996; reeditată la Ed. Dacia, Cluj, 1999; ediția a III-a la Ed. Timpul, 2005); *Lirica italiană contemporană* (Ed. Mirton, Timișoara, 1997); *Cronica ortodoxă* - ediție definitivă (Ed. Timpul, Iași, 2001); *Ofensiva ortodoxă* (Ed. Anastasia, 2002); *Când moare o epocă* (Ed. Anastasia, București, 2003, 2004; reeditată la Ed. Paideia, 2006; ediția a III-a la Ed. Timpul, 2007, 2008, 2009; ediție definitivă la Ed. Timpul, 2010). *Antologie de poezie ita-*

liană contemporană (Ed. Fundației Culturale Poezia, Iași, 2006); *În lumea presei interbelice* (Ed. Timpul, Iași, 2008); *File din cronica ortodoxă* (Ed. Lucman, București, 2008); *Derusificarea și „dezghețul”* (Ed. Timpul, Iași, 2009); *Și noaptea asta va trece* (Ed. Timpul, Iași, 2011)

A întocmit volumul de articole și foiletoane „*Nae Ionescu - Suferința rasei albe*”, Ed. Timpul, Iași, 1994. De asemenea, a publicat două volume-interviu cu prof. Radu Dorin Micu, intitulate *Dialoguri cu Dan Ciachir pentru o Ortodoxie realistă* (Ed. Anastasia, 2002) și *Pentru o Ortodoxie realistă* (ediția a doua) (Ed. Anastasia, 2003). A tradus lucrarea *Cavalcada inocenților* de Mimmo Morina (Ed. Univers, 1974). Cel mai recent volum de dialoguri este cel cu Leonid Dragomir (doctor în filosofie) „*Bucuria de a fi răsăritean. Convorbiri cu Dan Ciachir*”, Ed. Timpul, Iași, 2011.

După toate cele spuse mai sus - în Introducere sau Prolog - vom remarca și reține faptul că Nae Ionescu a avut un destin straniu și, de-a dreptul, ciudat. Acest profesor interbelic a fost un filosof fără operă academică, altfel umplând amfiteatrul la fel cum o făcea maestrul său Nicolae Iorga sau cum va face mai târziu George Călinescu, stârnind și provocând studenților o fanatică admirație; un veritabil boier al epocii, îmbrăcat mereu cu o eleganță ostentativă, fumând peste patruzeci de țigări Camel pe zi și plimbându-și oboseala într-un luxos Maybach; confident al regelui Carol al II-lea și apoi un adversar înverșunat; cunoscut de marele public mai curând ca gazetar redutabil, de o ironie elegantă și zdrobitoare, și ca un cuceritor al frumoaselor doamne ale vremii, alături de care a trăit iubiri fabuloase; trăitor și susținător inflexibil al Ortodoxiei; un apropiat al conducătorilor Mișcării Legionare, până într-acolo încât Ion Moța avea să îi lase scrisorile testamentare înainte de plecarea sa în Spania, iar într-un viitor guvern legionar avea, probabil, să fie premier; a marcat o generație remarcabilă, ce avea să cunoască exilul sau Gulagul românesc. Un personaj stupefiant de contradictoriu și incomod, cel puțin la prima vedere.

Unii îl expediază rapid în seria de epitete, deschișă de „fascist” și continuată de „cobotin, antisemit, doctrinar legionar, farsor, corupt, filosof fără operă, ortodoxist fanatic, plagiator dovedit”. Atunci, în epocă, s-a vorbit și de „filosemitism” sau „sovietism”. Alții perpetuează legenda aurită a Profesorului, geniului, o legitimare perpetuă a legionarismului și naționalismului românesc, cea mai interesantă minte a Vârstei de Aur interbelice. Unde este până la urmă calea de mijloc? Prea puțin, din ambele tabere, ajung să-l și ci-

tească, în cel mai fericit caz se opresc la imaginea din studiile despre interbelic și/sau Mișcarea Legionară. Au existat și se perpetuează zvonuri privind acest atașament, cum este cel al fotografiei Căpitanului, pe care Nae Ionescu ar fi avut-o asupra lui până în clipa și momentul morții. Afirmație falsă. Nu apropierea sa de legionarism i-a adus atunci admirația anumitor superbe tinere inteligențe și nici mai târziu nu a fost singurul motiv pentru care Nae Ionescu provoacă și deranjează. Aceștia au descoperit în tânărul profesor un alt fel de gânditor. Mai mult, se poate spune ca această controversă legionară îi asigură în mod continuu și neîncetat o anumită popularitate, spre deosebire de mulți alți colegi de generație. Numele lui Nae Ionescu provoacă și astăzi controverse aprige. Pentru că Nae Ionescu este judecat și adulat fără a se mai trece măcar peste rândurile unui editorial. Așa s-a întâmplat și în interbelic, atunci când singurul său volum antum, *Roza Vânturilor*, editat până la urmă, la insistențele și cu eforturile elevilor săi, într-un tiraj de 4000 de exemplare, avea să se vândă foarte greu. Cei care ajung să îl (și) citească pe Nae Ionescu, cei care ajung măcar să răsfoiască cele câteva culegeri de articole, să îl descopere în *Predania* sau, și mai bine, în adevărata sa opera, care a fost ziarul *Cuvântul*, să îi citească măcar unul dintre cursurile editate postum, s-ar putea să aibă o mare și plăcută surpriză.

Cu toată că este un admirator declarat al lui Nae Ionescu, Domnul Dan Ciachir evită tentația hagiografică. *Gânduri despre Nae Ionescu* (carte ajunsă acum la a treia ediție) nu este o biografie edulcorată, ci reține, subliniază și selectează acele momente ale vieții, care îl definesc pe filosof, este o succintă și pasionantă încercare de a descifra enigma, taina și misterul Nae Ionescu. De ce acest om a fost detestat și adulat în același timp și într-o asemenea măsură? Care este misterul său, și dacă acest mister a existat mai poate fi descifrat doar din scrierile gazetărești, stenogramele cursurilor și amintirile contemporanilor? Pornind de la descoperirea, în primăvara anului 1980, a *Rozei Vânturilor*, scriitorul și publicistul Dan Ciachir retracează, în cele câteva eseuri ale volumului, procesul de descoperire a operei și personalității lui Nae Ionescu.

Teza esențială a cărții și explicația misterului este că cei care îl descoperă și devin admiratorii lui Nae Ionescu, în perioada interbelică sau astăzi, sunt cei care au ceva în comun cu el, care se regăsesc într-un autor ce nu respectă „scrisul frumos”, încărcat de metafore și răsturnări spectaculoase ale frazei, aplicând ca metodă exprimarea de o sim-

plitate frustă a ideii. Sunt cei care au nevoie de „realitatea nudă”, sunt cei care atunci și acum au fost deschiși la un alt fel de a „filosofa”, aplicat în toate ariile existenței. Cu luminile și umbrele sale, Profesorul Nae Ionescu a fost în permanență atașat de ideile sale, și-a respectat principiile și nu a ezitat, chiar când acest lucru nu îi era favorabil, din punct de vedere politic ori social, să își mențină și exprime convingerile. Ortodox practicant, în mod nedisimulat, nefățarnic și sincer, mereu atașat de valorile Ortodoxiei, autorul unor eseuri și articole care dovedesc acribia și simțul teologic, nu s-a îndepărtat niciodată de credință. Nae Ionescu a fascinat pentru că a fost, din primele sale scrieri și apariții, un personaj diferit și altfel.

Fiindcă acest lucru îl remarcă atunci când răsfoiești *Roza Vânturilor* sau cele două culegeri de articole, apărute după anii '90, *Suferința rasei albe* (îngrijită de Domnul Dan Ciachir) și *Între ziaristică și filosofie*, ambele la Editura Timpul din Iași. Un stil direct și sincer, parcă sec, aparent simplist, fraze scurte, o familiaritate cu subiectele abordate, sentimente încredințate paginii. Aria subiectelor începe de la politică și se termină la teologie, trecând prin istorie, cinematografie, artă, istorie, teatru, etc. Nimic din scrisul calofil și întortocheat al altor colegi de generație, și Domnul Dan Ciachir subliniază foarte bine acest lucru. Nae Ionescu este un gânditor împletit cu gazetar, care știe că ceea ce spune trebuie înțeles de toată lumea, și ca adesea o construcție complicată a rostirii scrise, poate fi doar un paravan colorat, ce ascunde o eroare. Prea puțin din excursul gândirii sale apare în ziar sau în revistă, doar un rezumat fugar și concluziile. La prima citire și chiar la următoarele s-ar putea să fii dezamăgit. Ulterior, obișnuindu-te și începând să înțelegi, s-ar putea să nu mai scapi de stilul și felul de a fi a lui Nae Ionescu.

Filosof cu un doctorat în Germania (doctorat despre care mulți au spus atunci și acum că nu a existat, chiar dacă teza a fost până la urmă, postum, publicată în România), neliniștit și reluându-și cu o trăire intensă ideile, repetând și regândind totul, încercând mereu să înțeleagă, adesea pentru a abandona și distruge totul. Mulți dintre foștii săi studenți au fost atunci fascinați tocmai de stilul său de a preda, frământat teatral, încercând de față cu ei să găsească soluțiile, adesea pornind cursul de la o notiță răstăcită prin buzunar. De atunci un adversar al ideii de „operă” încremenită pe rafturi, și abia în ultima perioadă de lagăr, în anul 1938, se gândea la elaborarea mai multor titluri, idee rămasă, din păcate, în stadiul de proiect. Pentru Nae Ionescu se pare că mult mai

importante au fost articolele din *Cuvântul*, eseurile din *Predania* sau *Ideea Europeană*, în ciuda (sau poate tocmai datorită) efemerității articolului de ziar sau revistă. Pentru că metoda, modul și felul în care ajungi la un rezultat, maniera de a gândi un subiect, diferă de la o inteligență la alta. Și pentru Nae Ionescu esențial nu era să înveți cum să gândești, ci să înveți a gândi. Nu programa universitară contează, ci preocupările dascălului, atunci când vorbim de gândirea profundă și autentică, și aici este o filiație Iorga-Pârvan, măștri pe care îi admiră în mod deschis și declarat. Era aici, în rezervă și reținere față de opera scrisă, opera „filosofică”, să-i spunem, și un reflex al credinței că actul de creație este „înrușinat mai degrabă cu căderea decât cu redemptiunea”. Era într-o rivalitate cu Nichifor Crainic, un alt personaj cu numeroase umbre și însoțit de controversă, care avea să ajungă mult mai „sus” decât Nae Ionescu, să publice, să se impună, ajungând și ministru. Un alt fel de scriitor/gânditor/teolog. Mircea Eliade (păcat că nu a scris până la urmă cartea despre Nae Ionescu) spunea că paradoxal atunci, pentru un gânditor ortodox, a fost că Profesorul anticipase în cursurile sale filosofice ce vor veni la modă abia în anii postbelici, speculând și gândind teorii și subiecte ce se vor bucura cu adevărat de interes în mediul universitar abia în anii 1950 - 1960.

Nae Ionescu a murit pe 15 martie anul 1940. A pierdut totul - catedra, poziția la Palat, ziarul și revistele unde a publicat. La *Cuvântul*, în perioadele în care nu își mai permitea să plătească vechii colaboratori, a scris adesea prima pagină a ziarului (și nu numai) reușind adesea să imite în chip strălucit stilul celorlalți redactori. A fost închis în mai multe rânduri din cauza apropierei de legionari, dar nici acolo nu și-a pierdut felul de a fi. Pentru mulți dintre admiratorii săi moartea sa a fost un șoc, un sfârșit de lume, în timp ce pentru adversari a fost, categoric, o ușurare. S-a speculat mult atunci despre posibilitatea unui asasinat prin otrăvire, organizat de Regele Carol al II-lea, dar în lipsa unor dovezi clare și limpezi poate fi doar încă un element care să sporească mitul lui Nae Ionescu. *Cuvântul* avea să reapară în perioada scurtei guvernări național-legionare, ca principal organ de presă al Mișcării, departe, foarte departe de ceea ce fusese în perioada de glorie. Câteva dintre cursurile sale aveau să fie publicate în anii războiului, de unii dintre foștii lui studenți, până când Ion Antonescu a dispus sistarea proiectului. Apoi încadrarea de către noua orânduire la „legionari”, interzicerea, uitarea. Redescoperit, inițial cu entuziasm, după anul 1990, când Editura „Humanitas” din București, după cum amin-

tește Domnul Dan Ciachir, îi retipărește cursurile universitare, iar Editura Timpul din Iași va scoate cele două culegeri de articole. Doamna Doina Mezdrea publică o impunătoare biografie, în patru volume, se scrie și se vorbește despre el în cele mai diverse medii. Unii se vor folosi de legenda pentru legitimarea legionarismului, alții îl vor acuza tocmai pentru aceasta.

Am citit cartea *Gânduri despre Nae Ionescu* cu fascinația celui care se apropie de un personaj istoric. Este un alt Nae Ionescu decât cel despre care se tace ori cel care este acuzat vehement. Este un Nae Ionescu viu, inteligent, mereu neliniștit, încercând să afle și să se lămurească pe sine, chiar în timp ce îi lămurește pe ceilalți. Mi-a adus aminte, în numeroase clipe și momente, de acel Nae Ionescu al lui Mircea Vulcănescu, poate cea mai frumoasă mărturie despre Profesor, cu atât mai mult cu cât Dan Ciachir a selectat exact acele informații și mărturii, care construiesc o imagine logică și coerentă, oferă o interpretare și o explicație, fără a face paradă de note de subsol și amănunte inutile, fără a transforma cartea într-o biografie obositor de lungă. Cursa și capcana unui discurs lung și greoi a fost evitată cu talent și seriozitate, ca și cea a fascinației subiective pentru Nae Ionescu și este nevoie, cred, și de o doză de curaj pentru a aborda un subiect dificil și născător de ridicări de sprâncene. Volumul *Gânduri despre Nae Ionescu* este o carte ce îți răspunde la primele întrebări și îți provoacă și stârnește curiozitatea. O recomand ca o altă variantă și viziune, ce poate fi discutată, ce poate fi contestată ori aprobată, dar important este că te provoacă să încerci la rândul tău să-l citești pe Nae Ionescu.

Epilog - Despre Ortodoxia asumată, mărturisită și propovăduită de Nae Ionescu

În altă ordine de idei, în spațiul culturii și spiritualității românești, Nae Ionescu reprezintă fără îndoială un reper ilustru și antologic. Gândirea lui a putut să influențeze o întreagă generație într-un mod atât de puternic încât apariția lui în istoria noastră a putut fi catalogată de urmașii săi drept providențială. Într-adevăr, el a făcut și a lăsat moștenire urme adânci, care nu pot fi șterse niciodată, într-o epocă în care era nevoie mai mult ca oricând, pentru salvarea neamului și a valorilor acestuia, de o minte strălucită, capabilă să înțeleagă mersul vremii și să mobilizeze resursele limitate pentru a nu se pier-

de nimic din ceea ce am avut și nici a se irosi talanții generațiilor contemporane. Grație eforturilor sale concretizate într-o întreagă generație de adevărați români și creștini, planurile dezintegratoare care au pândit valorile românești, au fost zădărnice și vor mai fi prin neîntrerupta prezență vie a exemplului „Profesorului” și a recursului permanent la spiritualitatea și cultura generate de el în tezaurul neamului. Spiritul filosofic al lui Nae Ionescu trăiește și va trăi în cei care l-au ascultat, l-au iubit și l-au înțeles.

Cu alte cuvinte, Nae Ionescu și-a fundamentat întregul sistem filosofic pe adevărurile creștine, propunând un curent bazat pe valorile naționale și pe religia ortodoxă. Acest filosof modern, școlit la universitățile europene și căruia îi plăcea să surprindă în toate prin avangardismul său, face din teologia ortodoxă răsăriteană, un cadru general pe care se încumetă să fundamenteze o metafizică sistematică, predabilă într-o universitate modernă. Adică alege să abordeze problematica fundamentală a filosofiei, *dintr-o perspectivă inedită, aceea a valorilor creștine*. Mai mult decât atât, spre stupefacția multora și spre indignarea numeroșilor detractori, nu numai că-și raportează cursurile de metafizică la problematica creștină, dar face o adevărată apologie a creștinismului printr-o virtuoașă și mutuală justificare a creștinismului și deopotrivă a metafizicii sale. În metafizica lui, pe care o descoperim în cursurile ținute la Universitate: Cursul de filosofie a religiei (1924-1925); Cursul de metafizică: I. Cunoașterea imediată (1928-1929), II. Cunoașterea mediată (1929-1930) și Tratatul de Metafizică (1936-1937), găsim dezbătute temele fundamentale ale gândirii omenești. Astfel, Nae Ionescu era interesat despre Dumnezeu, condiția originară a omului, sfințenie, metafizică, iubirea ca soluție metafizică, națiune, act religios, cunoaștere și trăire, substanță, mistică și magie, metafizică în raport cu religia, moarte, ființă și existență, timp, spațiu, libertate, conștiință, Biserica creștină, intelect și rațiune, știință, suferință, etc.

Observăm astfel în Nae Ionescu preocupările unui teolog. Într-adevăr, dacă prin teolog înțelegem pe tot omul care vorbește, în cunoștință de cauză despre Dumnezeu și despre cele dumnezeiești, atunci domnul Nae Ionescu este teolog. Vorbind despre „Teologul” Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu spune: „Ca teolog, Nae Ionescu este aspru cum numai răsăritenii pot fi. El aparține unei spiritualități de la care se revendică”. Astfel, deși „doar licențiat în matematică”, ca teolog, Nae Ionescu nu este purtătorul unui mesaj alogen, în rândul acelor care afirmă

superioritatea rațiunii, ci cel care cheamă la redescoperirea valorilor ortodoxe și naționale în același timp. Faptul că el abordează consecvent și aceste teme preponderent teologice, dar mai ales atitudinea sa condescendentă vis-a-vis de filosofia clasică, exclusiv raționalistă, care nu poate accepta decât ceea ce intră sub incidența logicii și analiticului, l-au recomandat ca fiind un indezirabil în eșichierul universitar bucureștean. Însă Nae Ionescu nici nu a dorit vreodată să intre în rândul celor care afirmă suveranitatea rațiunii, ba din contră, metafizica trebuie să se axeze pe viață, spunea el, pe trăire, pentru că ea are prin excelență un caracter antropologic. Aceasta trebuie să fie funcția metafizicii, de a oferi soluții liniștitoare pentru totalitatea experienței noastre în legătură cu sensul existenței noastre și a tot ceea ce ne înconjoară. În acest sens, metafizica este o încercare soteriologică a celor care nu au reușit să se mântuiască prin trăirea sfințeniei.

Astfel, ca teolog, propune imaginea creștinismului metafizic. El afirmă: „*nu văd vreun interes al speculației metafizice, în afară de necesitatea aceasta de a ne găsi noi un loc în existență*”. Iată că Nae Ionescu are atitudinea caracteristică adevăraților filosofi (presocraticii, Socrate, Platon), pentru care înțelepciunea trebuia să se transpună într-un mod de viață armonic și echilibrat, mod de viață care se găsește în plenitudinea lui, pe deplin concretizat în Ortodoxie. Fiind atașat de Ortodoxie, Nae Ionescu caută să-și explice caracteristicile specifice ale Ortodoxiei și să nu lase nelămurit nimic din ceea ce este mai important în teologie și în practica noastră. Este cu adevărat fascinant să vezi cât de mult îl preocupă pe el temele fundamentale ale Ortodoxiei. Toate darurile omului, inclusiv viața, sunt considerate de Nae Ionescu, doar niște calități particulare existenței. El afirmă că, atunci când omul pierde viața, nu dispăre, căci viața este o simplă calitate a omului. Ceea ce este important pentru om, nu sunt aceste calități în ele însele, ci doar prevalarea frumoasă și corectă de ele în existență, astfel încât omul să se împlinească, să devină într-o ființă. Tocmai de aceea, atunci când se cere, când se impune, sacrificiul vieții este chiar o datorie.

Nae Ionescu, prin ceea ce spune, confirmă adevărurile revelate ale creștinismului dar în același timp urmărește ca valorile ortodoxe românești, specificul nostru național să fie exploatate la maxim în beneficiul spiritului național. Practic, el este promotorul unei direcții ortodoxe în filozofia românească, deschizând o poartă pe care însă nu a putut să intre și să cerceteze într-o viață relativ scurtă și brăzdată de atâtea lupte, căci într-adevăr, viziunea și poziția lui unică la mo-

mentul respectiv nu i-au făcut foarte ușoară viața între gânditorii vremii, fie ei laici sau clerici. Într-adevăr, „Nae Ionescu s-a ridicat împotriva a tot ce este rațiune uscată față de plinătatea trăirii, a tot ce este mecanism față de bogăția polimorfă și fecundă a vieții. El și-a găsit izvoarele de apă vie, puterea de rezistență și calea spre adevărurile renașterii în duh, în adâncurile Ortodoxiei, în această ipostază răsăriteană a trăirii și a rodirii creștinismului, din care a făcut cel dintâi axa cugetării române moderne, chiar dacă nu totdeauna teologul Nae Ionescu s-a putut ridica la înălțimea echivalentă trăirii sale creștine. Dar pe aceasta din urmă el a exprimat-o cu o capacitate de convingere și contagiune neegalată decât de ceilalți doi ctitori ai ființei noastre creștine: Neagoe Basarab și Dumitru Stăniloae”, după cum afirmă Dan Zamfirescu în volumul al doilea al lucrării sale *Istorie și cultură*. Nae Ionescu definește Ortodoxia prin prisma naționalului afirmând că: „...nu există în chip normal în istorie feluri individuale, ci numai feluri naționale de a trăi cuvântul lui Dumnezeu. De aceea comunitatea de iubire a Bisericii se acoperă structural și spațial cu comunitatea de destin a nației. Asta este Ortodoxia”.

Această definire este de înțeles dacă cunoaștem faptul că ea este plasată în plin secol naționalist. Idealul României mari, care să cuprindă toți românii, se înfăptuise, iar acum trebuia legitimat printr-o serie de valori comune, iar cea mai mare, cea mai frumoasă și cea care venea românilor ca o mână, era Ortodoxia, căci, „Ortodoxia nu se definește ca un hibrid, ca ceva adăugat neamului cum este greco-catolicismul, nici ca o confesiune răsăriteană ce a subjugat ființa națională și care se opune cu orice preț Apusului, ci ca o stare de normalitate, o valorificare fundamentală a existenței generale și a celei românești mai ales.” Pentru el Ortodoxia românească nu este activitatea deliberată a vreunei Biserici în sine, ci „...lucrarea stăruitoare, anonimă și individuală, a unor misionari deprinși materialmente de baza lor canonică. Aceasta explică de ce Ortodoxia noastră țărănească nu este atât o religie cu Biserică cheazășuitoare a credinței, cât mai ales un fel de cosmologie în care elementele de dogmă strict ortodoxă se ipostaziază în realități concrete; de ce, cu alte cuvinte, creștinismul a coborât la noi în realitățile imediate ale zilei contribuind la crearea unui suflet specific românesc”. Pentru ceea ce definește el a fi *ortodoxismul*, elementul de bază este Ortodoxia și se tinde spre o „Biserică puternică, curată și mândră”. De aceea, nu ne mai putem mira de faptul că generația pe care a patronat-o este unică prin anumite trăsături din care

amintim: ancorarea în spiritual, descoperirea religiozității și a Ortodoxiei în special. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără un om atât de vioi, pătrunzător și fecund ca Nae Ionescu. Deci putem spune că Nae Ionescu este singurul filozof sau metafizician prin excelență creștin, pentru care tot ceea ce, istoric, dogmatic, patristic, cultic, reprezintă creștinism ortodox, are o valoare absolută și este adevăr absolut. Astfel el nu identifică episoadele biblice ca făcând parte dintr-un tezaur mitologic al umanității, ci le consideră ca atare, și le acordă o importanță primordială, avându-se în vedere rolul și funcția lor cheie în înțelegerea sensului și rațiunii existenței.

Mai mult decât atât, Nae Ionescu este un adevărat apologet și mărturisitor al creștinismului răsăritean, exprimându-și convingerea și adevărul creștin public în fața studenților spunând: „*Sunt creștin. Eu cred că noi o să înviem odată din morți, pentru că sunt creștin.*”. Pentru generațiile de studenți care l-au avut profesor, cursurile de logică, metafizică, teoria cunoștinței și filosofia religiei ținute de Nae Ionescu au rămas de neuitat. Dacă studenții nu părăseau sala de curs cu bagajul de cunoștințe sporit, plecau, în schimb, cu altceva, mult mai prețios, mai rar și mai greu de găsit: cu îndemnul de a nu se rezuma să învețe numai, să primească ideile de-a gata, să acumuleze pur și simplu cunoștințe, ci să mediteze, să trăiască și să verifice personal problemele. Ori este tocmai dezideratul de astăzi al învățământului românesc, european sau mondial.

Este din nou momentul să ne întrebăm ce a garantat aderența fără precedent pe care Profesorul a avut-o în fața unei întregi generații. Evident că întregul arsenal de calități îi explică succesul, dar toate acestea țin întrucâtva de formă, de ceea ce este exterior și de fapt, adevăratul ingredient care a făcut să tresalte inima ascultătorilor săi este tocmai această dorință nestăvilită de a impune un alt tip de respect pe care toți ar trebui să îl aibă pentru tradiția, credința, cultura, spiritualitatea românească sau sufletul românesc, un respect bazat nu pe formalism ci pe trăire. Căci, în Răsărit, afirmă Profesorul, „există o formă specială de viață religioasă, există o legătură de la om la Dumnezeu. Tot aici omul care stă în fața lui Dumnezeu are altă calitate; el este în adevăr om, trup și suflet. Conștiința trupului său, cu alte cuvinte, în forme religioase simbolice, conștiința păcatului întovărășeste în fiecare moment pe om în legătura aceasta cu Dumnezeu, nu se poate niciodată omul scăpa de trup”. Nae Ionescu a preluat problematica ființială din Ortodoxia răsăriteană: „Noi știm deja până acum că există o relație care depășește, care

transcende și care are o existență obiectivă. Știm că principal noi putem lua contact prin cunoaștere într-un fel, prin trăire”. Profesorul consideră că „orice învățătură religioasă, deci și învățătura lui Iisus Hristos, este trăită de oameni. Trăirea aceasta, considerată în totalitatea ei spațială și temporală, constituie într-un fel viața însăși a învățăturii. Căci învățătura nu este un adevăr oarecare, pe care cineva l-a formulat odată, l-a săpat apoi într-o tablă de aramă și l-a pus undeva sub sticlă, ca să se uite lumea la el, sau chiar să i se închine. Ci e mai degrabă ca o sămânță care e pusă în pământ, încolțește și dă roadă. La învățătura lui Iisus Hristos se adaugă, deci, într-un fel, trăirea ei de către noi: ea nu mai este învățătură pur și simplu, ci învățătură care a rodit în noi, *învățătură rodită*”.

Această trăire este de fapt viața interioară a creștinismului ortodox, iar acesta, cum observă Profesorul, nu se condiționează prin legăturile lui sociale, ci „trăiește prin el însuși, în absolută independență față de puterile lumești. De aceea, dezvoltarea virtuților active, care singurele leagă pe om de om și pe toți în societate, nu se bucură de primul interes al Bisericii noastre”. Când au fost unii care au căutat să modernizeze biserica strămoșească, Nae Ionescu a atras atenția că „marele defect, sau marea calitate a Ortodoxismului, este că *nu se poate înnoi*. Cine are înțelegere și dragoste pentru religia noastră trebuie să găsească în el și curajul de a privi lucrurile în față: dacă Ortodoxismul nostru are un rost și corespunde unei necesități organice sufletului nostru național, atunci el să fie păstrat în formele lui originare

și autentice. Iar dacă aceasta nu se mai poate atunci este mai bine să fie lăsat să se stingă în liniște, scutind lumea de scenele apăsătoare ale unor zvârcoliri zadarnice. Noi socotim însă că nu acesta e cazul.” Pentru Nae Ionescu, înnoirea nu înseamnă schimbare ci „creștere firească” în comunitatea de iubire care este Biserica. Atâta vreme cât această comunitate de iubire funcționează normal, este exclus ca creșterea învățăturii să fie strâmbă.

Pentru Nae Ionescu, „Ortodoxia nu poate fi liberă de pecetea națională, ca un sector de viață nedeterminat de națiune și deci indiferent sau defavorabil naționalismului întrucât nu avem cuvântul lui Dumnezeu în forma absolută, ci trăit de oameni. Biserica se acoperă cu neamul, cuprinde pe toți membrii unui popor și se întinde până acolo unde un popor se întinde”. Observăm astfel că ideile sale nu sunt străine de spiritul ortodox și de valorile răsăritene pe care Nae Ionescu le consideră un fundament stabil al filosofiei românești. Poate de aceea cele mai importante cursuri pe care le-a ținut Nae Ionescu au fost cele de filozofia religiei.

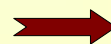
Totuși, membrii marcanți ai Bisericii Ortodoxe Române, precum Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, nu sunt de acord cu modalitatea acesta de a integra lumea eclezialistică neamului ei. Faptul că a fost contestat de unii oameni ai ierarhiei ecleziale (câteodată poate și pe drept căci, după cum observă Petre Țuțea, „*Nae Ionescu trebuie definit comportamental, în sensul că a avut o atitudine justă față de toate evenimentele din România. N-a gândit însă just întotdeauna. Eu l-am apreciat mai mult atitudinal, nu ideologic; nu-l prefer pe omul politic.*”), nu a împiedicat pe nimeni să constate la Nae Ionescu acea *înțelegere profundă și umilă a creștinismului și a poziției omului în lume, raportat neîncetat la Dumnezeu și nici acel puternic atașament de Ortodoxie*, din care, înțelegem acum, și-a tras de fapt seva vitalității sale...

Referințe bibliografice:

1. Dan Ciachir, *Gânduri despre Nae Ionescu*, pag.16
2. Nae Ionescu, *Problema mântuirii în Faust a lui Goethe*, pag. 128
3. Dan Ciachir, *op. cit.*, pag.24
4. Nae Ionescu, *Curs de Istoria Metafizice*, pag.16
5. Nae Ionescu, *Teoria Cunoștinței*, pag. 85
6. Dan Ciachir, *op. cit.*, pag. 59
7. *Ibidem*, pag.97
8. Nae Ionescu, *Curs de istoria metafizice*, pag. 98
9. Nae Ionescu, *Curs de Logica*, pag. 11
10. Nae Ionescu, *Grafologie*, pag. 24
11. Nae Ionescu, *Prelegeri de Istoria Filozofiei*, pag.6

Van Dick - Carol I și Sf. Anton

12. Dan Ciachir, *op. cit.*, pag. 37
13. Nae Ionescu, *Curs de Istoria Metafizicei*, pag.10
14. Dan Ciachir, *op. cit.*, pag. 88
15. Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu așa cum l-am cunoscut*, pag. 124
16. Nae Ionescu, *Fenomenul Legionar*, pag.20
17. *Istoria logicii*, 1924-1925; *Filosofia religiei. Fenomenele actului religios*, 1924-1925; *Logică, cu specială privire asupra științelor exacte (teoria raționamentului)*, 1926-1927; *Metafizica. Problema salvării în Faust-ul lui Goethe*, 1926-1927; *Logica formală (Teoria judecății)*, 1926-1928; *Teoria cunoștinței metafizice; 1. Cunoașterea imediată*, 1928-1929; *Istoria logicii*, 1929-1930; *Teoria cunoștinței metafizice; 2. Cunoașterea mediată*, 1929-1930; *Istoria metafizicii ca tipologie a culturii*, 1930-1931; *Curs de logică generală*, 1934-1935; *Logica colectivelor*, 1934-1936. Între cursurile naieonesciene publicate după 1990 se numără: *Curs de metafizică. Teoria cunoștinței metafizice. 1. Cunoașterea imediată. 1928-1929; Cunoașterea mediată. 1929-1930*, Ediție îngrijită de Marin Diaconu, Ed. Humanitas, București, 1991; *Prelegeri de filosofia religiei*, Ediție îngrijită de Marta Petreu, Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 1993; *Curs de filozofie a religiei. 1924-1925*, Prefață de Nicolae Tatu, Postfață de Mircea Vulcănescu, Ediție îngrijită de Marin Diaconu, Editura Eminescu, București, 2007.
18. Ștefan Iloaie, *Nae Ionescu și ortodoxia românească. Cu bibliografie din și despre Nae Ionescu*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2003, p. 20.
19. Nicolae Steinhardt, *Primejdia mărturisirii. Convorbiri cu Ioan Pinte*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, pp. 35-36.
20. *Ibidem*.
21. *Ibidem*.
22. Alex Ștefănescu, „Entuziasmul ca metodă critică”, în *România literară*, nr. 21, 28 mai 2003, pp. 10-11.
23. Publicate constant, din anul 1973 până în anul 1989, în reviste precum *Viața Românească*, *Teatrul*, *Secolul 20*, *Tomis*, *Familia*, *Vatra*, *Steaua*, *Astra*, *Echinox*, *Orizont*, *Opinia studențească*.
24. Nicolae Steinhardt, *Primejdia mărturisirii*, ed. cit., p. 71.
25. Nicolae Steinhardt afirmă, în convorbirile cu Ioan Pinte: „nu sunt creator, ci critic. Lucrez, așadar, cu materialul clientului. Scriu numai dacă am despre ce scrie și numai în măsura în care sunt în stare să înțeleg și să iubesc sincer cartea (...) pe care o citesc. De altfel, spunând că sunt critic, nu rostesc adevărul, nici critic nu sunt, sunt doar un diletant, a cărui prezență în viața noastră literară cred că se datorează, îndeosebi, faptului că vârsta n-a răpit scrisului meu decât puțin din entuziasmul său juvenil” (p. 143).
26. Nicolae Steinhardt, *Primejdia mărturisirii*, ed. cit., p. 37.
27. Nicolae Steinhardt, *Critică la persoana întâi*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983, p. 18.
28. *Ibidem*, p. 21.
29. *Ibidem*, p. 25.
30. 1978, reeditare 2006.
31. *Ibidem*, p. 245.
32. *Ibidem*, p. 268.

Mariana ZAUATI GARDNER (Anglia)

versuri

Valize de închiriat

Am valize cu vise de închiriat
În iatacul meu albastru cu tapet descojit
De la primul etaj al casei cu geamlâc
Și porumbei în cireșul japonez
Plantat de Domnul Constantin
În trecerea lui ca o ceață - sunt magnolii
Și smochini cu fructele zaharisite
Umbre, preumblări de-a lungul liniei
timpului meu
Anotimpuri de rățăcire, ferestre vacante,
Pasiuni corodate în duelul cu vremea
Tăcerile vin și se duc împăturate-n vise
Oglinzi, așteptări - nimic deosebit.

Separarea

Două luni au clipit
iulie și august
El a decis să o cheme
a rugat-o să fie acolo
la începutul după-amiezii
Ea a decis „cinci ar fi mai bine”
și a ajuns la șase
Camera - o boltă albastră, apretată
moartea plutea cu aripi plate peste paturi
Ea plutea ca o dansatoare pe scenă
Oamenii se uitau precum oamenii
Unii erau înținși pe așternuturi scrobite
Alții ședeau „hopa” pe scaune
Unii erau în picioare
sprijinindu-se de pereții impersonali
Unii beau cești cu ceai slab
Marea separare -
În acel centru de excelență
între ușile deschise și închise
oamenii erau rapid conectați
la fire, transfuzii, perfuzii și ace
Își simți gâtul electric
să se dezbrace sau să aștepte acolo
în hainele ei de oraș?
Era agitată, depășită
de fantoma unui grafic
pe așternutul scrobite
dispozitive rotunde din plastic
folosite să ridice sau să coboare
pe cei morți sau pe moarte -

El o făcu s-adoarmă
în camera aceea albastră,
pe-un cărucior din piele de capră
„Gândiți vise fericite”
I-a spus
Pe podul dintre ziuă și noapte

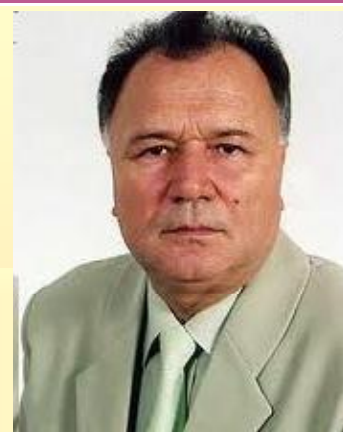
Acrobați exilați

Balanță între ziuă și noapte
Vis fragil de secetă și ploaie
Sfântă memorie de acasă
Vise afișate în format algebric
Ferestre deschise spre albastru -
El făcu semn
printre oameni,
cuiburi de lilieci,
celule mestecate cu nisip
și bagatele depășite
printre fire, ace și drene
fantome de arbori în absolut,
meșteșuguri subtile și grafice
Definiția, în costume de acrobați
exilați pe undeva în lumea ei de vis
Absolutul, un alt vis ...

Focurile vânătorilor

Dincolo de iazuri și de mlaștini -
berbeci îndrăgostiți
adulmecă trecerea Lunii
Scufundați în tăcere
elanii-și caută partener în tăcere
În mijlocul Autostrăzii 66
trafic de păsări și vânători
Dincolo de iazuri și de mlaștini -
Țipăt de cerbi speriați
Urmăriți de vânători furioși
șerpi evazivi oglinziți în ierburi
Deasupra, păsări de tot felul
Plutesc pe termale - universul se extinde
Dincolo de iazuri și de mlaștini -
Tăcerea acoperă desișul
Cu crengi de cedru dense
șamanul explorează
coaja de mestecăc, coaja de ulm și arțarul în flăcări
Dincolo de iazuri și de mlaștini -

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

"Mihai Viteazul", o imperioasă bibliografie

După cum apreciază majoritatea cronicarilor / istoricilor europeni, **Mihai Viteazul** (n. 1558 - m. 1601), „**palatinus Valachiae**” („domnitorul / regele Valahiei”, 1593-1601, fig. 2, *infra*), este conștiința națională cea mai înaltă a Valahimii, una dintre cele mai puternice și complexe personalități din întregul spațiu al Daciei sfărțecate de „cele trei imperii” (Ottoman, Austriac și Polon) din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Fig. 1. Harta Valahiei la cea de-a VII-a re-Unire parțială a Principatelor Evmezie-Valahe (Muntenia / Țara Românească, Transilvania / Ardeal și Moldova), de către Mihai Viteazul (1593-1601), între hotarele Daciei Nord-Dunărene („Dacia lui Decebal”).

A înfăptuit cea de-a șaptea re-Unire parțială a Daciei, mai exact spus, re-Unirea celor trei state („principate”) evmezie ale valahilor din Dacia Nord-Dunăreană („Dacia-lui-Decebal”, *supra*, fig. 1): **Muntenia** (Țara Românească), **Transilvania** (Ardealul) și **Moldavia** (Moldova), sub numele de **Valahia** (întru reamintirea **Vala-hiei Mari** a celei de-a patra re-Uniri parțiale a Daciei din epoca Dinastiei Asăneștilor, 1185 / 1205 - 1241 / 1280 - în documentele evmezie de circuit internațional, *La Grande Blaquie*, și nu cum au impus istoricii sta-liniști, „Țaratul Româno-Bulgar”), irepresibilă idee-făclie de re-Unire a Daciei și de la Mihai Viteazul încoace, până în prezent, chiar între „roțile dințate” ale Imperiului Otoman / Turc, ale Imperiului Austriac / Habsburgic (după 1867, Imperiul Austro-Ungar) și ale Imperiului Polon (substituit puțin mai târziu, de Imperiul Țarist/ Rus și, apoi, de cel Sovietic/ U.R.S.S.), multiseclar îmbinate la Dunăre / Carpați.

a)

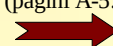
b)

Fig. 2. a) **Michael Waivoda Walachiae Transalpiniae [...] aet. XLIII / «Mihai Voievodul Valahiei Transilvane [...] în etate de 43 de ani»**, portret în aramă executat la Praga, între 24 februarie - 30 aprilie 1601, de Aegidius Sadeler, gravorul curții imperiale a lui Rudolf al II-lea; b) **Michael Palatinus Valachiae / Michael Palatin Van Walachien (Mihai [Viteazul] regele Valahiei)**.

O „bibliografie generală **Mihai Viteazul**” (fig. 3, *infra*) se dovedește imperioasă și mereu îmbogățită, în orice anotimp al Valahimii prezent-viitoare.

În structurarea materiei lucrării recente, **Mihai Viteazul - o bibliografie generală**, de Mariana Urzică, Dana Popescu, Ileana Cioarec (în coordonarea d-lui prof. univ. dr. Cezar Avram și a lui Nicolae Petre Vrâncănu, Craiova, Editura Sitech, 2012)*, se relevă macrosecțiunile **A. Volume și studii** (cu trei capitole: **I. Lucrări speciale; II. Lucrări generale și III. Beletistică**) și **B. Din periodice**. În **Prefață**, d-l prof. univ. dr. Cezar Avram ne încredințează că «Publicarea unei bibliografii generale constituie o necesară datorie pentru aprofundarea cunoașterii istoriei, [...] și a relevării rolului incontestabil, deseori hotărâtor, al personalităților în timpul și spațiul istoriei.»; în spațiul Valaho-Daciei, mai arată prefațatorul, «s-au creat condițiile afirmării unor personalități inconfundabile și remarcabile pe plan mai larg, ale istoriei noastre: Decebal, Deceneu, Vladislav, Litovoi, Neagoe Basarab, Ștefan cel Mare, Iancu de Hunedoara, Matei Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, Tudor

* **Mihai Viteazul - o bibliografie generală**, de Mariana Urzică, Dana Popescu, Ileana Cioarec (în coordonarea d-lui prof. univ. dr. Cezar Avram și a lui Nicolae Petre Vrâncănu), Craiova, Editura Sitech, 2012 (pagini A-5: 78; ISBN 978-606-11-2899-0).

Vladimirescu [...]. În această galerie a Neamului Românesc s-a remarcat, „fulger în noaptea istoriei”, figura legendară a voievodului Mihai Viteazul, temei al mitului național, despre care reputatul istoric Constantin C. Giurescu spunea în urmă cu aproape trei sferturi de veac: „Mihai Viteazul este întruchiparea eroismului, este izvor de putere, de încredere și de mândrie pentru Poporul Românesc”. Liderul pașoptist, Nicolae Bălcesu, îl numise, de asemenea, „nădejdea tuturor [...], un bărbat ales și vestit, și lăudat prin credința către Dumnezeu, dragostea către Patrie, dreptatea către toți deopotrivă” și remarcă, la 1851, strălucirea nașterii voievodului al cărui arbore genealogic pornea din Țara Românească, de la Mircea cel Bătrân (domnitor între 1386 și 1418), [...] și se ramifica până la domnitorul Pătrașcu cel Bun, tatăl său (1554 - 1558). Calitățile sale, dovedite de la o vârstă tânără și prin dregătoriile împlinite pe lângă domnitorii munteni, se vor confirma pe deplin în timpul scurtei, dar furtunoasei sale domnii (1593 - 1601), perioadă în care a reușit, cu sprijinul poporului său, al Papalității și al împăratului austriac Rudolf II, să stăvilească năvălirile turcilor și ale aliaților acestora ...» (p. 5 sqq.).

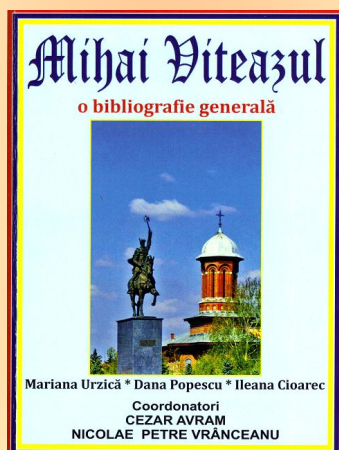

Fig. 3. Coperta bibliografiei generale, *Mihai Viteazul* (Craiova, 2012).

La o ediție secundă, „revăzută și augmentată”, ar fi bine dacă autorii ar realiza o secțiune „bibliografic-generală”: „*Mihai Viteazul și autorii străini din secolul său*” (inclusiv autorii lucrărilor iconografice - gravuri, tablouri etc.).

Adrian BOTEZ

OM,
TIMP

ȘI DECIZIE

omul – în această viață – n-are timp decât să înceapă – nu are timp decât să-și facă o vagă părere despre nu poate decât să privească – îmbolnăvit de fugă – spre

...de fapt - nu are vreme decât să mârâie puțin – că nu tocmai toate i-ar conveni... și – când să formuleze – și el – o opinie mai ascuțită și mai de Doamne-ajută – când să-și dregă vocea și să-și spintece păsul drept la mijloc – spre miez - cu tăișul de zarvă - sau chiar – (ce obrăznicie cosmică!) să ia vreo decizie – hop! – că-i sună ceasul de la mână

...opriți ceasurile – tăiați-vă mâinile – strangulați orice pornire de aroganță dictatorială a zeilor!

...sau - dacă nu faceți nimic din toate astea – atunci întrebați pe cel care v-așteaptă - docil la intersecție - dacă are o țigară - și dați-vă foc – singuri

...”astfel de forme de protest sunt strict interzise – în regimul democratic al Domnului...” – ...cu pricina!

...să ne ferească Dumnezeu de democrația fandositei minciuni – ucigașă de anotimpuri – lichidatoare de meditație asupra exuberanței florilor de măr - ca și asupra unei frunze rubinii – balerin adormită pe luciul lacului – ...minciună stingătoare de entuziaste explozii spre ceruri și de sonore voci magistrale-ale Omului: orișunde orișicând – în oricare dintre lumi

...ferește-ne – Bunule Domn (numai și numai dacă bun cu adevărat ești!) - de-ale deșertului hiene-nsângerate - feroce târzii!

Baki YMERI

Cuvânt
și
Suflet

Soarta oamenilor de talent din țările mici, este amară. Ceea ce a zis Bolintineanu, în urmă cu 150 de ani, este încă actual în Balcani. Unii merg până la capătul lumii, căutând surse de inspirație. Alții coboară pentru inspirație, până în inima pământului. Eu vin din sudul Dunării în acest centru de excelență, pentru a constata că Bucureștiul este un loc ideal pentru inspirație: așa cum este; uneori mistic și melancolic, alteori frumos ca o câmpie cu grâu. Poetul trebuie să caute minunea. Unde sunt: sufletul satului, sufletul somnului, busola sufletului?

Poetul este rege în țara visurilor. Poezia este cheia sufletelor. Cine stă în preajma ei, poate comunica și cu oamenii, și cu zeii. O fi zis oare altcineva acest lucru, înaintea noastră? De ce nu! Ce este sufletul? Care este puterea lui? Cel mai bun medicament pentru suflet este agitația trupului. Sufletul este viața, viața este suflet. Trei sunt elementele care întrețin viața: aerul, apa și alimentele. Două sunt elementele care întrețin un poet: sufletul cuvântului și iubirea. Poeții se închină doar în fața iubirii. Care sunt specialitățile sufletului? Dezvelirea sânelui unei femei este leac bun pentru ochi, iar mijlocul tras ca prin inel, hrană bună pentru sentimente.

Precum se vede, ceea ce este frumos și lui Dumnezeu îi place. Sufletul este un echilibru între structura biologică, normală, a sistemului nervos, și reflectarea lui în existența permanentă a individului. Sfântul Andrei alunga spiritele rele. Nu despre ele suntem invitați să vorbim, ci dimpotrivă: despre desfacerea cuvântului, despre descifrarea sufletului, care se ascunde în tainele lui. Ce ar fi să dezbrăcăm sufletul? Se știe că omul este trecător, iar trupul său în pulbere se preface, dar cartea lui, dacă mai are un pic de suflet în trupul ei, îl face nemuritor. Poetul trebuie să uimească lumea. Prin ce? Prin cuvinte care alunecă din suflet în suflet. Cuvântul lui trebuie să fie un destin, care determină destinul națiunii. Cuvânt și suflet. Poetica sufletului. Cu sufletul cât cerul de mare. Carte de suflet, din tot sufletul. Ce este sufletul?

Cel mai important lucru este de a privi lumea din punct de vedere al ființei, nu al persoanei, de a descoperi Dumnezeu care este în noi, și de ce nu: în cuvântul nostru, la lumina sufletului. Se spune că gândurile bune ne păzesc sufletul. Ce bine ar fi să simți cu mintea și să gândești cu sufletul. Existența trebuie permanent gândită și căutată cu sufletul. Cărțile bune, scrise cu suflet, reprezintă pentru noi o sursă de energie și echilibru. Literatura exprimă sufletul timpului. Frumusețea poeziei se naște din prietenia poezilor. Prietenia literară este un atelier de creație. Iubirea fiind sensul suprem al vieții, nici poezii nu pot crea în absența ei. Ea nu poate să devină un leac bun pentru suflet dacă nu se transformă într-o poezie, compusă din trei elemente: eros divin, eros spiritual și eros carnal.

Cuvânt și suflet. În general, poezii au avantajul că nu trebuie să explice nimic. Dacă crezi în Dumnezeu, iubește și fă ce vrei, fă ce vrei și nu întreba pe nimeni! Știm că au spus și alții acest lucru, înaintea noastră, dar nu strică să repetăm. *Repetitio mater studiorum est.*

Dacă ești un poet atins de aripa de înger, un răzvrătit suflet între stele, în grădina ta dorm toate păsările lumii. Acolo se află arta de a trăi, arta de a intra în veșnicie.

Poetul are o viață încurcată. El este unica ființă, care are dreptul să fie prinț și cerșetor. El este cel care te învață să te bucuri! De ce? De șansa fericirii. Prin ce? Prin puterea cuvântului, prin bunătatea îngerească a inimii. Poezia este muzica sufletelor mari și sensibile, o fereastră prin care trebuie să vedem lumea.

Daniel MARIAN

nu știu ce-mi veni, să fiu

cu vinul din boabe tale mă hrănesc
după ce am mustit în împreunarea cu mugurii tăi
nu vrei să auzi cât pot fi de neînsemnat dar și de ceresc
când vreului de iubire din tine i-am pus zurgălăi

nici nu mai știu; bine că e uitare

ai fi un obiect târziu al nașterii mele
în drumul spre niciodată m-ai împiedecat de-un nădăd
convalescența-mi zdravănă am proptit-o-n ghilimele
pentru oricând, dac-ar fi foarte curând

ne norocire de cap căun

astăzi duminică nu m-am dus la biserică
pentru că eram programat, pe lângă birt, și la dentist
doctorița mea nu mai lucrează în timpul săptămânii
pentru că la ea acolo se plimbă de luni până vineri între orele
șapte și douăzecișunu
șoarecii șopârlelii și broascoaielii.

miel de noua zeelandă

că înțarc ploaia că o chem cu mine
că o iau cu mine că e ploaie sau nu
să fie de știut că o iubesc
timp în care eu mă decojesc
ca o alună de vitrină care credea că e veșnică

la răsărirea începutului

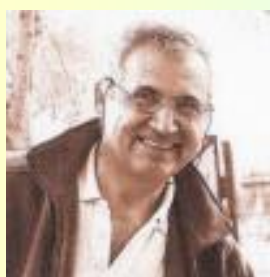
se împletește carul cu fân, cu carul cu stele
trifoi cu patru foi, cu iesle, cu nuiile
vine dimineața-n noapte îmbrăcată
dacă a fost - va fi de fiecare dată
lumina binecuvântată!

de vină că are cuvinte

n-apuc să vorbesc cu micul meu univers
ce-și cântă îndoiala în vâlmășia globulelor *globen*
nu e aici vreo cauză sau vreun efect, de vreun vers
pur și simplu nu mai stă porumbelul meu în joben

Poeți ai Societății Române de Haiku / Poeme senryu

Dan DOMAN

Pomul de Crăciun -
până și soacra pare
mai bună sub el

Cărări înzăpezite,
dar la cabană serviciu
topless

Petru-Ioan GÂRDA

Chilipir ratat:
Grecia de vânzare
și eu n-am un cent

Îmi tai cocoșul:
a refuzat să treacă
la ora de vară

Florica IACOB

Trap de nepot...
Abia trăgându-și sufletul
bunic cu ghiozdan

Obraji de jună-
sub stratul de pudră
aceeași bătrână

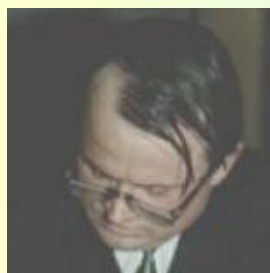
Octavian MAREȘ

Două femei bete –
împart sticla cu votcă
în limba rusă

Foaia pe care scriu
mă ajută o muscă
să pun punct pe i

Uasile MOLDOVAN

Nunta de argint...
Mireasa-și privește-n oglindă
gura știrbă

Cal la potcovit...
Cățelul ridică și el
o lăbuță-n aer

Uasile MUSTĂȚĂ

Curcubeu pe cer...
și tu propovăduiești
apocalipsa

Cioara cârâie...
Bătrâna ghicitoare
scuipă-n ghioc

Valentin NICOLIȚOV

Plajă de nudiști
nu-mi găsesc prietena:
o știam blondă ...

E primăvară!
Flutură pe-o sfoară
chiloți de damă

Radu PATRICHI

Prima zi de școală,
condus de mămică
și de cățel

Revelion la TV -
pisica abia mai ține
ochii deschiși

Grupaj realizat de Valentin Nicolîțov, președintele Societății Române de Haiku

Nicolae MĂTCAȘ

Sonete

E cu ochi și cu sprâncene: cu asemenea șrapnele...

Țari setoși de măreție, toți sunt oale și ulcioare.
Dorm în colbul de arhivă schițe, planuri, strategeme,
Pacte, note, protocoale, uneltiri făcute gheme,
Numai nu și testamentul țarului Petru cel Mare.

Lungul vis spre anatolii nu a fost surpat de vreme.
Ținta clară chiar de-i scapă marii flote militare,
O preia-n vizor flotila de femei și fete, care
Știu să unduie la bară și să joace la extreme.

Și-au scos blondele rusine tehnica de-naintare:
Ochi albaștri ca cicoarea, busturi tari, împlătoșate,
Mersul lin ca de felină, unduiri de șolduri plate,
Răscroieli pân-la burice, pân-la poli posterioare.

E cu ochi și cu sprâncene. Cu asemenea șrapnele
Poți răzbi cu ușurință spre Bosfor și Dardanele.

O fi fiind ea, viața, -n cer frumoasă

Își pipăie ecluzele stihia.
Se smulg din frâu ghețarii, telegarii.
La pândă stau vulcanii ca ogarii.
Pătrunde-n oase cancer agonia.

Dolfanii-o iau spre cosmice fruntarii.
Cupețu-și mută-n buncăr prăvălia.
Un cap-de-porc își dibuie frânghia.
Se roagă-a mântuire tipicarii.

Se-aruncă-n hău prostrații, mimând doxe,
Convinși că astfel urcă la Zamolxe.

Din arcă-mi fac, dibaci, ca Noe, casă,
Ridic spre Ararat pânzele-n vânt.
O fi fiind ea, viața, -n cer frumoasă,
Dar mai frumoasă-i, parcă, pe pământ.

Să zbor și eu o dată Phaëton

Mi-a dat în floare lanul de nărâng
Și rîd la soare florile de mei.
Se strâng la par, în suluri, anii mei.
A neputință-atârna brațul stîng.

Le stau în cale multor ca un stei,
Dar nu de astă pacoste mă plîng.
Degrabă intră coasa în părăng
Și-mi zboară pușcă anii-vinderei.

Luntraș bătrîn și mizer, ca Phaon,
O rog pe Afrodita să-mi redea
Doar anii tineri – toată-averea mea,
Să zbor și eu o dată Phaëton.

Apoi, la trap, din zori pînă-n chindii,
La carul vieții, tras de bidivii.

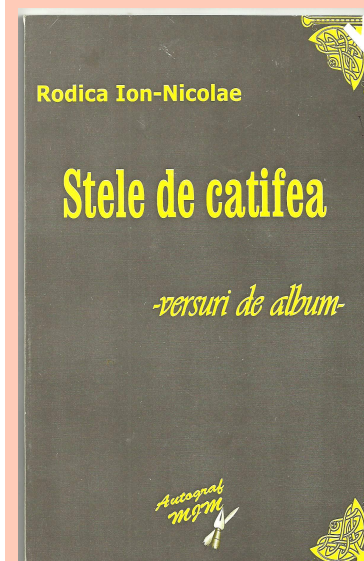
Și prima-i bună rea, și cea zurlie

M-au părăsit prietenii și anii.
Iubirile, la fel, din tinerețe.
Doar două dintre ele, mai istețe,
Mă iau cu zorzonele, ca băcanii.

„De-ai să te lași pe mîna mea, feblețe,
Am să-ți întorc și anii, pehlivanii.
Cu apă vie-am să-i stropesc, avanii,
Să n-ai nici moarte și nici bătrînețe”,

Îmi zice blonda. Contravine bruna:
„Tătaie, -n brînci dai, viața cât te poartă.
Ce-ar fi să-ți stropesc cu apă moartă,
Să poți să te odihnești pe totdeauna?”

Și prima-i bună rea, și cea zurlie,
Dar cumpănesc: mă tem de veșnicie.

Cărți primite
la redacție

Daniel MARIAN

Claudia Gabriela Marcu - „Noiembrie al meu”

**Cu Firimituri de voci, Lumea din noi ne duce și ne aduce
Azi departe, mâine aproape la un Inventar de cuvinte**

Mai aproape de zilele noastre, tot mai rar mi-a fost dat să întâlnesc delicatețea împletindu-se cu arta. Înclin să cred că fiecărui din noi ne sunt oferite în dar naturalețea, normalitatea gândirii și a limbajului. Doar că alegem, în schema complicată a vieții, să ne sprijinim fiecare în felul său de câte un cer, de câte un rug de mure ori chiar de câte un gard de sârmă ghimpată; se întâmplă ca până și cerul să fie ghimpat, uneori chiar dacă de neînțeles. Renunțarea la cifru pentru a ne exprima cu limpezime, mai ales în șuvoiul versurilor devine astfel aproape un act de curaj.

Claudia Gabriela Marcu este o prezență cât se poate de clară între multe, multele încheșări care ne intersectează și șirul peregrinărilor, confuz tocmai din pricina rătăcirii căilor de comunicare cândva considerate intrinseci. E ca și cum, hai s-o zic, ai trece de la metabolismul întortocheat de Facebook, la viul grai. Spune ea, poeta, astfel: „Nu căuta-n lucruri deșarte/ Să găsești răspunsuri încurcate/ Când după

taina urzelii/ Te învelești în mătasea serii./ Nu căuta în depărtări/ Jocuri care ți se cer/ Ci du-te spre muntele albastru/ Când suspinul inimii te apasă./ Nu căuta în fântâni adânci/ Glasul ciocârliei să îl aduci/ Ci drept lueafăr să-ți alegi/ Călăuză în nopțile când pleci./ Nu căuta în poculul suferinței/ Rugăciuni țesute cu fir de bumbac/ Când sub cetatea vântului străbat/ Izvoarele înțelepciunii. Dar ele tac.” (**Nu căuta** - pag. 125). Poate incredibil, dar se poate vorbi și cu eleganță sufletească nedisimulată, pe lumea asta a poeziei (!). Se poate găsi echilibrul unei valențe interioare pe care să o împărtășești cu ceilalți, aducându-le motiv de împăcare cu lucrurile frumos imperfecte și de aceea unice în esența lor.

Cât se poate de răspicat, poeta arată înspre întregul lumii, mai convingător de așa nu se poate; ne scrie lecția despre omenesc pe tabla aburindă a ființei, cu litere de căldură: „Nimeni pe plan vertical/ Nu vede, n-ascultă, nu învață/ Enigmele rămân imagini/ Lipsite de chipuri, fețe întunecate/ Întorc adevărul înspre minciuni/ Speranțele rămân în nori împietriți de uimire./ Ne temem în nemurire/ Ascundem trufia în pagini de carte/ Murim cu oglinzile sparte, e răutate.../ Nimeni pe plan vertical/ Nu plânge la răsăritul zilei/ În cer liniștea se răsfață/ În timp ce pământul geme/ Sub arbori desfigurați, orizontul memoriei/ Multiplicat de gânduri ce se zbat printre fire de nisip/ Aride vremuri - ne întorcem spre limbaje suferinde/ Nimeni pe plan vertical...”

(**Plan vertical** pag. 19). A te teme de nemurire, a ascunde trufia prin pagini de carte, a muri cu oglinzile sparte, - aceasta e împovărea cea mare, care din trăitori vremelnici în drumul spre nesfârșita trăire, ne împiedecă precum un frâu, un ham, un hâț, care ne trage de-a valma înspre colțurile mai puțin rezonante ale bogăției noastre genetice.

Claudia Gabriela Marcu nu folosește îndeobște cuvinte mari, ea ne aduce aproape de acuratețea împlinirilor cu de la sine înțeles, chiar dacă mă întreb de ce spune „**Înfrângere**” atunci când e loc de biruință, cu o sinceritate largă se transpune în imagini convergente cu tâlcul care este doar al ei: „Sting nepăsătoare făclia întrebării/ Strivind îndoile din priviri răvășite/ Când sub vâl de legământ/ Bănuiele se răsfrâng pe pământ./ Înfrunt creionul cu spada de cuvinte/ Și în zvâcniri de gesturi trădătoare/ Etern așez o șoaptă trecătoare/ Pe mlaștina sufletului pustiit.” (pag. 17).

Am întrebat-o pe poetă dacă un joc șerpuit de cuvinte nu e mai aproape de șerpuita, ori șopârlița viață pe care o trăim sau pare-ni-se că o trăim; era vorba despre un fel de înnoare, „**Și ce târziu**”. Dovada că e trăire și nu părerea trăirii, a fost răspunsul ei: „Da, dar eu așa am scris, nu așa?” Iată: „(...) Și ce târziu vezi pasărea lumii pierdută în văzduhul uitării/ Și ce târziu aerul nopții te îmbracă în gândurile lui/ Și ce târziu în plânsul cerului citești așteptarea/ Și ce târziu te îndemni înspre zorii risipiți de vânt/ Și ce târziu ajungi în lumea mea, ca să

te pierzi cu mine/ Te pierzi din lumea ta (...)! (pag. 39).

Suntem și nu suntem împreună cu propriul nostru trecut, timp în care ne parcurgem prezentul mai-mult-decât-relativ, înverșunându-ne spre viitorul întotdeauna improbabil. „Azi departe, azi aproape/ Se vede conturul trecutului/ În ochiul care uneori mai doarme/ Pe umerii de lut ai lumii/ Suspină tăcerea nopților senine/ ... /Azi departe, azi aproape/ Urcă gândul pe colina dragostei/ Când din adâncul fiilelor de carte/ Răsar cuiburi din bătaie de vânt/ ... /Azi departe, azi aproape/ Mereu urcând pe drum de sare (...).” (**Azi departe, azi aproape** - pag. 143). Se întâmplă să nu fim câteodată departe doar de fragmentele răsfirării noastre în timp, ci chiar și de noi înșine; „**Ploi**”: „Departă de noi apunem în ploi/ Stagnează jocul primăverii/ Cu oboseli din minți înghetate/ De timp înșelător, e noapte./ Departă de noi apunem în ploi/ Și flori de cuvinte coboară/ La ușa visului minunată seară/ Adorm pe petale de ceară./ /departă de noi apunem în ploi/ Iar vânătorii nopții închid sentimente/ Ardem resturi de gânduri aruncate/ Pe nopțiere sparte de vise - e noapte.” (pag. 47). Este aici o *nocturnă* perfect încheată din ceea ce ne străbate cu ceea ce ne-am dori, atunci când simțirea dimpreună cu visul se adună în gânduri pentru a pregăti locul cuvintelor.

Într-o „**Viață de sticlă**”, poeta ne așează în fața unui tablou prețios, precum cântecul unei sirene; totul curge lin, cu astâmpăr

de la învolburare, dar cu conștientizarea fiecărui punct care poate fi deopotrivă și desfătare dar și pericol de înec: „Privesc marea sufletelor/ Pierdute în în-ghețul uitării/ Și alerg spre fluxul dragostei./ Prin nepăsarea trădării./ ... / Aștept un clinchet de iubire/ Privesc mereu spre nemurire/ Și singuri în lumi paralele/ Ne reîntregim printre zăbrele/ Te strig cu vocea ștearsă/ În globul de cristal/ Atât de grave vorbe/ Rostite-n fiecare noi (...).” (pag. 60).

De altfel, undeva într-un areal interior, necesar dintr-un fel de a fi subtil, dacă nu de vinovăție față de neștiutele lumi, ne sunt răzlețite-n simțuri „**Firimituri de voci**”: „Înnod cuvântul amane-tat/ de iluzii pătimate/ Și strâng cu mâinile pătate/ Indiferența de pe chipul/ Măcinat de pustiu/ Se lasă tăcerii.../ Insuflu aerul liber-tății/ Printre admirații flămânde/ Și în răsărit de întrebări/ Adun acorduri din firimituri de voci.” (pag. 6).

Poeta devine tristă în „**Lumea din noi**”, când transfigurează veșnicia ca și cum ar putea fi agă-țată de o toartă, precum o amforă în care Dumnezeu a amestecat gram cu gram licorile de la ființă la neiființă: „Ne despărțim de lumea din noi/ Nu mai vorbim cu dor de dor/ În fața cerului îngene-nunchem/ Și în umbrele tăcerii adunăm/ podoabele uitării.../ Ne despărțim de lumea din noi/ Nu mai pictăm prezentul din noi/ Și printre licuricii nopții revedem/ Vieți schițate, priviri truate... (...)” (pag. 88). Nevoia de a lămuri socotelile cu nebuloasa a fi, ajunge într-o matcă a sinelui contemplativ, unde are loc un „**Inventar de cuvinte**”: „Inventar de cuvinte pe întâmplări narate/ Vicii descifrate pe capcane aruncate./ Puncte de vedere și imagini în sfere/ Intrigi scrise pe hârtii omogene./ Te ridici din pulberea vieții/ Contempli cu liricul ființei/ Pe străzi te vezi pierdut/ Cu chipul transfigurat, slut./ ... / Din loc în loc accentuezi pătrate/ Pătate cu timiditate, sprâncene ridicate/ Reiei povestea de la început.” (pag. 18).

Pe „**Corabia nebunilor**” (pag. 27), mă miră că nu ne-am întâlnit până acum - sau poate că da; e clar un loc pentru poeți, altceva ce să zic...; în „**Noiembrie al meu**” (pag. 35), nu e loc de întâlnire, pentru că într-adevăr e *al ei*, al poetei, e poemul rotund, fără vreo scăpare a unei muchii... Dar ceva tot mai notez, pentru a mă putea opri, momentan, din astă priveliște fără doar și poate înțelept de limpede, de plăcută, deloc scrâșnită și nici întortochată sub auspiciile vreunei ambiții de cine știe ce curent literar mai mult sau mai puțin emblematic după vreun trend anume. „Dualitate în intimitate/ Părăsesc neajutorarea/ Mărun-țită în pasiuni/ Amprentate pe frunți/ Ce își revarsă stropii/ Pre-ocupării alternante/ ... / Iubiri ne-născute din ancorări divine.” (**Dualitate** - pag. 67). Iar pentru a rămâne în registrul acesta, care cred că se apropie foarte mult de o latură a unui destin sublim, atât doar: „Fructul pământului în-florește în gândul meu/ Izvor de vorbe, nesecat/ De timpul ador-mit în vitrina amintirii.../ Acolo e lucrarea divină/ Acolo e mana cerească/ Acolo e lupta omenirii/ Exilată în păcate./ ... / Acolo e vi-sarea de vise/ Acolo e sfârșitul nesfârșitului/ Acolo e lucrarea divină.” (**Acolo** - pag. 95). Cu voia divină, în lumea aceasta plină de înțelesuri, Claudia Gabriela Mar-cu - iată că le-ai găsit pe acelea care trebuie. Înțelesurile lumii, lumea fiind a poeziei.

Van Dick - *Ecce Homo*

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS
http://editura.mtlc.ro
Director:
LIDIA VIANU
Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press
Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură
BRITISH COUNCIL
UNIVERSITATEA
DIN BUCUREȘTI
INSTITUTUL
CULTURAL
ROMÂN

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

Contemporary Literature Press, sub auspiciile următoarelor foruri:
Universitatea din București, The British Council, Institutul Cultural Român și Ambasada Republicii Irlanda, Anunță publicarea volumului

Musical Allusions in *Finnegans Wake*

Editat de C. George Săndulescu.

Redactat de Lidia Vianu.

În trei volume:

ISBN 978-606-8366-48-7; 978-606-8366-49-4; 978-606-8366-50-0

Muzica de dincolo de cuvinte

Există multe nume de persoane în *Finnegans Wake*: ele au fost adunate în versiunea linearizată a volumului *Third Census* de Adaline Glasheen, de curând apărută la Contemporary Literature Press.

Găsim și cântece în *Finnegans Wake*. Sunt și ele la fel de multe la număr. Găsim titluri de cântece, un vers sau mai multe, un simplu cuvânt uneori, sau pur și simplu o frântură de ritm pe care unii dintre cititori o recunosc. Pentru cei care nu recunosc singuri tot, publicăm acum un volum care inventariază, practic, toate trimerile muzicale din cartea lui Joyce. Acest volum este o prelucrare și o adăugire a cărții *Song in the Works of James Joyce*, scrisă de J. C. Hodgart și Mabel P. Worthington, publicată în 1959.

În mod sigur, cântecele duc la un înțeles - la mai multe înțelesuri simultane, de fapt. *Finnegans Wake* este clădit, în ultimă instanță, tocmai pe legăturile multiple stabilite între cuvinte, uneori chiar între simple sunete, pe de o parte, și, pe de altă parte, o multitudine de lucruri pe care nu reușim să le numim.

Există însă o diferență între *Musical Allusions in Finnegans Wake* și celelalte volume publicate de noi în seria *Joyce Lexicography*. Ea nu este greu de sesizat pentru acei cititori care știu că puțin a lipsit ca Joyce să devină cel mai mare tenor al Irlandei, și că el a renunțat la muzică pentru a se dedica scrisului. Volumele de până acum explorau legăturile dintre un cuvânt și alt cuvânt, fie că era vorba de nume de scriitori, sau de cuvinte din limbi diferite: ele se ocupau de sunetele vorbite. Hodgart și Worthington aleg să trimită sunetul vorbit la muzică. În mod cu totul surprinzător, spre deosebire de toate lexicoanele anterioare, lexiconul de față nu acordă nicio atenție diferitelor limbi străine pe care Joyce le amestecă până ce ajunge la înțelesuri dintre cele mai neașteptate. Apar unele cântece în latină, în franceză, în italiană sau germană, e drept, dar în cea mai mare parte a exemplorilor avem de-a face cu limba engleză. Baladele, opereta, ariile de operă sunt mult mai ușor de identificat în *Finnegans Wake* decât orice altă trimitere. Hodgart și Worthington sunt, din această cauză, greu de contrazis în majoritatea cazurilor. Urmărind atent citatele din textul original al lui James Joyce, observăm cu ușurință că autorul însuși ne pregătește din vreme atunci când urmează un refren muzical: fie prin semne ale exclamării, fie prin cuvinte scrise cu litere cursive, ori alte procedee, pe care suntem siguri că le veți descoperi ușor. În general, Joyce nu ia niciodată cântece rar auzite. El alege "nursery rhymes", melodii engleze arhicunoscute și preluate masiv de cântăreții americani de toate felurile, cântece italienești ori franțuzești de care e greu să nu fi auzit cineva și pe care mulți dintre noi le-am fredonat mecanic de multe ori. Am considerat că este util să dăm în carte trimerile la versiunea lor cântată, care în ziua de azi se găsește ușor pe Internet. Iată un lucru pe care Joyce nu l-a anticipat, și anume faptul că vom ajunge să avem o invenție mai subtilă decât radioul pe care-l asculta el nopțile. Această nouă invenție - Internetul - adună la un loc toate cântecele pe care le-a cântat ori le-a auzit el vreodată.

C. George Săndulescu și Lidia Vianu

Volumul *Musical Allusions in Finnegans Wake* poate fi consultat la adresa: <http://editura.mtlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>

Gheorghe A. STROIA

Ana Maria Gîbu sau mărturiile despre nuanțele inflorescenței poetice

Dacă ar fi să aruncăm fugitiv - fie și retrospectiv - privirea spre cotidian, vom descoperi situații ori cazuri - adeseori clinice -, prin care se vestește, din ce în ce mai des, insuccesul, eșecul teribil, accidentul existențial zguduitor, revolta intransigentă a copilului împotriva părintelui, despre interminabile mizerii umane incredibile, care amărăsc sufletul și înțețosează spiritul. În acest cotidian negativ-marcant, se resimte o acutizare a nevoii de libertate, din nefericire prost gândită și, mai grav, prost înțeleasă. Copiii, încă de la fragede vârste, sunt obișnuiți să devină mai „pragmatici”, să accedă spre singura „cultură” validă recunoscută de eticul și moralul unei societăți în derivă: cultura banului. De mici, li se inoculează copiilor, veninul ideii că banul poate cumpăra orice: studii (fără studiu), reputație (fără respect), recunoaștere (fără recunoștință), laude exagerate (fără merit, sârguință și tenacitate).

Cazurile în care copiii au reușit să crească frumos, să-și întindă ramurile în devenire ca să

guste lumina cerului albastru sau să-și adape mintea cu apa limpede a frumosului și sensibilității, să pășească peste vâltoarea acestei lumi, rămânând puri, sunt din ce în ce mai rare. Cu toate acestea, încă se mai nasc tinere talente, copii dăruiți de Dumnezeu cu harul scrierii, cu dragoste de lumină, cu o înțelegere mult superioară mediei lor de vârstă, copii care reușesc să surprindă plăcut, să construiască, să readucă în sufletele celor mari speranța că lumea mai poate avea un viitor, că nu suntem supuși pieirii sau că mânia lui Dumnezeu - cu dreptate pornită împotriva noastră - mai poate fi potolită, înainte de al doispzezecelea ceas.

Ne-am propus să ne îndreptăm atenția spre astfel de copii, uitând, măcar pentru o clipă, de tot ceea ce omenirea are mai urât, de tot ceea ce ne poate demotiva, adăugând existenței noastre efemere câteva clipe de bucurie lăuntrică. De curând, lecturând paginile unei valoroase reviste online de literatură contemporană, am descoperit un astfel de copil: **Ana Maria Gîbu**. Tentația lecturii a fost foarte mare, așa că am sorbit cu nesaț din scrierile Anei. La o primă vedere, maturitatea lirică și compozițională m-a făcut să cred că este vorba despre o poetă trecută de vârsta majoratului. Am rămas stupefiat, să aflu că Ana Maria Gîbu, din Dorohoiul Botoșanilor, are doar cincisprezece ani, debutând la doar doispzezece ani, cu volumul de poezii „Grădina mea” - Ed. Lumen (2009) și este deja la a cincea apariție editorială proprie. Copil meritoriu, Ana Maria are în palmares peste 80 de premii literare, prin

multiple participări la concursuri de gen din țară și din diaspora, fiind inclusă în peste douăsprezece antologii de prestigiu din toată lumea. A înflorit din nou, din acea clipă, speranța. Încrederea că lumea are un viitor, că putem crede din nou, în forța vindecătoare a celei mai puternice lumini dintre toate, acea lumină care poate aduce văzul până și în ochii orbi: lumina sufletului.

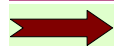
Am primit de curând două dintre cărțile Anei Maria Gîbu, un roman, intitulat „Blestemații” (Ed. Edithgraph, Buzău, 2012) - prefătat de exegeta gălățeană Cezarina Victoria Adamescu și o frumoasă carte de versuri, „Umeri de flori” (Ed. Artbook, Bacău, 2012) - prefătată de Cristina Ștefan. Încă de la început, poeta Ana Maria Gîbu se dovedește a fi un rapsod, capabil (încă) să surprindă frumusețea vieții, să se îndrăgostească de sunetele clipelor scurse într-o oarbă inconștiență (datorită vârstei fără îndoială), într-un joc inocent al cuvintelor, printr-o construcție metaforică naturală, ascunzând prospețime: „am adunat atâtea cuvinte.../ se zbenguiau între soare și iarbă/ nu știu cine le-a aruncat/ iau nectarul/ color desprins/ din luceafăr// cunosc clipirea// le ascund într-un cotlon știut de noi// nu dau nimănui/ leg azi într-un colț de batistă/ puțin/ presar peste singurătatea amiezii/ și mă închid în teiul cărunțit// o schimb la Ipo-tești/ pe un poem” (*la aniversare*).

De peste tot, ca o incantație a firii, răzbat strigătele inocente ale îngerilor, prinși în jocul copilăriei, dar atinși, din când în când, de regretul efemerității ei. În acest

joc secund cu timpul, apar elementele inerente copilăriei, leagănul (brațele mamei), roua (puritatea), jucăriile de pluș (atașamentul): „privesc îngeri cu aripi tăiate/ jucându-se cu nisipul/ din clepsidră/ timpul/ își bate joc de pletele lor blonde// nu-și mai amintesc/ cum îi așezam în leagăne de rouă/ când noaptea bătea/ jucăriile de pluș” (*tac în ritmul vijeliei*). Deși tonul poeziilor sale se dorește a fi unul ușor ludic, debordând de energie, Ana Maria ne surprinde cu universul său, nu întotdeauna îmbrăcat în culori vesele sau purtând aromele dulci ale visului de copil: „în ierul din mine/ ați încurcat viitor cu trecut/ legându-l nod cu nepăsare/ cineva spunea că iadul/ s-a mutat în inima soarelui/ nu s-a uitat în ochii mei/ cum scot pe bandă rulanta/ frunze de pelin” (*îi trimit dincolo pe toți*). În poezia *fără punct*, este subtil formulat crezul literar al poetei Ana Maria Gîbu, poezie ce poate fi considerată o veritabilă *Ars poetica*: „stau între taine/ gânduri din pietre mă adună/ în verbe/ învelită cu metafore/ fac din semnele mirării felinare// mă ridic/ beau răcoarea din palme/ îmbrăcată de timp/ în rotunjimi de doruri// port sub o sprânceană/ ca inima mută/ cuvinte nerostite// cu mister/ pictez răsăritul”.

Universul liric în care pendulează întreaga sa concepție poetică este structurat în formă de scară în spirală, în care pe primele trepte sunt întrebările, mirările și nedumeririle, urcând vertiginos spre treptele superioare, unde se găsesc depozitate răspunsurile. Pe această spirală - a vieții, până

la urmă - se întâlnesc poieni cu dor, stele căzătoare, pomi în floare, grăunți de frig și întunerici, vânt alungând petale, voaluri verzi, anotimpuri, tainele fiecărui răsărit sau liniștea apusurilor. Fără îndoială, culorile favorite ale poetei sunt roșul (trădându-i patima din arderea poetică), verdele (insinuând înflorirea, desprimăvărarea, tinerețea) și albul (puritatea). Indiferent dacă zborul său printre nori o poartă spre aceste stări cromatice, doar gândurile sale - culegându-și sevele din pământul de sub picioare - așteaptă inflorescența verbului a fi, pentru a-l conjuga la toate diatezele, modurile și timpurile existenței: „mă voi topi în glasurile voastre/ cu ecouri rourate/ rugând tăcerea să respire/ odată cu mine// nu închideți cartea încă/ jocul de-a exilul în versul de-o vară/ abia acum începe” (*slovele nu sunt oarbe*).

În acest univers tăcut - emnamente - apare, din fiecare colț al inimii, portretul, chipul, respirația caldă sau vocea de alint a mamei - partener de joacă, dar și prieten de nădejde în conturarea și împlinirea viselor. Este nevoia evidentă a copilului de brațele protectoare ale mamei, de cuvântul său care zidește, de încurajarea dobândirii aripilor de zbor, a împlinirii aspirațiilor proprii. Dincolo de toată această joacă inocentă cu timpul, cu slovele, tânăra poetă dorohoiană reușește să creeze o poezie plină de subtilități stilistice, care - în aparență

simple - abundă de metafore, ceea ce contribuie la transcenderea sensurilor și îmbrăcarea eposului liric în aura-i de inocență și de frumusețe sufletească. Fiecare poezie a sa poate fi privită ca o nouă provocare, revelând alte și alte nuanțe lirice, purtând eul către alte porți deschise, privind către lume sau chiar dincolo de lume.

Ana Maria Gîbu este, fără îndoială, unul dintre copiii înzestrați cu talent și putere de muncă, dovedind o vitalitate creatoare deosebită și o maturitate literară specială. Nu ne rămâne decât să subscriem ideii că, în pofida vremurilor de restriște - de ce nu - pentru literatura și cultura română, în speță - încă mai rodesc mlădițe, încă mai zărim ramuri în floare, încă mai cresc spre cer copaci încărcăți cu roade împletite în cântec și poezie. Ana Maria Gîbu este un astfel de mugur ce a înflorit deja, convertindu-se în ramură cu rod bogat. Așteptăm, cu nerăbdare, scrierile sale viitoare, ce ne vor dovedi - încă o dată, în plus - că azi, aici, s-a făcut vorbire, nu despre un novice în ale literaturii ci despre un consacrat: prin stil, prin abilitatea specială de modelare a cuvântului, prin ideatică și, miraculos (încă), prin puritatea simțirii. Dacă, prin poezie, un întreg univers se poate transforma în inefabilă rugăciune prin puterea vocației, atunci reiterăm adevărul din spusele lui Henry Ward Beecher: *Copiii sunt mâinile cu care ne prindem de Rai*.

Van Dick - Autoportret cu floarea soarelui

Florin MĂCEȘANU

Pictura de pictura

Van Dyck

Anthony van Dyck s-a născut pe 23 martie 1599 în Antwerp, al 7-lea copil al comerciantului de mătăsuri Frans van Dyck. La vârsta de 10 ani, după moartea mamei sale, a fost trimis pentru a fi instruit la pictorul Hendrick van Balen, în atelierul său. La 16 ani avea propriul atelier de pictură și un ucenic.

Precocitatea sa este fabuloasă. Admis maestru la 19 ani cu drepturi depline în Asociația Lucas, Van Dyck și-a asimilat atât de bine maniera lui Rubens, încât acesta îl folosește la treburile cele mai grele. Și azi continuă disputa pentru a ști dacă faimoasele *Capete de negri* de la Muzeul din Bruxeelles sunt sau nu făcute de mâna lui.

Nu poate sta în umbra lui Rubens și pleacă, în 1621, pentru câteva luni, în Anglia, apoi se îndreaptă spre Italia, unde studiază și copiază după Tintoretto, Veronese și în special Tițian, ale cărui lucrări l-au influențat enorm. Primul pas îl face la Genova, a cărei societate aristocratică o cucerește. La Roma, unde succesele nu-i sunt mai mici, el „*pittore cavaliere*”, nu are decât dispreț pentru compatrioții grosolani care, în Cetatea Eternă, frecventează mult mai mult câr-

ciumile decât societatea elegantă.

În 1627 se întoarce la Anvers, unde este primit triumfal. Rubens, cu toate că era prins în multe misiuni diplomatice, cu personalitatea lui puternică, domină piața și Van Dyck nu repurtează succesele pe care crede că le merită.

Se decide să-și încerce iar norocul și în 1632 se îmbarcă spre Anglia, unde este invitat de Carol I pentru a fi pictor de curte. Este numit cavaler și recompensat cu 200 de lire anual și numeroase cadouri valoroase. Toată Curtea Angliei va trece pe dinaintea șevale-tului său. Duce o viață fastuoasă și se căsătorește cu frumoasa Maria Ruthven.

După moartea lui Rubens, în mai 1640, Van Dyck a vrut să-și mai încerce o dată norocul în patrie. A plecat la Anvers în toamna aceluiași an. S-au purtat tratative cu el pentru terminarea operelor maestrului său, Rubens, destinate Spaniei, dar prețurile lui au părut atât de nesăbuite, încât Cardinalul-Infante a rupt tratativele.

S-a întors deci în Anglia. Istovit de boală și excese, moare la 9 decembrie 1641. Pe 1 decembrie i se născuse unica fiică. Rămâne în pictura flamandă printre cei mai mari.

Emil BUCUREȘTEANU

Domnul Vili

Am pornit la lecturarea cărții *Planuri de viață*, Ed. Polirom, 2012, a d-lui **Vasile Baghiu**, concetățean de Piatra-Neamț, determinat de elogiile făcute la lansare, atât volumului cât și autorului. Un laudațio aparte a apărut și în presa locală. Adaug la motivația mea faptul că *Planuri de viață* a fost obiect de discuție și la Târgul de Carte Bookfest, iar după unele informații, însăși Ana Blandiana i-ar fi fost susținător.

La lansarea de la Piatra-Neamț, d-l Baghiu a amintit despre manifestul său literar, Himerismul. După ale sale afirmații, teoria himerismului a avut drept cauză dorințele dumnealui de a călători prin străinătăți, pe care le considera irealizabile, călătoriile, deci niște himere. Subțirele argumente pentru ca asemenea idee să se transforme într-un curent literar. Himerile în mitologie reprezintă cu totul altceva.

În ultimii ani, Domnul Baghiu, beneficiar al mai multor burse de studii, a fost rezident în țări ca Germania, Elveția, Olanda, deci himerele și himerismul au dispărut, autorul făcând cunoștință la fața locului cu o lume care îi chinuise mulți ani ființa. Din ultima deplasare în străinătate, bucurându-se de timpul liber necesar scrișului, bursele în acest scop se acordă, a rezultat romanul *Planuri de viață*. Așa a spus audi-

torului. Vorbind despre procesul de creație a romanului, am aflat că la început cartea a fost scrisă la persoana I singular și apoi la persoana a III-a, tot singular. După ce am citit volumul, am înțeles rațiunea acestui demers din partea autorului. Personajul principal din carte, pe numele de Vili Barna, are calități, care cu greu se pot fi acceptate într-o carte de memorialistică. Pentru cei care cunosc câte ceva din viața autorului este lesne de dedus că Vili Barna nu este altcineva decât Vasile Baghiu. *Planuri de viață* este o autobiografie detaliată, cuprinzând broderii fictive despre locurile natale și din străinătate, precum și despre multe persoane, cartea fiind calificată drept roman.

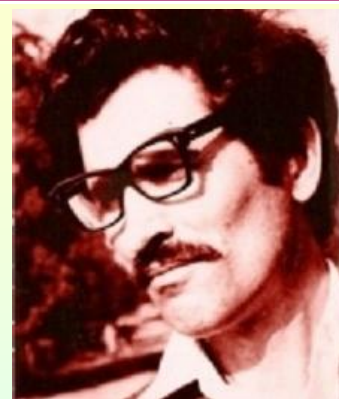
Interesantă ni se pare metoda de narare a faptelor și prezentare a locurilor. Autorul își imaginează un *lift temporal* cu ajutorul căruia trece din prezent în trecut și vice-versa. Mereu se translatează dintr-o ipostază în alta, de la viața de copil la cea de matur, de la situația din țară la cea din țările pe care le vizitează și se află în starea de rezident cultural. În romanul d-lui Baghiu nu numai timpul este comprimat ci și altă dimensiune a realității, spațiul. Putem spune că autorul romanului circulă, la figurat desigur, în roman, și cu un alt vehicul, unul spațial de mare viteză, mai ceva ca a lumini, din moment ce doar câteva rânduri îl despart de sorbitul unei cafele pe o elegantă terasă din Elveția sau Germania de sticlă de bere de la iarmarocul de la Roznov (presupunere) sau de strachina cu dresală de acasă.

Redarea faptelor făcându-se numai la timpul prezent, autorul, în aparență, fiind permanent în mijlocul lor, face ca lecturarea cărții să fie destul de greoaie. Presupune un efort mintal aparte pentru a realiza întregul și nu a rămâne cu povestiri separate. Aș

mai aminti că translatarea de la un plan la altul este, uneori, cum să zic?, hai să-i spun eufemistic, nepotrivită. După ce faci, de pildă, judecăți de valoare despre opera lui Balzac, despre Paris sau Viena să treci, pe aceleași pagini, și să spui că vaca se apăra cu coada de muște, că cineva mergea la moară stând în căruță pe sacii cu boabe, nu prea se potrivește. Dar fie...

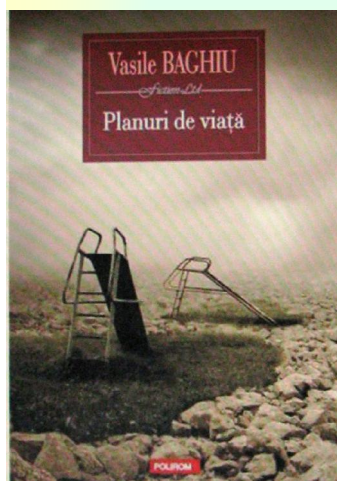
Subiectul cărții se rezumă de fapt la o prezentare a diferenței dintre situația politică, socială, economică, culturală din România epocii ceaușiste și post-revoluție, ultima fiind o continuare sub o altă formă a vechilor metode de dinainte de 1989, după expresia autorului țara este plină de reziduuri comuniste, și Occident. Țările apusene vizitate sunt pline de flori, de fericire, de lumină, România - de mizerie, de hoție, de escroci, de leneși...

Personajele principale sunt Vili Barna și al lui tată, Grigore Barna, fost prizonier de război în Uniunea Sovietică. Vili Barna este scriitorul plin de talent, dar și cercetătorul științific în domeniul psihologiei. Tema de studiu: *Influența omului asupra psihicului plantelor*. O temă cam *păsărească*, dar în literatură totul este posibil, cum a fost posibil și proiectul, prezentat în carte, de păscut un metru pătrat de iarbă de o fată, colegă de rezidență cu d-l Vili Barna. De altfel, lumea modernă, admirată până la epuizare de Vili Barna, este plină de fel de fel de proiecte năstrușnice; scăldatul în noroi, lupte de femei prin băltoace. Tot Apusul a acceptat homosexualitatea și apoi căsătoria între parteneri de acest gen, fapte oricât de democratice ar fi ele, sunt totuși contrare legilor firii și ale divinității: orice femeie sănătoasă erotic, mamă de copii, aflând de așa ceva, și-ar face cruce și ar zice: *ducă-se pe pustii!*

Admirația românului pentru Apus nu este nouă. Să vorbim întâi despre intelectuali. Au fost două orientări: unii s-a îndreptat spre Paris, mai vechii Alecsandri, Bălcescu, Grigorescu și mai noii Brâncuși, Enescu, Mircea Eliade, Ionesco. Alții au urmat drumul Viena-Berlin: Eminescu, Rădulescu-Motru și înaintașul lor, Titu Maiorescu. Primii și ultimii au folosit Apusul doar pentru studii. Ceilalți au avut motive să rămână în străinătate. Să-l includem pe domnul Vili, alias Vasile Baghiu, în categoria acestora ar fi prea mult, deși într-o poezie visează destul de departe. Întâlnind în drumurile sale prin străinătate mai multe statui ale unor personalități celebre, Mozart, Goethe, Strauss etc. se întrebă, într-o poezie, făcând parte precis din Himerism, când va fi și statuia dumnealui alături de acestea. Dreptul la visare, la planuri de viață îl are fiecare. Nici o dictatură nu a putut pune sub obroc acest drept al omului. Realizarea visului este mai dificilă, nici cele mai democratice și mai bogate societăți nu o pot garanta în totalitate.

Ceva similitudine se află între d-l Vasile Baghiu și Constantin Rădulescu-Motru. (Nu vă temeți, nu-i voi așeza pe aceeași treaptă într-o scară a valorilor). Amândoi au studiat psihologia (la ce nivel este o altă problemă) și amândoi simpatizează cu nemții: C.R.-M considera că nemții aveau o cultură definitivată, iar la români era abia în formare. V.B. apreciază pe nemți pentru că sunt educați, au orașele curate, manifestă solitudine, sunt civilizați. C.R.-M. îi și critică destul de dur. Vili Barna (V.B.) este mândru că a dat mâna cu

cancelarul Germaniei. Sper că d-l Baghiu a auzit de Auschwitz și Dachau, știe că nemții au vrut să-și extindă civilizația cu forța nu numai asupra Rusiei comuniste (în copilăria mea sloganul german era Deutschland, Deutschland über alles), știe că Anglia a fost un imperiu colonial mondial, că în muzeele din Franța, Anglia și alte țări apusene sunt valori culturale nu numai ale popoarelor franceze și engleze etc., ci și ale altora; și nu cumpărate. Când noi ne retrăgeam în munți din cauza tătarilor, hunilor, turcilor, slavilor, în Apus se construiau universități, palate, catedrale. Roma, și prin ea Atena, au fost mai aproape de Berlin, Paris, Viena. Dar fiecare popor are istoria lui, psihologia lui, cultura lui, frumusețea lui.

Undeva, în roman, d-l Vili amintește despre cum a învățat carte la un liceu din Piatra Veche (Piatra-Neamț). Nu cu mare plăcere vorbește de profesoara de socialism, scoțând în evidență un defect fizic. Poate nu au dezbătut nu știu ce probleme de profunzime filosofică, dar nici nu i-a spus să tragă cu pistolul automat asupra colegilor cum se mai întâmplă prin țări pe unde domnul Vili visa sau poate mai visează să emigreze. Disprețul față de profesori îl mai întâlnim și cu alte prilejuri în narațiunea domnului Baghiu. De pildă, se arată nemulțumit că domnii din conducerea revistei *Accente* (în realitate *Antiteze*) preferă să publice articole de la profesori și nu ce dorea el. Nu numai că este un fals, dar participarea profesorilor cu articole în revistele nemțene ar aduce un plus de valoare. Sunt în școlile din județ profesori competenți, cu studii temeinice. Atragerea lor în viața culturală a județului ar înlătura diletantismul din multe articole ale revistelor.

Un personaj important din romanul *Planuri de viață* este Grigore Barna, tatăl lui Vili Barna, fost prizonier în Uniunea Sovietică. Ne sunt relatate momente dramatice din lagărele rusești. Despre prizonierul Grigore Barna, romancierul V.B. a mai scris. Cel puțin o postfață la volumul *Prizonier în U.R.S.S.*, apariție

postumă a lui Vasile Gh. Baghiu, nimeni altul decât tatăl lui Vasile Baghiu, a cărui contribuție la apariția cărții a fost esențială, presupun. Volumașul de 75 de pagini A5 ne prezintă fapte de un rar dramatism. Prizonierul Vasile Gh. Baghiu va întâlni în calvarul său nu numai avortoni ai lumii, ci și oameni integri, chiar din rândul rușilor. Au existat și mulți români ajunși șefi care îngreunau viața propriilor conaționali.

Vasile Baghiu, romancierul, folosește în *Planuri de viață* și un fel de intertextualitate, este narat, cu unele asemănări, surghiunul la care a fost supus Vasile Gh. Baghiu. Sper că fiul, Vasile Baghiu, n-are să se supere dacă afirmă că tatăl lui este mai profund, mai autentic în povestirea faptelor. Este și normal, Vasile Gh. Baghiu transfigurează ceea ce a trăit, iar trăirile lui nu numai că emoționează dar și trasează un drum de viață.

În fine, unul din personajele din *Planuri de viață* este Gică Bantaș, căruia, deși-i este văr de-al doilea, autorul îi spune unchi. Interesantă este formula de adresare dintre ei, nu ca între rude, ci folosesc apelativul domnule, sau tovarășul, ironic. În roman, Vili Barna îl beștelește în fel și chip pe Gică Bantaș, care ar fi avut o evoluție contradictorie. Slujbaș al comuniștilor, salariat conștiincios în uzina din Săulești, deși este invitat să intre în partid, nu acceptă. După 1989 evoluția lui este de la ură împotriva vechiului regim la simpatie pentru Ceaușescu, și acum, când vede de ce sunt în stare postrevoluționari, ar accepta să fie membru de partid. Din dialogurile lui Vili Barna cu Gică Bantaș aflăm că muncitorii de la Săulești erau niște puturoși, niște hoți, că locuiau în mizerie, că mergeau la serviciu în condiții inumane. Păcat că d-l Vasile Baghiu nu cunoaște realitățile zonei de dinainte de război. Pe câmpul unde s-a ridicat uzina de la Săulești (Săvinești) se cultiva hrișcă și secară. Din făina acestor cereale mâncau săvineștii pâine. Uzina de la Săvinești a dus la modernizarea întregii zone, de la Piatra Neamț la Buhuși, de la Tazlău la Mărgineni. Mii de copii au învățat

carte în Liceul de Chimie, zeci de mii de țărani au devenit orășeni, locuiesc și acum, e drept nu în vile pe maluri de ape, ci în apartamente de două sau trei camere, și poate și în garsoniere, ca Gică Bantaș, dar nu mai fac baie în ciubăr, au înlocuit strachina cu farfuria, lingura de lemn cu lingura de metal, opincile cu pantofii, folosesc periuța și pasta de dinți, nu mai merg pentru necesitățile fiziologice în spatele casei. Asta nu înseamnă că acopăr fărădelegile făcute de comuniști, dictatura, ororile din închisori. Realitatea, chiar și în literatură, trebuie prezentată în întreaga ei complexitate, nu numai în alb și negru.

Cu ani în urmă, la anticariatul d-lui Dan Constantinescu, din Piatra Neamț, am întâlnit un om cu numele de Baghiu. Am făcut cunoștință, firește, discutând despre cărți și despre situația politică, economică a României și a lumii. Aveam păreri și păreri, fiecare cu experiența lui de viață. Era foarte exigent în combaterea ceaușismului. L-am întâlnit, apoi, la lansarea cărților d-lui Vasile Baghiu. Simplu, am dedus că sunt rude. Întrebat fiind, mi-a confirmat. Deci d-lui Bantaș, cărturarul, nu-i erau indiferente succesele nepotului sau vărului Vili. La întâlnirile mai recente, cu totul accidentale, mai schimbăm o vorbă. D-l Baghiu, cărturarul, este supărat, dezamăgit, ca mulți alți, ca și d-l Vili, personajul din *Planuri de viață*, de situația în care a ajuns țara. Și are dreptate. Atitudinea scriitorului față de unchi sau văr poate ar fi trebuit să fie alta. Asemenea practică nu este singulară. Am cunoscut copii care și-au trădat părinții în numele moralei proletare.

Editura Polirom a înscris apariția *Planurilor de viață* în seria *Ficțion Ldt*. Petru cititorul de aiurea, cartea poate fi o ficțiune. Pentru pietreni, ficțiunea este străvezie. Sunt descifrate ușor nu numai numele de localități, ci și numele reale ale unor personaje, faptele lor, relațiile acestora cu autorul. Literatura este ficțiune, dar nu orice ficțiune este literatură. Într-un roman, o nuvelă, prin ficțiune se înțelege crearea unei lumi noi, verosimile, crearea

de tipuri de oameni posibile. Dacă în loc de Borca scrii Borna, în loc de Piatra-Neamț scrii Piatra Veche, pe Săvinești îl înlocuiești cu Săulești, nu înseamnă că transfigurezi realitate.

În perimetrul european, România reprezintă, cu toate încercările de ștergere a granițelor, mă refer în primul rând la cele culturale, un spațiu aparte. Psihologia românului, modul lui de gândire, se află în luptă cu eforturile de modernizare a societății. Un observator dezinteresat sesizează că nu numai modul de a-și construi habitatul, îmbrăcămintea se schimbă la români, ci sunt importate obiceiuri, cuvinte, este atacată cultura în ceea ce are mai rezistent, limba. Priviți emisiunile TV și îmi veți da dreptate. Globalizarea duce la universalizare, la dispariția diferențelor. Dar nu se va realiza o lume nouă, ci una după chipul și asemănarea marilor puteri. Și comuniștii visau o astfel de societate universală, dar ei voiau s-o impună cu forța. Banul este mai puternic decât orice armată și, conștient sau inconștient, își găsește adepti.

Vili Barna reprezintă un personaj tipic pentru aceste timpuri românești. Rădăcinile sale se află într-un spațiu rural, dar spre deosebire de înstrăinații Semănătorismului, care nu-și găseau locul în viață în alte perimetre, d-l Vili nu-și găsește locul în propria sa țară, dar nu pentru că nu-și găsește o bucată de pâine, precum căpșunarii din Spania sau fetele din casele italiene, ci pentru că dincolo este lumea civilizată. Pe pagina patru a coperții este înseriat un text fără să poarte o semnătură. Se scrie: [...] *La patruzeci și cinci de ani, Vili Barna își contemplă viața cu un calm netulburat... Planurile sale țin-tesc spre o viață dincolo de granițe, unde bunăvoința străinilor îi poate asigura din când în când măcar o fărâamă de normalitate.*

Prea puțin pentru vârstă, considerată de psihologi, cea mai fertilă pentru creație. De orice fel. Există și o anumită durere dacă numai străinii ne pot oferi o fărâamă de normalitate și nu ne-o putem realiza noi înșine. Să fie oare aceasta istoria tristă a neamului românesc?

Octavian LUPU

Farmecul scrierii gândurilor, trăirilor și emoțiilor

Nimic nu se compară cu scrisul, această așezare ordonată de cuvinte și litere în serii succesive de propoziții, fraze sau paragrafe. Asemenea unei simfonii a gândurilor și trăirilor felurite, îmbinarea exprimării prin intermediul simbolisticii scrierii conferă adâncime opiniilor transpuse sub forma unor linii melodice ce se întrepătrund, se sprijină reciproc sau se opun dramatic într-un joc feeric fără de egal. Iar rezultatul este de fiecare dată sublim prin orizontul pe care îl descrie, sau mai bine zis, ce se deschide înaintea cititorului, ca o priveliște de un pitoresc aparte având un farmec plin de atracție.

Nimic nu se compară cu scrisul, această așezare ordonată de cuvinte și litere în serii succesive de propoziții, fraze sau paragrafe. Asemenea unei simfonii a gândurilor și trăirilor felurite, îmbinarea exprimării prin intermediul simbolisticii scrierii conferă adâncime opiniilor transpuse sub forma unor linii melodice ce se întrepătrund, se sprijină reciproc sau se opun dramatic într-un joc feeric fără de egal. Iar rezultatul este de fiecare dată sublim prin orizontul pe care îl descrie, sau mai bine zis, ce se deschide înaintea cititorului, ca o priveliște de un pitoresc aparte având un farmec plin de atracție.

Și de aceea, când scriu aceste rânduri, re trăiesc diferitele experiențe de viață prin care am trecut, fapt ce m-a determinat în cele din urmă să rup cenzura tăcerii și să încep așternerea prin intermediul cuvintelor a reacțiilor pe care le-am avut în fața unei realități contradictorii și inexplicabile. Fără să vreau îmi aduc aminte de acele clipe din copilărie, când colindam fără țință străzile Brașovului în timpul orelor de școală, de care îmi doream să scap cu orice chip. Imediat, se juxtapun impresiile culese mult mai târziu, când mă plimbam pe bulevardele prăfuite ale Bucureștiului, un oraș în care nu aș fi dorit să ajung vreodată, dar în care mi-am petrecut cea mai mare parte a vieții. Mai departe observ cum se întinde necunoscutul a ceea ce va fi, acel spațiu transcendent ce mă atrage inexorabil cu speranță și teamă, sau cu bucurie și tristețe, în același timp.

Dar această întretăiere de trăiri și gânduri durează foarte puțin, fiindcă în scurt timp alte imagini prind chip în câmpul conștiinței, de data aceasta prezentul captivându-mi atenția prin ceea ce încerc să exprim într-un

efort de autoanaliză, mai bine zis de evidențiere a proceselor misterioase ce se ascund în spatele folosirii cuvintelor. Surprinzător, cu cât încerc să observ mai bine izvorul trăirilor lăuntrice, cu atât el pare să se estompeze mai bine dincolo de perdeaua densă ridicată de alte gânduri, ce se ridică asemenea aburilor de apă dintr-un pământ încălzit de razele soarelui după trecerea unei ploii abundente ce a udat în profunzime întinsul solului.

Unde se află acea sursă plină de mister a trăirilor ce se revarsă în orizontul interior al sufletului? De unde provin acele dorințe ce se luptă spasmodic în încercarea de a-și disputa spațiul îngust al atenției prin irezistibila putere a seducției? Profunzimea universului lăuntric pare să fie asemenea unui ocean abisal și fără contururi clare, acestea pierzându-se în negura continuă a imensității spațiului și timpului.

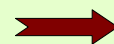
Poate din această cauză, scrierea generează un straniu fenomen de polisemantism, de exprimare a unor idei ce trec dincolo de intenția autorului și de redescoperire a sensurilor profunde în exercițiul interpretării a ceea ce a fost smuls efemerului prin așezarea în corpuri de literă tipărite pe hârtie sau încorporate în mediile de stocare electronice. Citesc aceleași rânduri scrise de un autor care a trăit în urmă cu mai multe sute sau mii de ani, dar înțelesul pare a fi mereu altul. Observ detalii ce nu îmi erau clare la prima vedere sau amănunte ce răstoarnă înțelesul unor învățături ce păreau a fi bine așezate pentru veșnicie.

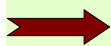
Și tocmai de aceea, ajung să detest dogmatizarea oricărui gen de învățătură, adică acea betonare a conceptelor sub forma unor exprimări ce nu vor putea fi modificate vre-

odată. Acest exercițiu, util pentru creatorii de sisteme totalitare, îmi este cu totul străin, fiindcă în căutarea esenței gândurilor nu poți să te cantonezi în spatele zidurilor unei fortărețe invincibile, fiindcă pur și simplu astfel de ziduri nu există, ci doar te amăgești cu existența unor lucruri ce teoretic ai impresia că nu pot și nu au dreptul să fie schimbate vreodată. Dacă totuși mergi pe o astfel de cale, urmează invariabil dezamăgirea și abandonarea completă a ideii de spiritualitate, recursul la materialitate fiind inevitabil, profanul înghițind pe nedrept ideea de sacru în cel mai scurt timp.

Fiindcă în jocul dialectic al cunoașterii prin intermediul noțiunilor aflate mereu în mișcare, a rămâne pe loc înseamnă pur și simplu a regresa, iar a fi inflexibil se traduce prin a deveni ignorant. Și mă amuz din această cauză de acei veșnici inchișitori, în fapt urmași ai mult huliților farisei, cunoscători a tot ce există, în fapt fiind doar niște neștiutori cu pretenții de mari învățători. Și toate acestea se întâmplă din cauză că exercițiul cunoașterii este flexibil și dinamic, asemenea curgerii unui râu dinspre înălțimile abrupte ale unui munte către malurile unduoase ale marelui ocean.

Iar dacă reușești să exprimi armonios unduirile gândirii în exercițiul sublim al cunoașterii, atunci acel izvor tainic începe încet să se descopere dincolo de vălul dens al impresiilor de o clipă, ce obturează și fascinează pe cei care nu reușesc să treacă de materialitatea înșelătoare a lumii în care trăim. Și de aceea, am convingerea că atingerea acelui plan lăuntric fundamental va conferi profunzime trăirii, seriozitate exprimării și

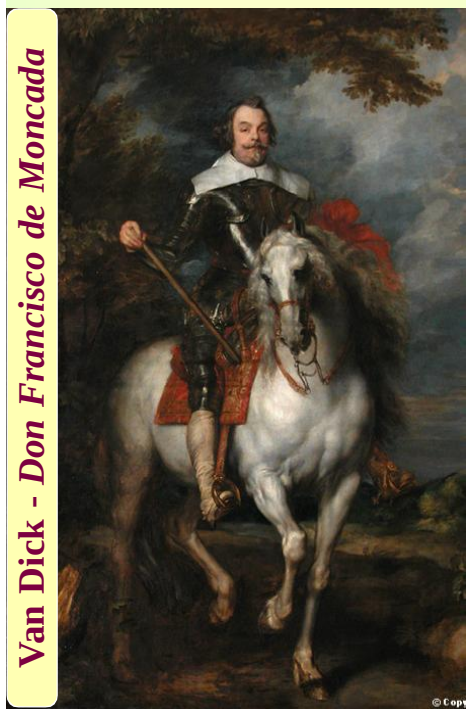

consecvență acțiunii, indiferent de natura lor. Adică se va constitui ca un răspuns valabil la multiplele nedumeriri și provocări în mijlocul încercărilor felurite ale vieții.

Dar până atunci, perdeaua densă a gândurilor de o clipă se va multiplica tot mai mult sub impactul unor medii de comunicare ce inundă conștiința cu imagini fără sens și cu dialoguri lipsite de consistență ale mediilor sociale din care facem parte. Iar izvorul tainic va rămâne neștiut, în adâncime și în beznă până la finalul vremelnice noastre treceri prin acest univers, în care din rațiuni misterioase am apărut undeva, în trecut, iar altundeva, în viitor, vom dispărea fie în neant, fie în alt univers mult mai bogat.

Și din această cauză, ori de câte ori aleg să îmi transpun în scris gândurile, trăirile și emoțiile, ajung să experimentez bucuria de a privi dincolo de aparențe și de a adânci prin contemplare ceea ce este aparent ascuns. Poate gândurile pe care le exprim nu sunt și nici nu vor fi vreodată populare, dar ele vor accentua întotdeauna importanța cunoașterii de sine, ce mereu se îngemănează cu descoperirea fascinantă a marelui univers. Dar poate nici nu mai contează această popularitate lipsită de noimă, fiindcă numai bucuria de a privi sursa trăirilor launtrice îți poate aduce o pace sufletească durabilă în mijlocul trecerii în neființă a tuturor lucrurilor din jurul tău. Este ca și cum un mărgăritar de mare preț s-ar afla chiar în inima ta, dar tu niciodată nu ai ști acest lucru, căutând în zadar fericirea în aspectele trecătoare ale existenței, ce își aruncă iluziile și umbrele prin mreje ce îi prind pe cei neștiutori cu atracții fatale pentru destinul lor veșnic.

Van Dick - Don Francisco de Moncada

Dumitru ICHIM (Canada)

Versuri

Împărăteasa îngerilor

Am auzit niște albine, în ospete florilor
acasă, de-o veste cum că îngerii,
albi ca din neamul norilor,
s-ar fi vorbit să te aleagă,
exact pe tine, chiar peste heruvimi
împărăteasă. Și le-am grăit bujorilor
cu care mă-nțeleg
fiind de-aceiași teamă
că tu n-ai să accepți pentru nimic,
unui Copil atât de mic ca ei să-i fure
pe singura lui mamă.

E bine cum le-am spus?
o întrebă cu frică Iisus.

Jocul de-a aluatul

„...dar Eu nu dorm, cum ție ți se pare,
când mă-nvelești cu adierea inului tăcut,
crezând că genele sub floarea de sărut
ca pe-o lalea Mi le-ai închis.
Urechea nu se duce la culcare,
că nici nu știu pe unde s-ar ascunde.
Oh, cât de curioasă te pândește!
Ca puilul vulpii din culcuș
pofindu-i lunii penele.

...și mi se pare, însă nu e vis.

Tu cântecu-Mi de leagăn
continui mai departe,
de parcă în lumina lui te rogi,
când singură cu aluatul
începi năstrușnic să te joci.
De ce de jocul Pâinii
atât de-ascuns de Mine te ferești?
Mă-nnegură mirarea părerilor de rău
de parcă el ar fi primul născut al tău:
Îl prinzi și te ascunzi din nou,
te cauți și te găsește-n răș,
îl gădili sub bărbie;
Îi dai din tot ce se cuvine mie, când îl ridici
cu „tăta mare!” până la tavan.
Apoi începi să-i cânti
din ceea ce fusese doar al meu.
Cum să nu-ți spun? Mă doare,
de parcă din livada Mea,
pe la apus de soare, iubirea dată-n pârg
Mi s-a furat. Jocul acesta de lumini și aluat
nu cumva oare Dumnezeu, odată,

la izvor de vremi, de-a pâinea și de-a omul
cântând l-a frământat?

De ce de-nvățul Lui nu vrei să-mi spui
când pe ascuns te joci de-a prinsul
cu lumina Lui? Tu nu știi oare cât aș vrea
visului meu să nu-i mai dai ocol?
Cum te-ai simți trezindu-te din somn
să-ți rădă-n nas cuptorul că e gol?

Dacă-a fost vis, i-l tănuia Fecioara
neîndrăznind să-nnoade torsul de mister
cum mama ca lumină L-a prins pe
Dumnezeu
când cu frământ de-a omul s-a jucat
până la Pâinea ce s-a pogorât din cer.

Înnourata profeție

„Azi l-am surprins pe Iosif
cum moțăia la amiază,
printre scule la un capăt de rază.
Pleoapă peste pleoapă.
Ca dintr-un somn urât a tresărit
când întrebai:
De ce chiar florile îmbătrânind uscării
atât de rău trifoilul lor înțepă -
mătasea de otavă cum de se face cui?
La miel eu mă gândeam.
Poate că paiele-l înșpină,
că uneori atât de trist l-aud
când doarme cum suspină prin somn
de parcă toate visele îl dor.
I-am spus lui Iosif c-o să merg cu tine
acolo pe-unde depărtările cobor
să mă ajuți să prind un pui de nor.
- Și ce-ai vrea ca să faci cu el?
- Palat de spumă pentru miel.”
... și Maica-nțelese
de ce Bătrânul tresărise printre dălți și tesle.
Oare Copilul încă-și amintește
de primul somn ce-L chinuie în iesle?
Ce o fi vrând să spună cifrata întrebare:
De ce când floarea se usucă
atât de crud te-nțepă?
Nici ea n-avea răspuns la profeția
ce din durerea mării te adapă.
Sau poate - da. Ce sfântă-mbrățișare!
Îl sărută pe frunte, rotundul spus cu dor:
„Las’ c-o să mergem la cules de nori,
stâlpul de foc
când v-a-nflori în flacăra de nori.”

Cătălin MOCANU

Adrian Botez și cronicarii moldoveni – sau despre nașterea identității, prin „ieșirea” (controlată!) din istorie

Profesorul, scriitorul, criticul literar și hermeneutul **Adrian Botez** ne surprinde, din nou, publicând de curând o lucrare hermeneutică, uimitoare prin concluziile la care ajunge și care va stârni discuții aprinse printre literați. Cartea se intitulează **Normalitatea reacționară: sinergia scris - făptuire - ființare cosmică, la Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce**, Ed. Rafet, 2012, și, așa cum ne așteptam, lucrarea concretizează o nouă și diferită abordare hermeneutică a textelor celor trei cronicari moldoveni de la finele Evului Mediu și începuturile Modernității, în maniera inconfundabilă a profesorului Adrian Botez.

Mărturisesc că sunt surprins de abordarea profesorului Botez, întrucât, după știința mea, nimeni nu a conferit semnificații mai adânci operelor cronicarilor moldoveni. O spune explicit autorul în **Argumentul cărții**:

„Pentru că ei TREBUIE so-

cotiți ca făcând parte (precum toți Voievozii Sfinți și Martiri, precum Voievodul Eminescu sau Voievodul Codreanu!) din **Logosul Întemeietor și Mântuitor al Românilor!** Ei sunt (alături și dimpreună cu toate Geniile Ocrotitoare de Logos/Nomos Artistic-Valah) **Ctitorii Logos-ului (Artistic!) Scris/Exorcizator-LITURGIC, al Duhului Valahilor...** - chiar dacă, firește, strămoșii **TRACI** știau și ei să scrie, și încă din adâncimi de timp insondabile!” (p. 5).

Hermeneutul Adrian Botez pornește de la premisa că în Evul Mediu românii au redescoperit „Magia Scrisului” ca element care ne scoate din „Teroarea Istoriei”, din „Teroarea Timpului” ca uitare a „Coerenței Spațiale Desăvârșite”, echivalentă, în „Semantica Divină”, cu „Sacralitatea Spațiului - Spațiul Sacru fiind sinergic cu Sacralitatea Ființei și, deci, a Logos-ului”.

Timpul este rezultatul Căderii Omului de după Păcatul Originar. Așadar, are o puternică componentă subiectivă, despiritualizată și despiritualizantă, iar ca dimensiune non-reală, adică subiectivă, poate fi hiperbolizat până la disoluția completă a Ființei/fințării. Ideea, deși nu este nouă, este, desigur, seducătoare, fiind, de altfel, laitmotivul unei lucrări celebre, **Ființă și Timp**, a lui Martin Heidegger.

Adrian Botez, urmând o logică bine stabilită în acest registru, consideră că însuși termenul de „cronicari” este greșit

și trebuie, în cazul celor trei, re-evaluat. În concepția sa, aceștia consemnând timpul cu acribie, **fug** tocmai de timp, exorcizându-l, pentru a scăpa de obsesia lui tiranică: „Grigore Ureche, spre exemplu, re-concepe, deci re-crează un Centru Sacral, acela al Întemeierii Lumii - și scrie nu doar ca să nu se uite Ființa/Ființarea, ci, mai ales, pentru a re-înființa Ființa Umano-Divină!” (p. 35).

În acest sens, pentru Grigore Ureche Magia Scrisului este una metanoică, preschimbând Fiara din om - înecată în informul Iluziei Timpului/Uitării -, în „Umanitate Divină, deci în Lucrare Divină-Faptă/Înfăptuire Mântuitoare de Iluzia Demoniacă a Timpului - pentru a păstra Coerența Ființială a Făpturii Făptuitoare, printre cioburile împăclite ale «anilor», semne ale disoluției, prin Iluzia Temporală: «ca să nu să înnéce a toate țările anii trecuți și să nu să știe ce s-au lucrat, să să asemene fierălor și dobitoacelor celor mute și fără minte» - cf. G. URECHE, **Letopisețul Țării Moldovei**, ed. a II-a, București, 1958, p. 7” (p. 35).

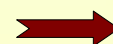
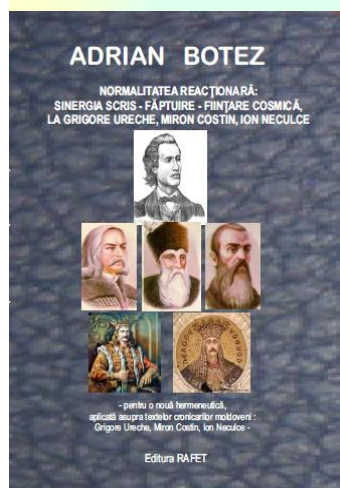
Modelul Grigore Ureche este urmat de către ceilalți doi „cronicari” a-croniști, Miron Costin și Ion Neculce. Pentru toți trei există un Topos al Înfăpturii: Paradisul, „**initium**”-ul sacral al Moldovei, este Singura Realitate care dă consistență Existențial-Spațială - Ființei Neamului. „În funcție de acest Topos Sacru, există sau nu Pontifi-Voievozi, care conduc expediția de Aflare

întru Con-Formare a Ființei - și, de aceea, Ștefan cel Mare nu este doar „mare”, ci este singura bază de orientare ființială a poporului, care tinde, mereu, să-și regăsească Ființa Supra-Individuală-NEAMUL.” (p. 36).

De asemenea, în funcție de „Modelul Ștefanic” sunt judecați ceilalți domnitori ai Moldovei, pentru că „se instituie o mult mai precisă judecată asupra Ființei și Făpturii voievodale: **A FI VOIEVOD** devine o funcție «ștefanică». **A FI VOIEVOD** înseamnă, de acum, a accepta să nu exiști ca personalitate, ca individualitate - ci să exiști ca Funcție Nomotică - funcție de **NOMOS**-ul instituit de Ștefan cel BUN.” (p. 73).

Dintre descendenții Voievodului, doar Petru Rareș, fiul nelegitim al lui Ștefan, este cel mai apropiat de **NOMOSUL ȘTEFANIC**. Ceilalți Mușatini nu se ridică la nivelul cerut de „Misiunea Ștefanică”, de a **TRANSCENDE ISTORIA ÎN ANISTORIE**.

Un alt aspect pe care îl identifică profesorul Botez în lucrarea lui Grigore Ureche este „**normalitatea reacțiunii**”: „(...) ceea ce se revelează clar, în **Scrisul Înfăptuitor al Pontifului** Grigore Ureche, **Stăpân și Paznic al NOMOS-ului** - este **REAȚIUNEA** făpturii umane față de orice se întâmplă, oricât de grav și oricât de periculos - sau oricât de neașteptat de benefic. Și această **REAȚIUNE** nu este una «dic-

tată», manipulată - ci ține de **NORMALITATEA/FIRESUL VITALIST AL FIINȚĂRII!!!** Numai re-acționând, dai dovadă că ești viu. Chiar dacă reacția nu este con-formată total peste **NOMOS-ul Sacral**, se cheamă, totuși, că trăiești, tocmai Făptuind, întru Gloria Scrisului Exorcizator de Timp, al Cărturarului-Mag, **Grigore Ureche-A-CRONIDUL!**" (p. 90).

Secțiunea din lucrare dedicată lui Miron Costin debutează cu o inspirată comparație între „Treimea” filosofică elină - Socrate, Platon, Aristotel, și cea „cronicărească” întru a-cronie - Ureche, Costin, Neculce -, asupra modului de raportare la **MIT/SACRALITATEAȘTEFANICĂ**:

„a - Grigore Ureche **CREDE** în **MIT/SACRALITATEAȘTEFANICĂ**, fără clintire;

b - Ion Neculce nu mai credea, fără crâcnire, în **FUNCȚIA SACRAL-ȘTEFANICĂ** - dar **RESPECTĂ CREDINȚA «MAESTRULUI»** - Grigore Ureche - deci **NU UITĂ!!!**;

c - Miron Costin (crescut și educat la iezuiții polonezi!) - nu mai crede, dar nici nu mai are respect: deci, **UITĂ MITUL/SACRALITATEA** (de tip **ȘTEFANIC!**)!!! - și, prin **MIT/SACRALITATE**, esențialitatea spirituală...!" (p. 102).

Dacă „Grigore Ureche **TRĂIEȘTE ÎN INTERIORUL LOGOS-ului RITUALIC**, ființa lui Grigore Ureche **identificându-se, empathic, cu Ritualul-Logos**, Miron Costin nu se mai identifică, empathic, cu Ritualul-Logos. Miron Costin doar **comentează Logos-ul**, dintr-un „**inafară**” non-empathic, autoreflexiv” (p. 103).

„Odată cu Miron Costin, se pierde (parțial, deocamdată!) nu doar perspectiva Centrului Cosmic al Logos-ului, ci și Semantica Integrală, de Logos Liturgic, a Scrisului - deci, încă de La Miron Costin se înregistrează înfrângerea omului, ca vizionar al Arheilor Izbăvitori. (...)

Miron Costin, amestecându-se, ființial/ontologic, cu eveni-

mențialul istoric, pierde Perspectiva Cosmică a Ritualului, pierde Viziunea Centrului Cosmic al Logos-ului - și obține, prin scris, tot un amestec Ne-suspendat Arheic: sunt doar pulberi de fapte, amalgamuri irespirabile de făptuiri fără orizont semantic, amestecate fiind «făptuirile» cu pulberi de ființe/ființări” (p. 104-105).

Totuși, în **De neamul moldovenilor**, Miron Costin face cel mai impresionant elogiu tocmai Logos-ului, a cărui semnificație era pe cale s-o piardă: „Să înceapă osteneala aceasta, după atâta véci de la discălecatul țărâlor cel dintâi de Traian împăratul Râmului, cu câteva sute de ani peste mie trecute, să sparie gândul. A lăsa iarăș nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta de o seamă de scriitori, ieste inimii durere. **BIRUIT-AU GÂNDUL SĂ MĂ APUCU DE ACEASTĂ TRUDĂ...**”

Analiza operei lui Ion Neculce începe cu o afirmație categorică a profesorului Botez:

„...**Letopisețul Țării Moldovei**, al lui Ion Neculce, n-ar fi ceea ce este, fără cele 42 de povestiri: **O samă de cuvinte**.

De ce? Pentru că valoarea a ceva se stabilește doar prin raportare, printr-un sistem de referințe - și, în primul rând, prin fixarea unui **CENTRU al NOMOS-ului**. Or, dacă n-ar exista cele 10 povestiri despre **Logos-ul ȘTEFANIC** (cca. 1/3 din totalul celor 42 de repere epico-spirituale, plasate în debutul **Letopisețului**), practic, am asista, mai curând, la un soi de carnaval sinistru al Morții, sau la un balet al dezintegrării, prin Demonul Istoriei”. (p. 161).

„Ceea ce-l deosebește pe Ion Neculce, de Grigore Ureche și Miron Costin, în aceste vremi ale «jocului Morții», este faptul că-și lărgeste considerabil concepția despre Om și despre Voievod, despre apartenența lor la o anumită etnie: firește că Ion Neculce este patriot, firește că ar aștepta, precum sfinții din mănăstiri, a doua venire a lui Mesia-Hristos... - ...dar știe că are de înfruntat și

descântat și exorcizat ISTORIA «TĂLPIZĂ»”. (p. 191).

Și totuși, deși trăiește în vârtoarea unor vremuri tulburi, de o „**REACTIVITATE INVERSĂ**”, Ion Neculce rămâne, „cu prețul **Martiriului Pesimismului de Viață** (aparent! - de fapt, al **încrâncenării în refuzul acceptării Minciunii și Iluziei Demonice!**) - dar îndărătnicie benefică a Reacționarismului Românesc și cu Înțelepciune și Bun-Simț pur românesc, **ECHILIBRISTUL PRINTRE DEZECHILIBRE**, al unei epoci pe care, prin Magia Suverană a Scrisului, o păstrează, strict, între limitele fixate de Primul A-CRONID dintre Magii Scrisului Românesc - Grigore Ureche, **Ctitorul A-CRONISMULUI SCRISULUI ROMÂNESC!** - întru pregătirea de Exorcizare a Logos-ului/Nomos-ului Românesc, prin **Forța ȘTEFANICĂ!**” (p. 259).

Ei, bine, „paseistul” și „protocronistul” Adrian Botez, ștergând colbul de pe „cronice bătrâne”, socotește că faptele celor de odinioară: „fie Voievozi Sfinți (când și cât au mai existat!), fie boieri patrioți și cu durere de țară, fie simpli răzeși-cavaleri, țărani cu fruntea sus, nu răbdau nici nedreptatea, nici pe străinii care-i jefuiau (sau măcar încercau să-i jefuiască) de Dumnezeu, de țară, de Neam - nici pe românii trădători, care se luau după străini, și ne jefuiau, și ei, cu tot atâta spor... trădându-și, uneori, Dumnezeu, Țara și Neamul!” (p. 263), sunt „o lecție aspră pentru vremurile noastre de astăzi - **VREMURI DE EGOISM ȘI DE MESCHINĂRIE DE CÂRTIȚE ȘI DE VIEZURI, NU DE OAMENIAI LUI DUMNEZEU!!! - VREMURI DE ANORMALITATE PASIVĂ, DECİ SINUCIGAȘĂ! - VREMURI DE ADORMIRE CVASI-TOTALĂ AFORȚEIVITAL-REAȚIO-NARE, FAȚĂ DE DEMONUL ILUZIEI TEMPORALE!!!**” (p. 264).

Dar înainte de a fi o temerară lucrare hermeneutică - ceea ce, desigur, **este!** - cartea profesorului Botez este un manual de **PEDAGOGIE NAȚIONALĂ**.

Cărți primite la redacție

IOAN V. MAFTEI BUHĂIEȘTI

...ÎNTRU AMINTIREA
LUI
ANTON PANN

Editura Amurg sentimental

NICOLAE MAROGĂ ENCEANU

SCRIJELITE TEMELII
DE
MILENIU

Vol. II

CONTRAFORT

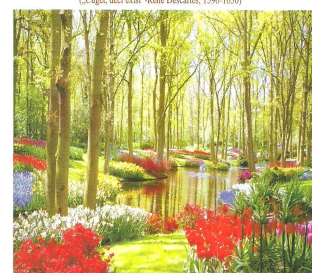
Cugetul

REVISTĂ A CENACLULUI EPIGRAMIȘTILOR OLTENI
CRAIOVA

Redactor șef:
GRIGORE MARIAN DOBREANU

Anul VI, Nr. 22 APRILIE - Iunie 2013

„COGITO, ERGO SUM”
(„Căgati, deci ești!” René Descartes, 1596-1650)

Peisaj de primăvară

Ada ILIESCU

Mircea Dinescu

- un poet răzvrătit

A scrie despre Mircea Dinescu seamănă, pentru unii, cu a face campanie electorală, numai că poetul nu are nevoie de *purtător de cuvânt*; el s-a impus, deși - la fel ca noi toți - *mai băjbăie în căutarea sinelui pierdut*, după ce a ieșit și el, ca și noi, din congelatorul istoriei.

Am fost cu toții martori la toate „ipostazele” prin care a trecut acest **proprietar de poduri**: *zlătar de Slobozia, agent KGB, spion olandez, maghiar și norvegian, vânzător de țară, analfabet, criminal și dement, vândut, cumpărat, destabilizator, strănepot al lui Lenin și copilul din flori al lui Matahari*¹.

Acest „copil minune”, *fișan alb de pe crivăile Sloboziei, s-a nimerit și el - nu cu vioara, nici cu suriul, nici cu bidineaua, ci c-un bont de creion în mâna dreaptă și, neștiind ce să facă, mângâie într-o doară vreo opt cărți analfabete* și, mai apoi, se gândi să ne arate nouă, celor din Cetate², ce va să zică acest capitalism, considerat de nea Ceaușcă, atât de cotropitor și inuman, că ne treceau florii, auzindu-l...

A fost nevoie însă ca *părticica de dumnezeire și de românism* care a fost încredințată acestei așezări, să fie binecuvântată de unul dintre românii care, de pe *baricadele televiziunii*, ne-a anunțat că *am scăpat de Epoca de Aur!* Acesta nu este altul decât poetul **Mircea Dinescu**, pe care reporterul și eseistul Nicolae Coande, de la ziarul Cuvântul Libertății, din Oltenia noastră - și căruia îi „sorbim” interviurile sau judecățile de valoare pe care le semnează în acest cotidian - îl „tutuiește”, considerându-l *instituție națională*, deoarece... *nu poți să-i spui*

Casei Poporului sau Omului din munții Bucegi - *dumneavoastră!*

Poetul Mircea Dinescu, *cu teribilisme de inger rural, rătăcit în romantica orășenească*, acest *proprietar de poduri* vine în **Cetatea** noastră ca *moșier*, coborând, cu mari speranțe, în *Africa de la Dunăre* și ne arată ce înseamnă să fii capitalist adevărat, să salvezi de la pieire obiective care, oricât ar fi fost de distruse de vreme și de vandali, vorbeau, și prin ultima grindă lăsată în paragină, despre clădirea **Portului**, despre faptul că acolo s-au perindat destine, că din acel punct se întreținea legătura cu lumea, că **Portul din Cetate** era - pentru agricultorii satului - *părticica de bunăstare din casa fiecăruia*; acest spirit răzvrătit ne arată tuturora ce înseamnă să investești niște bani în lucruri perene și eficiente...

În *Paradisul teluric*, ridicat de cel care *abia așteaptă să devină un bătrân cumsecade*³, *să-i dispară «colful» acela nervos care încă mai «mușcă»*, sosesc⁴ nenumărați artiști din țară și din străinătate care, alături de talazurile Dunării, de superba pădure de salcâmi din preajmă și de cireșii sădiți de poet, de *Arca lui Noe* (rațe, găște, câțe, liște, porci, capre, câini etc.), plină de vietăți ce se plimbă în voie în fața tuturora, de *Muzeul în aer liber* (căruțe, calești, trăsuri etc. de la începutul secolului al XX-lea), creează opere, în condiții cu totul aparte, de acelea în care mesajul trebuia îndumnezeit, într-o biată cameră de bloc.

Din rațiuni de spațiu, nu ne permitem să prezentăm ce miracole se mai produc în acel perimetru, căruia noi îi cunoaștem și formatul pietrelor de pe dig, fiindu-ne atât de drag și familiar, deoarece, digul din apropiere de **Casa Dinescu** are scări curate, udate de valurile Dunării, apa este limpede, peștii înoată la suprafața apei, lumea se spală sau scutură⁵ rufele, iar condițiile de înot sunt splendide! Sperăm să scriem o altă carte despre toate acestea!

Ceea ce ne bucură însă este faptul că artiștii și vizitatorii care vor veni la **Cetate** - care, după părerea poetului Mircea Dinescu, *va fi cel mai important centru cultural din România*⁶ -, vor purta în suflet și în cartea⁷ oferită, publicată de noi, imagini de neuitat despre

sătenii și despre locurile copilăriei noastre.

Noi, ca oameni plecați de pe aceste plaiuri și trecuți prin cultură și civilizație, îi întrebăm pe cititorii noștri: *Cum credeți oare că receptăm aceste locuri mirifice, dacă poetul Mircea Dinescu, născut tocmai în Câmpia Bărăganului, a hotărât să-și unească destinul cu al nostru, intrând într-un mariaj spiritual desăvârșit și cu ultimul fișanș întâlnit pe Uaga Cetății, venind săptămânal la Castelul din Port și pendulând în triumhiul «amoros» București-Cetate-Mănăstirea?!?*

Având în bibliotecă doar patru dintre cele zece volume⁸ de poezii ale lui Mircea Dinescu și recitindu-le acum, la o vârstă a bogăției în ani, dar, mai ales, cunoscându-l pe poet așa cum ni se revelează tuturora, la televizor, am înțeles că nota dominantă a poeziilor acestuia este *răzvrătirea*, dar și *utopia sublimă*.

Încercând să inventariem jocurile de limbaj ale poetului, am dedus că toate concurează spre ideea că sufletul său, de copil teribil, face din inocența vârstei, un cântec grav al existenței.

Intuim în poeziile sale un joc dublu, și anume: acela al *poetului* care își conduce *poezia* cu măiestrie, ducându-și-o de mână și *poezia* care își conduce *poetul* prin sunetul ei rebel, în așa fel încât:

... *steaua cea aleasă poate fi oricare - în singurătate alergăm perechi.*

(*Fuga în doi*)

... *din când în când îmi umblă prin trup un dor mai mare*

și m-aș lăsa cu mierea copilăriei uns.

(*Pe cumpănă*)

Mircea Dinescu, poet cu un temperament energic, lasă și impresia că ar fi un Don Quijote, *căutător de fericire*:

Și dacă mor poeți pe harpă împinși în vidul din cuvânt să inventăm puțină iarbă sau complicate mori de vânt.

(*Metamorfoză XX*)

Se simt în poezia lui Mircea Dinescu și urme fine ale avangardiștilor, în stilul poeziilor lui Ion Vinea, versurile derulându-se în cascade, iar jocurile de limbaj și figurile dinesciene punându-l pe cititor în încurcătură și

facându-l să intuiască, dacă e posibil, acel inefabil care mustește încă din laboratorul fanteziei sale artistice:

*Fandosită tristețe - iată-ți chiria
vine vremea când mă cred dinamită
ies la marginea orașului
Și explodez fericit.*

(Dinamita)

Se observă în poeziile de acest gen absența semnelor de punctuație și lipsa preocupării de a marca majuscula, dar și preferința pentru cuvântul neologic.

Biografie săracă - poezie emblematică pentru autodefinirea sa și pentru derularea, tot în stil avangardist, a ipostazelor eului poetic alături de cei dragi, este, după părerea noastră, un act de curaj, asemănător rândurilor scrise de poet la sfârșitul volumului **Proprietarul de poduri**, sub titlul *În loc de postfață*, într-un limbaj colțos, înfumurat, dar sincer, ajutat și de superbul perfect simplu oltenesc:

*Și gândii că-i mai sănătos să mă divulg
singur decât să vie alții să mă toarne,
Doamne ferește, la poliție. Da,
domnilor! Aflați că fusei capitalist pe
vremea comuniștilor! Am fost
proprietarul de poduri.*

Cam atât despre poezia dinesciană, deocamdată.

Promitem însă - dacă ne veți aprecia efortul, ca într-un alt articol, să pătrundem și mai

mult în laboratorul de creație al poetului.

Ceea ce trebuie să știe cititorii noștri este faptul că poetul - printr-o modestie dezarmantă - ne-a permis, cu toată amabilitatea, să-l amintim în cartea scrisă de noi despre comuna aleasă de poet ca loc de creație și de odihnă, nesugerându-ne un cuvânt măcar despre Domnia sa, dar oferindu-ne ca soluție cele două interviuri date în ziarul *Cuvântul Libertății*, în anul 2002. Atât și nimic mai mult. Nu negăm însă că nu i-a surâs ideea noastră.

Recunoaștem că figura D-sale ne binedispune ori de câte ori apare pe micul ecran, că i-am urmărit traiectoria - ca artist al cuvântului -, că l-am citit și i-am savurat poemele și l-am binecuvântat că a salvat clădirea căpităniei **Portului Cetate**, că a venit cu un suflu nou în comună, că e folosit ca model de *moșier democratic* ș.a.m.d.

Un singur lucru i-am reproșa: Cetatea nu are doar taraful *Mambo Siria* și săteni încălțați într-un papuc⁹, ci oameni care, în sărăcia lor și în dorința de a intra în NATO¹⁰, muncesc și-n rugăciune și mai respectă încă valorile morale și creștinești, încercând să le transmită copiilor lor (*împărțite, spovedanii, împărțășanii, sloboziri de ape, de fântâni și de cruci de lemn, pomeni, zile creștine, ursitori, botezuri, nunți* ș.a.m.d.).

Dumnezeu să binecuvânteze locul pe care - dintre toate colțurile țării -, **Mircea Dinescu** l-a preferat și l-a sfințit cu sufletul, cu trupul, cu ospitalitatea și cu poezia sa - comuna **Cetate**.

NOTE

¹ Autocaracterizare făcută de poet pe coperta a doua a volumului *Proprietarul de poduri*, București, Editura Seara, 1990

² Comună din județul Dolj, de pe malul Dunării, în care noi ne-am născut și care a fost și este „oaza de liniște” a noastră, precum și a poetului și a artiștilor care poposesc la castelul Mircea Dinescu.

³ (n.n. - adică, înțelepțit și prin bătrânețe).

⁴ (mai ales, în anotimpurile călduroase, deși condițiile de trai de la casa Dinescu sunt ireproșabile în orice moment al anului, bucatele sunt alese și ospitalitatea e la ea acasă).

⁵ a scutura = a limpezi rufele (în graiul local).

⁶ v. Nicolae Coande, în *Cuvântul Libertății*, 6-7 aprilie 2002, p. 5.

⁷ *Cetate - superbă așezare dunăreană* (micromonografie), Editura Universitaria, 2003

⁸ *Elegii de când eram tânăr*, București, Editura Cartea Românească, 1973; *Exil pe o boabă de piper*, București, Editura Cartea Românească, 1983; *Rimbaud, Negustorul*, București, Editura Cartea Românească, 1985; *Proprietarul de poduri*, București, Editura Seara, 1990.

⁹ pe care săteanul îl pierduse fiind (luat de cățel), alergând la poartă să-l vadă pe Mircea Dinescu, venit pe mahalaua lui cu cameramanul.

¹⁰ (deși majoritatea sătenilor neștiind dacă este persoană, armată, for internațional etc.)

BIBLIOGRAFIE

Dinescu, M., *Elegii de când eram tânăr*, Buc., Editura Cartea Românească, 1973;

Dinescu, M., *Exil pe o boabă de piper*, Buc., Editura Cartea Românească, 1983;

Dinescu, M., *Rimbaud, Negustorul*, Buc., Editura Cartea Românească, 1985;

Dinescu, M., *Proprietarul de poduri*, București, Editura Seara, 1990.

Uasile MENZEL

Viața ca anecdotă

Era o după amiază călduroasă, când pașii mă purtau la o întâlnire literară. Fusesem invitat la lansarea de carte a scriitorului **Ion Ochinciuc**, pe care l-am cunoscut cu ani în urmă cu ocazia montării piesei sale de teatru, *Acțiunea Codalbul*, la Teatrul „I. Creangă” din București, în care am jucat și eu.

Acum era vorba de un nou roman intitulat *Viața ca anecdotă*.

Am pătruns în frumoasa librărie „Mihail Sadoveanu” de pe Bd. Magheru, condusă de d-na Munteanu, pe care o cunoșteam dinainte de revoluție. Sala, unde trebuia să aibe loc evenimentul, forfotea de lume. Dintr-odată s-a lăsat liniștea. La masa din fața noastră s-au așezat autorul și vorbitorii care urmau să prezinte cartea. Cel care a luat primul cuvântul a fost **Al. Mironov**, care ne-a dezvăluit, printre altele, că Ion Ochinciuc s-a născut în Basarabia românească. Au urmat aprecieri la adresa cărții, specificându-se că este scrisă într-un stil oral, radiofonic și deci mai ușor de asimilat, amintindu-ne că autorul a lucrat în radio. Cele peste o mie de personaje vin

din istoria presei, a radioului. Romanul e viu și place. A urmat d-na **Sofia Șincan**, care ne-a spus că această carte face parte din gama volumelor de memorialistică, dar, în acest caz, evenimentele nu sunt culese din altă parte, ci sunt trăite. Iar din portretele pe care le face autorul se degajă iubire și nostalgie. Volumul recent se degajă iubire și nostalgie. Volumul autor se arată o altă față a vieții cu tragicomedia ei, cu întâmplări paradoxale. Este un volum limpede, cu un limbaj frumos, moldovenesc, un volum de vacanță. La rândul său, **Carol Mălinescu**, referindu-se la va-

loarea anecdotei, ne amintește de Societatea Literară „Junimea”, prezidată de Titu Maiorescu, la al cărui cene scriitorii trebuiau să se oprească din lectură, atunci când cineva dorea să spună o anecdotă. Tot el remarcă: *Viața însăși se poate concentra într-o anecdotă*. Apoi reamintește că un nepot de a lui Ion Ghica a scos un volum, pe care l-a intitulat *Istoria în anecdote*. În încheiere prof. univ.dr. **Titus Vâjeu** a adăugat: „Autorii de jurnal își rescriu biografia în bibliotecă. Ochinciuc scrie despre propria sa ființă, cu bucuriile și greutățile ei. El este tonic și sincer. Prin evaluarea făcută Radioului Național cartea poate constitui o sursă de inspirație pentru istorici.”

Nu aș dori să mă opresc aici, fără a-mi spune și eu un scurt punct de vedere, pornind de la o remarcă a d-nei Șincan. „Volumele de memorii nu au niciodată sfârșit”. Eu adaug: pe când un nou volum?

Atât primul volum, *Jurnal anapoda*, cât și pe cel de al doilea, *Viața ca anecdotă*, le-am citit pe nerăsuflăte.

Silvia BALLESTRA
(Italia)

Ziua de naștere a Iguanei

Silvia Ballestra s-a născut în 1969 la Porto San Giorgio, o stațiune balneară la Marea Adriatică, situată între Ancona și Pescara. A debutat cu două povestiri în antologia *Papergang* în 1990. În 1991 se impune cu *Il compleanno dell'Iguana*, volum tradus în Franța, Germania și Portugalia. După povestirea *La guerra degli Antò* s-a turnat filmul cu același nume în regia lui Riccardo Milani. Cu *Nina* (2001) câștigă Premiul Tarquinia Cardarelli. În 2009 Silvia Ballestra intră în conflict cu Silvio Berlusconi, care și-a simțit onoarea lezată de afirmațiile scriitoarei privind raporturile dintre sexualitate și putere. În prezent, Silvia Ballestra trăiește la Milano.

Talentul scriitoarei se vede clar din această povestire care dă titlul volumului din 1991: o stăpânire a lexicului folosit de tineri (autoarea avea 22 de ani când a publicat cartea) și a unei problematice foarte delicate din viața acestora, precum și surprinderea cu finețe a reacțiilor psihologice ale celor două personaje, fără nicio undă de moralizare. Finalul deschis oricărei interpretări lasă cititorul să zăbovească mai mult asupra textului.

Traducere, prezentare și note: MARIN BUDICĂ

Spre patru după amiază, el își făcu apariția la Medusa, un fel de stabiliment balnear greu de recomandat, în timp ce spălăcita contempla cârligele de atac ale lui Ziocane împotriva popicelor apărătoare ale prietenului Francia. La fiecare lovitură, masa mică de biliard înainta cu doi sau trei centimetri, își dezechilibra parapetul, iar în orificiul lateral bilele de rezervă se ciocneau furioase de lemnul ramei.

Cineva i-a spus că semăna cu John Lydon, dar el nu părea lingușit de asta. Când a fost ultima dată la Hamburg, și-a vopsit părul în culorile florii de cerceș. Păr de culoarea cerceșului, de adevărat pusher¹.

Adulmecă cu nasul, înfipse țigarea după ureche, se uită cu atenție de jur-împrejur.

«Scârboasă căldură», zise, privind indiferent perechile de turiști de dincolo. Se îndepărtă de șirul de biciclete care treceau ca un zid pe lângă mare, se apropie de măsuțele cu încălțăminte de pânză. «Mă așteptai pe mine?», întrebă fără nicio mlădiere a vocii.

«Cam așa», răspunse spălăcita. Se gândi că de trei sferturi de oră privea gardul de la intrare, țarcul de pitosfori², locul gol din jur. Privea la nimic: gardul de la intrare - un nimic, pitosforii care împrejmuiau - un nimic. El zise: «Am bătut tot Porto San Giorgio. N-ai ce să faci în morga aia. Am încercat și la Rotonda, dar de Betto nicio umbră. În mod sigur că imbecilul încă doarme.» Îi salută pe Francia și pe Ziocane cu o fluturare a mâinii, se așeză s-o vadă pe spălăcită din profil, ridică din umeri. «Pariez că nu te-ai enervat, așa e?», zise. «Însă pe mine, da. Mie, și brațelor mele ne pasă.»

Făcu un fel de alergare pe loc, își arunca genunchii înainte ca Gatto Silvestro³ în fugă, râse. «Să plecăm, da? Să ieșim din rahatul ăsta, bine?»

Plecă, fără să se preocupe prea mult dacă spălăcita îl urma sau nu. Merse cu pași mari până la fântâna mică de sub acoperișul stabilimentului, scoase insulina⁴ din cutia transparentă, învârti robinetul. Apa umplu micul recipient, el îl închise la vârf cu două degete, se întoarse în direcția spălăcitei și întinse brațul. Vezica umflată de apă de-abia se mișcă. El, afișând o expresie de complicitate, zise: «Ți-ar plăcea să împingi dintr-o dată?» Îi pasă săculețul inestimabil ca un administrator tânăr de luna park. «Nici un peștișor, de data asta. Îmi pare rău», zise.

«E ca un premiu, așa?», zise spălăcita.

«A murit peștișorul. S-a înecat», zise. Se întoarse la stabiliment. «Așteaptă o clipă, te rog», adăugă. Dispăru în spatele gardului de pitosfori, lăsând-o ca pe o tâmpită în compania celui premiu iluzoriu.

Spălăcita își încrucișă brațele, căutând să ascundă într-un fel cutiuța, nu părea deloc o proastă de cincisprezece ani care-i ajuta pe toxicomani. Își sprijini spatele de parapetul alb de ciment care separa trotuarul de plajă. Privi în fugă alternanța de palmieri și oleandri de-a lungul falezei, șirurile paralele de umbrele mari din spate. Acolo era un fel de Texas marchigian⁵ ciudat.

El apăru pe linia de pitosfori cu un bidon de coca-cola și cu o jumătate de limonadă înfășurată într-un șervețel de masă. Venea în grabă, copleșit de pedanteria ritualului.

O prinse pe spălăcită de încheietură.

«Trebuie să-ți vorbesc», zise. «E important.»

«Dar unde mergem?», întrebă spălăcita. Își smuci mâna. «Vezi că la cinci am întâlnire cu dermatologul», zise.

«Cu dermatologul», reflectă ironic. Își muta greutatea de pe un picior pe altul. «Ce vrei să faci la un prost de dermatolog?», întrebă. Rânji. «Pun pariu că ești ciupită de vreo porcărie de boală venerică.»

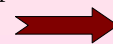
«Nicio boală venerică», zise spălăcita. «Poate că am nevoie doar de o cură să scap de momelele tale josnice.»

El făcu nu din cap, o trase de mânecă fără să adauge ceva. Traversară strada, cei doi metri de iarbă tunsă scurt ai fâșiei din mijlocul străzii, până la un 127 alb⁶ parcat în diagonală cu fața la trotuar. El se așeză pe locul șoferului, întinse brațele pe volan, o privi nerăbdător. Zise: «Eh, se poate ști ce dracu aștepți?» Aranjă oglinda retrovizoare, lăsă jos fereastra din partea opusă, se aplecă în afară: «Du-te-n mă-ta!» șuieră. Coborî din mașină, ocoli pe lângă capotă, merse și deschise portiera cu gesturi inutile agresive. Zise: «Hai, urcă.»

«Ok» zise ea, «urc». «Dar numai dacă juri că la cinci suntem din nou în centru.»

«Jur», zise el. Îi luă recipientul cu apă din mână. Se întoarse înapoi, introduse partea deschisă între capotă și ușă și îl lăsă acolo, agățat spre pământ, ca o pară moale. Porni motorul.

Îi spusese că trebuia să-i vorbească despre lucruri importante, însă nu deschidea gura. Conducea 127 ca și cum ar fi condus motocicletă. Cum mașina o luase pe un drum

de căruțe, putea să meargă cu motorul în treapta doua. (...)

«Ești atât de tăcută», zicea tipul din când în când. «Atât de departe, surioară.» Spălăcita nu sufla.

Intrară pe șleaul unui Jaguar verde englezesc, pe a cărui plăcuță de înmatriculare scria TE 197235. Dacă suma cifrelor ar fi fost un număr par, ar fi pariat că ea se pune cu bocetele pe el. Îi plăcea să facă jocuri secrete cu numerele de înmatriculare.

El zise: „Dacă m-ai iubi, ai încerca să mă faci să termin cu asta. Ar trebui, știi? Pentru binele subsemnatului. Dar, evident, te doare-n pălărie de sănătatea mea. Ești doar o egoistă, asta ești. O prostuță care vrea să facă o mică experiență cu noi, marginalizații. Te excită că mă droghez, corect? Te excită că un sărăntoc își vâra rahat în venă. Te face să te simți incredibil de deasupra, asta e.»

«Ești o persoană care provoacă scârbă. Vorbești ca să arăți că ești scârbos», zise spălăcita.

«Sunt scârbos, hî? Bah, lasă-mă să-ți spun ceva, surioară. Există oameni care vor să ne salveze, pe noi, scârboșii ca mine. Noi, scârboșii, facem ceva care e o nebunie pentru o grămadă de rahați. Și știi ce cred? Cred că nu ai un minim de tărațe în doveac ca să înțelegi ce înseamnă un miel irecuperabil în această cloacă de porci!»

«Ce plictiseală!», zise ea. «Chiar ar trebui să schimbi placa, tăticule. Într-adevăr. Jelațiile tale sunt plictisitoare, tăticule.» Alunecă pe spătarul scaunului, ridică picioarele, le puse pe bordul mașinii. Fredonă refrenul final din *Jimmy Jazz* al celor de la *Clash*⁷, în timp ce el lua o curbă strânsă, manevrând repede volanul cu degetele.

«Sigur», îi zise. «Ce altceva ai putea să răspunzi tu. Ah, mulțumesc mult», adăugă, încetinind la intersecția cu drumul național. «Ca tovarășă ești un adevărat rahat. Frumoasă prietenă, Sfinte Cristoase!»

«Tu n-ai nicio prietenă», răspunse spălăcita. Murdări tabloul de bord cu pantofii, scoase pachetul de Marlboro din buzunarul bluzei. Zise scandând cuvintele: «Știi ce vrei cu tot dinadinsul în momentul ăsta? Vrei să-ți faci o foarte frumoasă pară. E unica idee care te roade, nu?» Îi privi tremurul carotidei, clipirile pleoapelor, picăturile de sudoare de-a lungul tâmpelor și pe gât. Toate acestea nu-i provocau nici măcar o undă de mâhnire, cu toate obsesiile sale de animal tânăr disperat. Zise: «Deci atunci fă-o cum îți place. După aceea ne vom simți mai liniștiți.»

«Desigur», zise el. «Vom fi mai liniștiți. Eu și brațele mele vom fi mai liniștiți.» Își mușcă buza. Ea îi văzu șirul de dinți albi timp

de o secundă.

El lovi mânios ciorchinele de chei care atârnav de micul bloc al demarorului. Zise: «Știi sau nu, că toți prietenii de la serviciu mă sfătuiesc să mă feresc de tine? Mereu îmi spun că voi, cele de cincisprezece ani, puteți să-mi faceți mult rău. Sunteți periculoase fiindcă vă aruncați ușor, asta-i treaba». Apoi avu un surâs abătut, de îndrăgostit, și zise cu un glas smiorcâit: «Ai putea să mă faci să sufăr destul de mult, dacă continui să te comport așa.»

«Cioaca», zise spălăcita. «Adevărul e că tipii de douăzeci și trei de ani care circulă cu spade⁹ de rezervă în bordul mașinii, așteptând tâmpițele de cincisprezece ani ca să le dezvirgineze brațul¹⁰, după care... oh, acei tipi de douăzeci și trei de ani cât sunt de periculoși când zic prietenilor: «Rahatul acela nu vrea s-o faci!» Doamne, cât sunt de periculoși și de scârboși!»

El ridică din umeri, rânjind în silă. «Ești nebună», zise ironic. «Nu știi ce fel de nebunie, dar după subsemnatul nu stai bine cu cerebelul.» Scutură din cap. «Cine dracu te-o înțelege pe tine», zise.

Ajunseră în vârful pantei cimitirului, la capătul unei șosele de țară, complet pustie. El opri 127 la marginea potecii. Era un loc destul de curat, apreciat și de alți toxicomani.

El luă fiola de heroină din compartimentul port-permisului, o infiltra între buze. Luă o țigaretă din pachetul spălăcitei, despică celuloza, strecură și filtrul între buze. Azvârli capacul de la Coca-Cola. «Nu vrei un strop?», zise.

Spălăcita făcu nu din cap și privi spre piațeta de la capătul șoselei nepavate.

Tipul goli bidonul pe fereastră. Scotoci sub bordul mașinii, apoi zise: «Ridică picioarele de acolo, te rog.» Găsi un briceag, făcu o tăietură în recipient și se puse iar pe scotocit.

«Dă-te la o parte. Mi se pare că faci pe tâmpița superioară», zise. Pescui o batistă

de hârtie, șterse fundul recipientului. Îi lustrui cavitatea.

Făcea totul ca într-un ritual, cu gesturi studiate, controla cu ocheade efectul fiecărui gest asupra ei.

«În seara asta cei de la serviciu vin la *Oceanic*», îi zise. Va fi o serbare în cinstea lui Iggy Pop.¹¹ Ziua de naștere a Iguanei.¹² Patruzeci de ani de Iggy Pop, cred. Aș putea veni să te iau pe la zece și să dăm o ocheadă. Cesarino vine», zise. «Și Antò Elefantul, și Steve», zise.

«În seara asta nu pot să mă mișc din casă», zise spălăcita. «Bătrânul e cu ochii tot timpul pe subsemnata. Și pe urmă cei de la serviciu îmi întorc stomacul pe dos. Chiar și când îl sărbătoresc pe Iggy Pop. Totdeauna mă fac să vomit.»

Celălalt nu răspunse. Dădu din cap și-și reluă treburile lui.

Spălăcita cunoștea bine liturghia, acum știa cât valora. Îl văzuse în acțiune în diferite împrejurări, în puținele luni de când se întâlnea cu el. Totuși, încerca să nu piardă niciun detaliu. Îi era indiferent că se afla în fața unei întâmplări nefericite între atâția portocali luminoși și pete de acid de la baterie pe asfalt.

El apucă giaca de pânză de pe scaunul din spate, siringa din buzunarul drept și deschise ușa, atent să nu răstoarne apa din săculețul inestimabil.

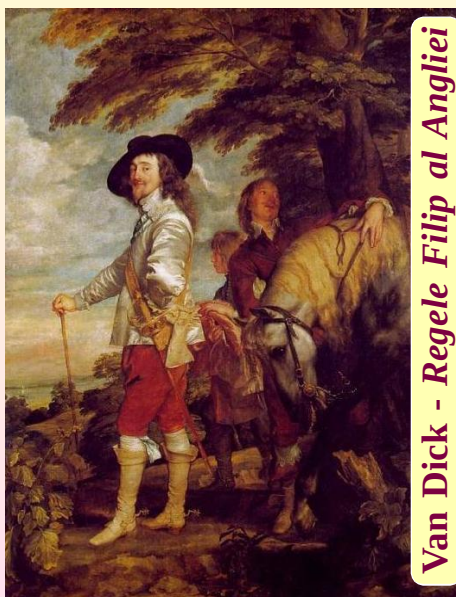
Înfipte acul în celofan. Acum era la o distanță siderală față de tot, cu desăvârșire aruncat în afara habitaculului.

Făcu în continuare totul cu grijă, apoi arătă siringa din mână dreaptă. Căuta să facă figura unui olimpic epuizat care ceda în fața adversarului și zise: «Asta e ultima mea pară.» Se uită la spălăcita cufundată în tăcerea unui artificier, își pipăi gâtul cu degetul. Când își trase capul pe spate, ea reuși să-i vadă gâtul subțire de băietan.

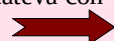
El încercă să intre în câmpul vizual al oglinzii, o înclină ușor în jos. «Să nu faci gălăgie, așaută spurcată», zise. Înfipte acul în gât. Împinse încet pistonul. Cu atâta gingășie, acum, atât de atent în gesturi, ca niciodată când o penetra între picioare. Lăsă să coboare pistonul de-a lungul micului cilindru gradat, dar nu ajunse la fund. Se întoarse s-o privească pe spălăcită. «Ar mai fi încă trei linii, surioară», zise. «Aș putea să le las, eh?»

Ea ținea ochii în altă parte. «Nu te lăsa apucat de aceste atacuri de generozitate», răspunse. Scurse compoziția mortuară în răpa de lângă cimitirul care se prelungea până la mare, prora cimitirului spre apă, cu îngerul mare, vizibil de la distanță, asistând suflute morților. Auzi vocea lui spartă zicând: «Bravo, micuț, faci bine că nu cazi în cursă, știi.»

Credea că-și putea permite câteva con-

Van Dick - Regele Filip al Angliei

siderații din amvonul lui improvizat.

Apoi îi zise: «Va fi vai de tine dacă descopăr că te atingi de rahatul ăsta.» Puse deoparte albitura¹³ și imediat ieși la iveală obișnuita calitate de tată neînțeles. «Te transform, bondoaco, în broască râioasă dacă aflu că o faci», zise. „Fiindcă tu înțelegi că eu doar mă pun la încercare, nu-i așa?» Își injectă și ultimul rest de heroină. Siringa gradată deveni de culoarea roșu-aprins. «Sunt mândru că micuța mea e tare», zise inexpresiv.

Capul îi alunecă pe spate și căpătă o culoare de vegetală palidă, relaxarea deteriorată provocată de colaps. Își scărpină nasul.

Spălăcita îl privi cu pleoapele încrețite închise pe jumătate, în vreme ce cilindrul¹⁴ mic omnipotent pendula la gât.

Celălalt respira cu suflări puternice, moleșit, pe scaun.

«Hei, te-a apucat damblaua, se poate ști asta?» Îi prinse o mână dar el era complet inert. Atunci aruncă siringa de la gât, încercă să-i curețe un pic sângele din jur frecându-l cu batista de hârtie. «Ei, e bine?», întrebă, dar celălalt nu răspunse. Ajunsese rezemat de ușă, cu tâmpla lipită de geamul ei. Se lăsase moale ca un sac plin cu zdrențe. Ea îl scutură de umeri, dar degeaba. Nu reuși să-l trezească din acel somn impresionant.

În larg, două *flying dutchman*¹⁵ se legănau, cu ipotenuza¹⁶ velelor perfect vizibilă la

orizont. Era ciudat. Bărcuțele se înșirau r-epede pe creasta apei, însă aerul era cu totul nemișcat.

Spălăcita se așezase pe pământ, sprijinită de botul lui 127. Firește că întâlnirea cu dermatologul se ducea acum de răpă.

«Am cincisprezece ani și sunt scufundată complet în *fiction*¹⁷», își zise. Iar el, la douăzeci și trei, e vârat în rahat până la gât.»

Se gândi că în ceea ce o privește avusese la inimă un filfizon, doar pentru faptul că fusese primul pentru ea. Cu logodna oficială în casa în care trăia, la Torre di Palma, un logodnic mai mult sau mai puțin secret, și în rest frumoasa companie a unor storși de puteri cu care se înțelegea când nevoia de droguri îi obliga să-și miște fundul; ar fi vrut să intre în mașină și să-l trezească, să-l ia la palme, să-l oblige să se schimbe, să scoată cuiul, să se oprească, să nu mai facă așa ceva. Își zise că nimeni nu va reuși să vorbească cu acest veșnic plângăcios, în buzunar cu toate melodramele de moralitate toxică, ca toți epuizații care se întâlnesc prin aceste părți.

Mai târziu, el începu s-o cheme. Îi cerea să-l ajute să iasă din mașină, pentru că era bine dar nu se mai simțea în putere.

«Hei, surioară», zicea. „Aici, surioară.»

Note

[1] pusher (engl.) = aici cu sensul de „traficant de stupefiante“

[2] pitosfori sau pittospori = arbuști ornamentali foarte parfumați, cu flori albe. Sunt foarte răspândiți în stațiunile balneare și pentru rezistența lor la sarea marină

[3] Gatto Silvestro = personaj din desenele animate *Loney Tunes* și *Merrie Melodies*, dar și din *Speedy Gonzales* sau *Hipety Hopper*. Numele „Silvestro” derivă din latinescu „silvestris”, numele științific al pisicii sălbatice

[4] insulina = seringă de plastic de unică folosință

[5] Porto San Giorgio, locul acțiunii, se află în provincia italiană Marche

[6] 127 = este vorba despre automobilul Fiat 127, fabricat în Italia între 1971 și 1983

[7] Clash = grup muzical punk-rock britanic, celebru între 1976-1986

[8] pară = în argou, o injecție cu heroină

[9] spade (în argou) = siringi

[10] a dezvirgina brațul (în argou) = a face prima injecție cu heroină

[11] Iggy Pop = cunoscut cântăreț american de muzică pop, născut în 1947, celebru pentru nonconformismul său

[12] Iguana e supranumele lui Iggy Pop

[13] albitură = alt nume în argou pentru heroină

[14] cilindrul = partea de plastic a siringii.

[15] flying dutchman = barcă cu velă, ușoară și rapidă. Literar înseamnă „olandezul zburător“

[16] ipotenuza = aici latura lungă a triunghiului dreptunghic format din vela mare și randă

[17] fiction = ficțiune, deci în ceva fals, ireal. Dar pentru că *fiction* este un termen care se referă la texte artistice, autoarea vrea să spună că personajul trăiește între-o dimensiune artificioasă, că se simte ca într-un roman sau film.

Miruna OCNĂRESCU (Canada)

Versuri

CAII SĂLBATICI

Așteaptă-mă mamă pe dealuri
Ca în poveștile cu prinți
Caii sălbatici să ne-aducă
Pâine, și sare, și arginți

Vom despica firul de iarbă
În viile de după nori
Când caii noștri își vor pune
Aripi de piatră-n subsuori

Vom aduna livezi în poală
Și le-om spăla cu anotimpuri
Caii flămânzi să vină-acasă
Să fie cald în așternuturi

Așteaptă-mă sub lună plină
Umbra-mi trimite pe jumătate
Iar cea care îmi e străină
Copita calului o bate.

ÎN ABSENȚA-MI

De mă vei colinda la poarta serilor
Oi pune drugul ostenit să-ți spună
Că mi-am făcut culcuș în hora ielelor
Să-ți dănțuiesc în fotă de străbună.

De mă vei căuta pe ulicioare
M-oi face umbra liliacului bătrân
Ți-oi umezi obrazul cu racoare
Și l-oi usca de va cădea o stea în fân.

Ori de mă vei striga peste ulcele
De strajă îți voi pune vântul în chimir
S-alunge vorba cu sperietorile
Și să ți-o scalde în izvoarele de mir.

Atunci te-oi prinde de călușul patimii
Te-oi împărți în patru corzi de scripcă
Gustând dumnezeirea azimii
Din suflet ți-oi ciupi o părticică

VALSUL NOPTII

Lasă-mă să valsez printre maci
Pe tălpi să-mi pun coronițe de soare
Să-ți intru cu Luna în cetăți
Și umbra mea să ți-o pun la picioare.

De va fi anotimpul ploios
Lasă-mi potecă de vise în urmă
Fă-mi un semn prin perdeaua de stropi
Ca să mai vin cu macii mei în turmă.

Să m-aștepți sub firul lor verde
Ca un copil la prima scaldătoare
În roșul gândului să te-nfăș
Când marea de maci mi-o pui la picioare.

Stephan DELBOS, Andrew FINCHAM, Zbynek HEJDA, Lyn MOIR
(Anglia)

versuri

Stephan Delbos (n. SUA) locuiește în Praga din 2004. Operele sale au fost publicate recent în *Bordercrossing Berlin*, *The Singapore Literary Review* și *The Los Angeles Journal*. Poezia sa, *Curtea Castelului Praga*, a fost publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Curtea Castelului Praga

Fântânile au conținut a susura.
Bazine secate îndură tăcerea
Cu o răbdare pe care orice
pasăre cocoțată și-ar pierde-o.
Sunetul anotimpurilor calde
scăldându-se
În cavitați de piatră
S-a redus la tăcere,
la o simfonie seacă.
Până și regii gravați în piatră
Par lipsiți de maiestate,
Plănuind întreveneri hibernale
prin fântâni,
Domnind peste scuaruri
Unde negura se așterne
peste urechile de marmură
Ce așteaptă susurul apei,
Surde la graiul aerului.

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional Poetry PRO, coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea din București, <http://mttlc.ro>

Andrew Fincham (n. 1964, Staffordshire, Anglia) este co-fondator al Proiectului Internațional *New Europe Writers* (N.E.W.). Poeziile sale au fost incluse în numeroase antologii. Poezia bilingvă *Srodek ciezkosci* (*Centre of Gravity*) i-a adus acestuia Premiul UNESCO / Poezia Dzisiaj pentru Poezie Străină, decernat în Polonia. Poveștile sale cu Unchiul Dint au apărut și în antologiile N.E.W. anterioare.

Secundar

Faima orologiului atrage mulțimi în a Vechiului Oraș Inimă. Șase secole
Și nu pierde o bătaie
Vin să vadă nu o curioasă
mașinărie complexă
o antichitate bohemiană
ori ceva astrologic
în înveliș orologic
nici aristocrație urbană
în orologie municipală
Nici măcar pe Isus și pe
apostolii săi ori Moartea
sunând clopotele pentru turci.
Dar când bate ora fixă
Se adună în jurul lui
Turiștii Orașului Vechi
cerbii bețivanii să fie părtași la
conservarea timpului să
privească acel ceva pe care noi
nu ni-l mai facem aproape
ultimul poate cel mai bun din ce
ne-a mai rămas: Un ceas.
(Aștept să se adune mulțimea
și găsesc în însăși minunea
privitoare multe de admirat)

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTLC

Zbynek Hejda (n. Hradec Králové, 1930) După invazia sovietică din 1968, și drept urmare a faptului că semnase Carta 77, a fost nevoit să se angajeze ca portar în Praga. Din 1990, predă filozofie la Universitatea de Medicină Carol. Poezia sa, *Cârciuma ce răsună de voci*, tradusă din limba cehă în limba engleză de Toby Litt, a fost publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Cârciuma ce răsună de voci

În cârciuma ce răsună de voci.
Eul meu singuratec; așteptând
o femeie, care se tot
îndepărtează.
Fumul se înalță, asemeni unei
profeții formând rotocoale
de-a lungul tavanului.
Din când în când, câte un bețiv
iese în curte pentru a se ușura.
Prin ușă intră bezna și răcoarea
noptii, urletele unui bețivan,
tânguirea femeilor ușoare.
Câinele trândav mârâie,
hingherul e după ușă.
Duhnește a piele de animal, a
sânge. Femeile ușoare îl plac pe
hingher, deja își ridică coada -
iată, ies din ou puii de șarpe.
Moartea, precum un foșnet
abia deslușit, mai deloc chiar.
Afară plouă, trilul nocturn
al păsării e înăbușit de frunze.
Din ceruri, o năpastă plumburie
se prăvălește,
deznădăjduirea noastră - cuțite.
Zadarnic mă uit către ușă,
zadarnic, nimeni nicăierea,
pretutindeni, toată lumea
doarme singură, ca un criminal.

Lyn Moir: „Poezia mea este inspirată de călătorii - atât cele din copilărie, când traversam Atlanticul în vreme de război, odată chiar într-un portavion, cât și cele din văduvie, petrecută o perioadă îndelungată, între 1984 și 1998, în Europa Răsăriteană, cum se numea pe atunci. De curând, sursa mea de inspirație a devenit o veche poveste de dragoste redescoperită. Mă mai inspiră, de asemenea, orice altceva îmi stârnește interesul.”

Podul Carol

Au lăsat garda jos: niciun
telescop ori microfon nu mai
supraveghează din turnuri.
Precum tarabele ce se-nmulțesc
ca buruienile, trompele fluturilor
se afundă lacom în fiecare floare
străină. Carnavalul a luat locul
solemnității, spectacolele
desfășurate de la un capăt la
altul le readuc regilor de piatră
palate și bufoni, bijuterii,
veritabile ori false; zâmbete largi
pe toate chipurile, hulpave,
menite anume a le lua banii
victimelor conștiente de
escrocherie, zâmbete false, ca
marfa vândută. Turiștilor nici că
le pasă, vraja orașului
maschează arta chicioasă;
și la ce bun să se destrame
magia, când ei caută dinadins „o
peripeție” de care să-și
amintească cu drag acasă?
Pe pod însă, tocmai când zorii
disipesc bezna nopții, când este
golaș, despuiat de toate, mai
puțin de sfinții aliniați militărește,
monarhi, astrologi și șarlatani
încă bănuie sala tronului,
ignorați la rândul lor de
rămășițele nopții, felurite și bete.

Mihai ȘTIRBU

Marin Preda și Aurora

Motto: Marin Preda, romancierul de care ne este mereu dor, a spus că „Dacă iubire nu este, nimic nu este...”

Imaginea lui Marin Preda este asociată, de cei mai mulți cititori, cu Nicolae din *Moromeții*, sau pur și simplu cu făuritorul *Celui mai iubit dintre pământeni*. Dar, asemeni tuturor oamenilor, a trecut, încă din copilăria care nu i-a fost de loc ușoară, prin multe. De aceea, poate și cele mai multe din personajele scrierilor lui sunt inspirate din realitatea trăită. De exemplu, Ilie Moromete este tatăl scriitorului (Tudor Călărașu), Nilă și Paraschiv sunt frații săi, iar Ilinca, sora. Cocoliță, Iocan și Dumitru lui Nae sunt oameni care au existat în realitate. Scriitorul a purtat numele mamei (Joița Preda), întrucât părinții nu încheiaseră o căsătorie legală, astfel Joița Preda putând primi pensie ca văduvă de război. Viața personală a scriitorului, născut la 5 august 1922, a fost monitorizată, cum este firesc în cazul personalităților, de mulți și de multe (*mulți* autori, *multe* publicații), unele dezvăluind aspecte deosebite prin evocarea prezențelor feminine care i-au fost aproape, într-un fel sau altul.

Un poet, discipol al lui Marin Preda și fost director al Editurii Junimea, spune că scriitorul a avut patru soții, și nu trei, așa cum s-a mai scris. Prima femeie, care a intrat în viața sa, ar fi fost o megieșă de la marginea Bucureștiului, care avea și o casă. Pentru că scriitorul, aflat la început de carieră era tânăr și fără bani, megieșă l-ar fi susținut, financiar, o vreme.

La 32 de ani, când începuse să scrie nulele din viața țărănească, a cunoscut o domnișoară de 20 de ani, care era colegă la Școala de literatură „M. Eminescu” cu Nicolae Labiș. Era Aurora Cornu (pseudonim al Aurei Chițu-Burchiu din Provița de Jos, județul Prahova, fiica Aureliei și a lui Nicolae Chițu-Burchiu, antreprenor; numele cu care își semnează poeziile vine de la comuna Cornu, din județul Prahova, unde a fost crescută de fratele tatălui său). Din 1954, viața lui Marin Preda a fost împlinită de această *miss poezie* (care arăta bine, și reprezenta o apariție inedită în lumea culturală cenușie a acelor ani, bântuită de prolecultism), prima și cea mai mare iubire, care l-a determinat să publice primul volum din „*Moromeții*”, spunându-i: „Marine, aici zace o capodoperă. Va fi cartea vieții tale”. Tulburat de tână și frumoasă femeie, dar și de propriile sentimente, scriitorul i s-a confesat irezistibil, povestindu-i de ce ținuse romanul în sertar timp de cinci ani, dar și raportarea sa la *Moromeții*, socotit de critica literară drept o capodoperă: „Romanul place! Asta înseamnă că sunt absolut singur cu viziunea mea, nimeni nu e de părere cu mine!” (Marin Preda, *Scrisori către Aurora Cornu*, Editura Albatros, București, 2001). „Sigur, scrisorile de dragoste ale lui Marin Preda nu fac parte din clasicul canon de «frumusețe literară», retorica sa amoroasă nu e scilipitoare, arsenalul său e sărac, nu pot rivaliza în nici un caz cu «desfășurările» seducătoare ale marilor îndrăgostiți ai literaturii”, remarcă Georgeta Drăghici. Prima scrisoare de dragoste de la el dezvăluie vraja de care fusese cuprins, admirația întreagă față de Aurora, dar și teama de a nu o fi rănit sufletește: „Dar iată că o adiere de durere, de părere de rău, de mâhnire, izvorăște din inima mea. Te-am făcut să suferi (nu știu unde, când și de ce), dar simt că acest lucru s-a întâmplat și mi-e greu să îndur asta acum, singur, cu gândul la tine, scriindu-ți întâia mea scrisoare de dragoste. Te iubesc de tot, cu părul tău, cu hainele tale verzi, cu salopeta și sandalele tale ciudate. Iubesc cingătoarea ta ascunsă,

copcile, oasele trupului tău... Totul, aspirațiile tale, somnul tău... Vanitatea și cochetăria ta distilată, neliniștile tale profunde, gândul tău puțin înghețat, categoric și fără ascunzișuri, atât de temut de către amatorii de compromisuri”.

Aurora Cornu era o tânără poetă, înaltă, subțirică, având ceva de căprioară, cu ochii mari și vii, talentată și inteligentă, o fată foarte frumoasă și cu totul specială. Se întâlniseră la mare, când Marin Preda era un tânăr prozator singuratic și morocănos. S-au îndrăgostit definitiv. La început doar au vorbit. „Nu săream în pat, pe vremea aia femeile nu săreau în pat, bărbații nu săreau în pat îndată, nu era moda, așa că discutam”, își amintește poeta, continuându-și destăinuiri: „Marin era fermecător și e greu de crezut pentru cine nu-l cunoștea intim. Era întotdeauna senin, la bine și la rău era senin și foarte fascinat de ce se întâmpla în jurul lui, avea o curiozitate de copil, la tot ce se întâmpla, bun sau rău.”

„Fapt este că iubita mea Aurora îmi dă de rezolvat o nouă obsesie - ființa ei -, după ce abia reușisem să mai scap de obsesia propriei mele ființe”, considera Preda. Se pare că era un scriitor pentru care literatura și scrisul însemnau totul, scriitor care nu a conștient niciodată s-o iubească pe femeia de lângă el, însă nu atât de mult încât relațiile să dureze, fiindcă după aproape cinci ani, Aurora l-a părăsit. „Am ținut piept patru ani - spune ea. Cred că am trăit în patru ani o concentrație de timp care la o altă căsnicie ar fi ținut 20 de ani. Nu mai era nimic de adăugat la dragostea noastră. Mai mult ar fi însemnat pentru mine anularea, nu a personalității mele, ci chiar a persoanei mele creatoare, pentru că tot ce respiram mergea către literatura lui, care era fascinantă și foarte puternică. Nu regret nimic, dar... traiul cu Marin Preda implica o tensiune foarte mare, de care nu-ți dai seama. Un scriitor e ca o uzină energetică și mai rău, e ca un aspirator și utilizează tot...”, mărturisea Aurora. „Dacă Aurora vrea să se despartă,

eu trebuie negreșit să mă vindec de dragostea pentru ea, și numai timpul mă poate ajuta. Să mă vindec de tot, însă nu vreau și nu pot să concep, ci doar atât cât să-i pot reda libertatea și trăi fără ea”, consemnează Marin Preda în jurnalul său, pe 24 august 1958, jurnal publicat de Editura Ziua în 2004. În vremea când erau îndrăgostiți, obișnuia să-i spună: „Marine, tu ești cel mai iubit dintre pământeni”, ceea ce a dat, peste ani, „titlul unuia dintre cele mai frumoase romane din literatura română” - povestește Aurora Cornu. Când l-a părăsit, i-a lăsat doar un bilet. Atât. „Am scris un bilet pe o bucățică de hârtie: Cheile sunt în casa de bani, mult noroc, Aurora”. Deși a durat doar cinci ani, povestea de dragoste dintre cei doi scriitori fascinează încă. Ea și-a refăcut viața la Paris, unde s-a căsătorit cu Aurel Cornea (inginer de sunet și jurnalist la Televiziunea Franceză), a scris cronici de poezie pentru Europa Liberă, a primit rolul principal (o poetă din Est) în filmul *Genunchiul Clarei*, al celebrului regizor Erich Rohmer, a scris cărți și a realizat un film de mister și parapsihologie, intitulat *Bilocation*, încoronat cu un premiu la Psychic Film Festival, New York - Montreal, povestea unui om trăind în același timp în două orașe diferite. A scris *Suita lirică*, dedicată lui Preda, care va intra în componența adevăratului ei volum de debut, intitulat *Distanțe*, tipărit în 1962. În același an a tradus și publicat *Hamlet* de W. Shakespeare, sub pseudonimul Ștefan Runcu. În 1965 a participat la Bienala Internațională de Poezie de la Knokke-le-Zoute (Belgia). Și-a tradus singură în limba franceză poeziile, pe care le-a adunat în volumul *La Deesse au sourcil blanc* (1984). În 1998 a apărut volumul „Marin Preda, *Scrisori către Aurora*, Eugen Simion - Aurora Cornu, *Convorbiri despre Marin Preda*”, postfațat de Eugen Simion. Revizită în România, a făcut în satul Cornu o biserică, având Hramul Sfinților „Ioan Evanghelistul și Cuvioasa Eufrosina”.

Fapt remarcabil, au rămas prieteni pentru totdeauna, iar când Preda o vizita, la Paris, se certau zi de zi, dar în felul lor tandru. Întâmplător sau nu, cel care a ajutat-o să descopere Parisul atunci, a fost Ely Lothar, fiul nelegitim al lui Arghezi. El a introdus-o în boema pariziană, prezentându-i pe cei mai cunoscuți scriitori ai vremii. Aurora a călătorit în toată lumea, și-a trăit viața din plin, fără a lăsa niciodată pe Marin al ei. Ceva o nemulțumea: „Nemulțumirea este că beneficiaz de glorie și de avantaje în care nu e meritul meu, scrisorile, filmul... Iar unde e meritul meu, nu mă cunoaște nimeni, nici măcar amicii nu vor să mă cunoască.”

Marin era fermecător - în felul său - cu

femeile, și le aducea într-un univers care era extrem de covârșitor, dar era afectat de singurătatea preferată uneori de el, până la nevroză.

S-a căsătorit cu Eta Wexler - critic literar de origine evreiască. Aceasta căsătorie nu era bine văzută de partid și de poliția politică a anului 1965, considerându-se că Marin Preda ar fi fost influențat de „cercurile naționaliste evreiești”. Fiind un autor de succes, serviciile secrete îl vedeau ca pe un „bun cultural” al poporului, și-i aveau grija. În Dosarul cu numărul 11.119 din Fondul „D” al Arhivei Serviciului Roman de Informații, se consemnează: „La recomandarea și aranjamentul unor evrei, Marin Preda s-a căsătorit cu o evreică, ajungând treptat să fie înconjurat și îndrumat în literatură și în viața sa, aproape în exclusivitate, de elemente naționaliste evreiești, cum sunt: Ovid S. Crohmălniceanu, critic literar, element dușmănos, Paul Comea, conferențiar universitar, element dușmănos, Horia Bratu, critic literar, Nina Cassian, scriitoare, N. Tertulian, critic literar și alții” (Evz.ro duminică, 11 Februarie 2007 „Marin Preda, căsătorit cu o evreică”).

Nici această legătură sentimental-sufletească n-a fost de lungă durată, poate și din cauza situației politice. A scăpat însă de suspiciunea serviciilor secrete, divorțând de Eta și publicând volumul doi din „Moromeții”, considerat un compromis politic de către unii critici. Eta a plecat la Paris, iar Marin Preda a rămas din nou copleșit de singurătatea apăsătoare.

I-a urmat Elena Preda, cu care a avut doi băieți: Nicolae și Alexandru. Și Elena a simțit că, pentru soț, literatura și scrisul erau mai puternice și mai importante, aparent, decât orice. „Părea un om dificil în relațiile cu ceilalți. Pentru el, nu existau decât familia lui, copiii și scrisul. În primul rând, scrisul. Chiar fiind soția lui, îmi venea câteodată destul de greu să creez momente de intimitate, să-l scot din preocupările lui obsesive. În lumea lui era foarte greu de pătruns”, a precizat Elena într-un interviu acordat săptămânalului Formula As.

Deși era taciturn, posomorât și mohorât de cele mai multe ori, era fericit când a adus-o pentru prima dată la Mogoșoaia pe tânăra sa soție, Elena. Foarte fericit era și când îi avea aproape pe cei doi băieți, Nicușor și Alexandru cel mic și peltic, căruia îi spunea Sănducău. „Când s-a născut Nicolae, băiatul nostru cel mare, am venit acasă, unde totul era pregătit - și camera, și pătuțul. În timp ce copilul dormea, am ieșit să fac niște mici cumpărături și, când am revenit, am rămas cutremurată - l-am găsit pe Marin în fața pătuțului lui Nicolae, în genunchi. Stătea și privea nemișcat, de parcă s-ar fi rugat. L-am

lăsat în pace, nevrând să tulbur această scenă, și, după vreo oră, când am reintrat în cameră, Marin se suise pur și simplu în pătuțul lui Alexandru! Se făcuse atât de mic, încât să încapă acolo și să-și țină copilul în brațe. În veci, nu o să pot uita această imagine: o efigie perfectă a iubirii părințești, a imenselor lui resurse de ocrotire și tandrețe”; altădată, „Marin scria la birou, iar Alexandru, care avea doar 4 ani, măzgălea o bucată de hârtie în pătuțul lui. Când Marin s-a apropiat să vadă ce face copilul, a rămas uimit. Alexandru făcuse un desen, după mintea lui de atunci - desenul unui cap de om, cu o mână și un stilou. Atât de mândru a fost de Alexandru, încât Marin purta desenul tot timpul cu el, în buzunarul de la piept, și, uneori, îl arăta cu mândrie la prieteni”, își amintește Elena în revista Formula As.

Din 1974, universul matrimonial al lui Preda s-a prăbușit prin divorțul și de Elena, singurătatea apăsătoare determinându-l să-și înecă necazurile în băutură. Conform celor relatate de Cezar Ivănescu în săptămânalul *Ieșeanul*, Elena i-ar fi spus verde-n față acestuia că-l înșelase cu un instalator, cândva prin anul 1978. Urmarea: cei doi au hotărât să reclame fapta la Procuratură, după care Preda ar fi plecat la Editura Casa Românească, unde-și avea biroul de lucru și și-a înecat amarul în băutură până spre ora 21.00.

Sfârșitul care nu iartă pe nimeni nu l-a ocolit nici pe el, însă a sosit prea repede, la doar 58 de ani, pe 16 mai 1980. A fost găsit fără suflare în camera sa, în urma unei asfixii mecanice, din cauze naturale, deși alcoolemia era de două ori mai mare decât cea admisă. S-a scris în presă că ar fi fost asasinat de Securitate, deoarece fusese căsătorit cu Eta. În acea zi, Elena Preda primise un telefon de la el, de la editură: „Îmbracă-te, trebuie să mergem la Mogoșoaia!” Femeia i-a explicat că nu putea lăsa copiii singuri, erau prea mici. „Dacă vin, îi iau și pe ei!”. Marin Preda era supărat și speriat fiindcă primea telefoane anonime, amenințătoare. „Trebuie să vii să stai cu mine!” Cine îl amenința?

Și-n localitatea natală, Siliștea Gumești, se vorbea că moartea lui n-ar fi fost naturală. Sora lui, Alboaița, spunea că avea o lovitură la cap, pe care medicul legist i-o motivase prin căzătura din pat. Dar paturile de la Mogoșoaia erau atât de joase, încât oricât ar fi căzut din pat, nu putea să-i rămână un asemenea semn.

Scriitoarea Sânziana Pop, jurnalistă care conduce revista *Formula As* și care fusese prietenă cu Marin Preda, a menționat că el își presimțise moartea. „Se simțea urmărit, îi era frică, își baricada camera (de la Mogoșoaia, centrul de creație al Uniunii Scriito-

rilor), plângea, ieșea noaptea gol, pe culoarul pustiu, strigând îngrozit: «Mă omoară, băiete, mă omoară!». Însăși soția lui, Elena, zicea: „Da, Marin avea o mulțime de spaime. Una din ele era legată de friguri, de boala lui din copilărie. De pildă, îi era frică să mai meargă la mare, pentru că acolo avusese ultima criză...”

Poate nu-i era frică moarte, dar gândul că nu-și va putea termina romanele îl înspăimânta. Odată a simțit că nu-și mai putea mișca o mână. Soția îi era alături și încerca să-l îmbărbăteze. „Tata în schimb era disperat. Mulți ani după aceea, mama mi-a povestit întâmplarea și mi-a descris groaza pe care o citea în ochii lui. Măicuță, îi spunea mamei, nu-mi mai pot mișca mâna. Ce fac dacă rămân paralizat?... Eu cu stânga nu pot să scriu, cum o să-mi mai termin cărțile?”. Fusese probabil „crampa scriitorului”, dar după aceea și-a cumpărat un reportofon cu microfon (lucru rar la acea vreme) pentru ca, la o adică, să poată dicta. Alexandru Preda, unul dintre fiii marelui scriitor, își amintește că niciodată nu a scris la mașina de scris, de aceea o pagină de manuscris Marin Preda era un calvar pentru orice dactilografă. Doamna Stănescu, secretara lui, era singura specialistă în descifrarea manuscriselor.

Dar, după cum spunea Alexandru Preda: „Fără Marin Preda am fi fost mai distanți și mai indiferenți. Mai puțin atenți cu ceilalți și probabil mult mai egoiști”.

Bibliografie:

- România literară, nr. 43 -2001, *Portret al artistului în tinerețe*, de Georgeta Draghici;
- Formula As, nr. 1034, 24.08.2012 - 30.08.2012, *Marin Preda în evocari*, Sânziana Pop;
- Lumea Credinței, anul V, nr. 11 (52) noiembrie 2007, *Marin Preda nu are cruce la căpătâi*, autor: Gheorghita Ciocoi;
- Revista VIP.net, anul XXI, nr. 22 (1016), 27 august 2012, *Marin Preda, o viață trăită printre rânduri*, de Alexandru Stratan;
- jurnalul.ro, 18 martie 2009, *Alexandru Preda: „Fără Marin Preda am fi fost mai distanți și mai indiferenți. Mai puțin atenți cu ceilalți și probabil mult mai egoiști”*, autor: Claudia Daboveanu;
- evz.ro, duminică, 11 februarie 2007, *Marin Preda, căsătorit cu o evreică*;
- Wikipedia – Enciclopedia Liberă, *Marin Preda, Biografie*;
- citapedia.ro, 11 noiembrie 2010, *Marin Preda: „Băiete,ăștia vor să mă termine!”*, publicat de Ion Bucovu în Memorii;
- Ziarul de duminică, 18 nov. 2010, *Urmașii scriitorilor români se destăinuie*, de Antoaneta Dohotaru;
- Melidonium, posted on 16 septembrie 2012, *Marin Preda: „Dacă dragoste nu e, nimic nu e”*, Ion Ionescu-Bucovu;
- România literară, 2006, nr. 50, *Marin Preda, îndrăgostit*, de Al. Săndulescu.

Viorel ROMAN
(Germania)

Statul și Biserica. O nouă erezie 2013

1989. Era clar că reconstrucția statului ortodoxo-comunist se va face printr-un dialog cu Roma. De aceea a venit Fericitul papa Ioan Paul II la București și a intrat România în UE/NATO.

Pe de altă parte, B.O.R. e autonomă față de noul stat din UE, dar solidară cu Moscova. Statul se vrea occidental, Biserica orientală (!). S-a renunțat la simfonia constantinopolitană dintre stat și biserică la București? O nouă erezie 2013?

Puciul parlamentar recent, un guvern cu de trei ori mai mulți miniștri decât Germania, cu funcționari plătiți mai bine decât cei din sfera productivă, nefolosirea fondurilor UE, corupție cu larg caracter de masă etc. ilustrează incompatibilitatea și blocajul unui stat ortodox, numai mimetic în UE/NATO.

Situația din Grecia, Cipru și Bulgaria nu-i nici ea mai încurajatoare.

Ce-i de făcut? Anul viitor partida ortodoxă FRN, PMR, PCR, FSN, PSDR, PSD, PC, PNL, USL vrea să sărbătorească 25 de ani de la așa-zisa Revoluție, vrea să celebreze clientelismul algoritmic, continuitatea cutumelor fanariote, greco-pravoslavnice în cea mai săracă țară din Europa.

În realitate, ceea ce s-a petrecut în anul de grație 1989 e un eșec imens, pentru că nu a refăcut unitatea creștină. Așa că acum Rusia se reface în parametrii satrapiei euroasiatice și aspiră spre vest, spre Balcani, iar România și Moldova au din nou opțiunea: Roma sau Moscova?

Eu pledez pentru Roma, pentru emancipare, pentru o Biserică Românească și un nou stat de tip occidental, care să nu mai fie tolerat cum au fost sute de ani ortodocșii ardeleni în Sfântul Imperiu Roman, iar astăzi mai toți românii și ȋiganii în occident.

Pe lângă propagarea idealului de mai sus, faptul că dialogul cu Roma este subminat la București lămurește și o serie de fenomene, care altfel sunt mai greu de înțeles. De ce au ortodocșii salarii de zece ori mai mici decât în vest, de ce sunt ei monitorizați, rău văzuți, de ce nu li se iartă datoriile etc.?

Pe această temă am publicat 30 de cărți și 800 de articole în mai toate țările unde trăiesc români. Occidentalii percep tezele mele ca pe ceva firesc, ortodocșii ca o trădare, iar elitiștii, masonii, evreii, maghiarii etc., cureaua de legătură dintre Imperiu și Periferie, ca politic incorect.

Van Dick - Copiii bolnavi să vină la mine

Sergiu GĂBUREAC

VEST ... DE VEST ... SPRE VEST ...

- Ai luat biletele?

Bună întrebare! Eram, deja, în metrou. Urcăm în *interregio* de Timișoara. Se așterne la drum cu 32 de minute întârziere. Pregătirea pentru lunga noapte este scurtă. Totul fiind gândit de acasă. Completat cu antrenamente intense de acomodare în spații mici. Urc scara și poposesc în cușeta destinată. Rezervare specială. Stabilită de ardeleanca mea. În lipsa televizorului, atac *Magazinul*. Cu știri proaspete de secole. *Repetitio mater studiorum!*

- Da, pe ușă de ce scrie 41-43-45?

- Trebuie să fie locul însoțitoarei!...

Chiar de ce o fi trecut și 43? Nu termin bine gândul și aud bătăi hotărâte. În prag, o namilă de vreo doi metri. Cu un asemenea gabarit, greu de pătruns în interior.

- Biletele!?!

Am răsuflat ușurat. Nu era el... însoțitoarea! Le ia și dispare.

- L-ai văzut?, întreb. Era de la CFR?!?

Stingem lumina. Cea verde, de veghe, mi se fixează în ochi. Hodoronc-tronc, tranca-tranca, târâș-grăpiș, după nouă ore, trenul acoperă cei 462 de km de cale ferată. Românească. În nouă ore eram dus-întors la / de la Londra. Cu avionul. Dar, ce să caut la Londra?!? Să iau un suc. În tren nu erau asemenea servicii. Corect. Doar, aici, vii să dormi.

Am ajuns cu două minute mai devreme. Măi, să fie?!? Plecat-am cu jumate de oră mai târziu și ajungem cu 120 de secunde mai devreme! Să vezi, iar primesc felicitări de la NASA pentru noua performanță! După cea, de 1 mai muncitoresc, pe ruta București-Constanța. Realizată de CFR&Jandarmeria Română!

Sau să se fi schimbat fusul orar și nu ne-a anunțat nimeni ?

Coborâm în milenara Timișoară, cucerită de avari pe la anul 553. Locuitorii sunt mândri cu prioritățile lor pe teritoriul românesc: cea mai veche fabrică de bere (1718); Bega, cel mai vechi canal navigabil (1728); primul oraș cu străzi iluminate cu lămpi (1760), apoi cu gaz (1855); primul serviciu telegrafic (1854);

prima rețea de telefonie (1881); primul oraș din Europa continentală cu străzi iluminate electric (1884); prima stație de salvare din Ungaria și România (1886); primul meci de fotbal european din România (1889), acum aflat în mare suferință; prima stradă asfaltată (1895); primele proiecții cinematografice (1897); al doilea tramvai electric după cel, din 1894, din București (1899). Desigur, și cu declanșarea Revoluției Române împotriva regimului ceaușist (16 Decembrie 1989).

E 10 Mai. Zi cu mari semnificații atât pentru noi, românii, cât și pentru întreaga omenire. Independența, regalitatea, Europa.

...Se anunță o zi plină. Taximetristul ne face le buzunare cu pe de trei prețul normal. Clar! Suntem în România! La Timișoara.

Cazare, duș, *șpațir!*

Dacă tot am bătut atâtea cale, hai o fugă până la Arad! Să vedem minunile lui Falcă (primar)! În microbuz, noi și câțiva concetățeni. De-ai locului.

Telefonul mă anunță: Bun venit în Serbia! Îmi vine alt gând. Întreb cât facem până la Belgrad. Două ore. Las pe data viitoare. Nu am la mine pașaportul.

Trecem prin Vinga, cu celebrele bomboane-bombă de altădată. La Șagu, poliția! Mi-l purică pe tânărul șofer cum scrie la carte. Toate procedurile. Oare, pentru a fi siguri, că viața noastră e pe mâini bune?!?

- Aia, ai ? ... Autorizația!... Carnetul... foaia de parcurs... Nu-i bună asta, alta!... diagrama ... Aprinde semnalizarea din dreapta, farul din stânga... Trage frâna de mână!...

Ne cercetează fugar și pe noi. Călătorii. Eu și soția. Oameni de încredere. Eu, cu părul alb. Da, mă gândesc, câți nu sunt cu părul alb. Mafioți. Au dreptate oamenii! Să ne controleze! Și pe aici, nu numai prin Cipru. Până la urmă dau liber la *decolare*, vădit nemulțumiți.

Nici puștiul n-a vrut să le dea *dreptul*. Bravo, se schimbă mentalitățile!

Coborâm la noua catedrală și parcurgem *La Rambla* arădeană plină de verdele intens al primăverii nebune. Într-o oră, maximum

două, fără magazine, am îndeplinit obiectivul.

La Primărie o amenajare de prost cu gust. Pe bani publici. Grei, am înțeles. De la un arădean. Mi-a amintit de Crăciun. Cam pustiu, deși era o vreme superbă. De weekend.

Revenim la casa temporară. Din cochetel și aerisitul campus universitar. De vest. Cred că e unic în Republica România. A treia. Se aseamănă cu cel din Viena, plasat într-o pădure uriașă. Parcă, aici, cu mult mai multe terase, baruri, restaurante, *șhaormerii*, *fast-food-uri*

... unde se pot sparge, accidental, tot felul de *colocvii*! Amintirile mă copleșesc. Atâtea

tinerețe! Peste 21.000 de studenți. Sunt și magazine diverse cu prețuri mici, mici! Fără concurență! Pentru studii și aplicații practice la economie!? Răutăcisme!

Duș, prânz și *șpațir*!

Catedrala Mitropoliei Banatului ne întâmpină cu multiplele ei turlă acoperite cu ceramică colorată smălțuită. Credeam că sunt prin Piatra Moldovei!

Un amănunt. Catedrala a fost inaugurată în anul 1946 în prezența Regelui Mihai și a primului-ministru Petru Groza!?!

În muzeul de la subsol se află, între cele trei mii de cărți bisericești, *Cazania lui Vârlaam* (1643) și *Noul Testament de la Bălgrad* (1648).

Are 5.000 de locuri, iar Biserica Patriarhiei Române cca 300 de locuri! Sunt nemernici, proveniți din moluscă, care comentează în fel și chip intenția seculară de a avea și poporul român o catedrală a neamului, pe măsura istoriei milenare, dacă nu a prezentului!

Străzile din jur amintesc de evenimentele din Decembrie '89. Nici astăzi nu se știe cine a dus cei peste 40 de morți (Operațiunea *Trandafirul*) la crematoriul din București. S-a tot vorbit de diverse scenarii ale Revoluției.

Acum, lucrurile sunt clare. Perestroika, glasnost!... Igen!

Cu noi sau fără noi, revoluționarii, căderea comunismului din Europa de Est tot s-ar fi petrecut. O știau, deja, unii „disidenți” de după 1985! Dar, atunci, mulți au fost victime ale grupurilor românești de interese dornice să acceadă la putere. Și nu numai la Timișoara. Omagiu!

Obsedant, se manifestă în denumirile instituțiilor bănățene, cuvântul vest. După

cum au mers lucrurile, în ultimele decenii, pare de înțeles.

Sună telefonul. Urmează o seară cu prietenii. Ne întâlnim, normal, într-o *bibliotecă* din campus, unde citim *volume* de Heineken, Peroni sau de autori locali Timișoreana, Ursus... Fiecare, după ce limbă a mai învățat! Pe ecrane, rula un *remake* între fosta glorie ale fotbalului românesc. De astă dată, doar multe artificii! Prin tribunele încinse de oa-

menii cavelor contemporani. A doua zi am aflat rezultatul.

Previzibil!...

Mă bucur că o româncă, din Basarabia, a cântat românește și s-a calificat prima. FELICITĂRI, Aliona Munteanu! Ai dat o lecție dâmbovițenilor plini de fițe și imitatori de limbă! Asta înseamnă să fii român!

Să ții la limba ta! Și să fii normal.

- Deșteptarea!...

Trec pe lângă o clădire de ultimă generație. Am crezut că este sediul central al noii Biblioteci Publice din Timișoara. M-am înșelat. Era un sediu bancar. Uitasem. Nu eram nici la Paris, nici la Madrid sau măcar la Cluj-Napoca, Râmnicu Vâlcea, Pitești, Constanța, Baia Mare, Sibiu... unde edilii au avut grijă ca accesul la informație și lectură publică să fie asigurat la standarde europene. Spațiu, colecții, tehnologii! De la această instituție civilizatoare pleacă evoluția unei comunități locale! Informația = Putere!

Biblioteca orașului, principala furnizoare de informații pentru membrii comunității, este tot în aceleași spații igrasioase și nefuncționale. Trecem Bega. Ne despărțim. Fiecare cu interesele sale. Consoarta pune cap compas spre cel mai mare mall al târgului, eu la târgul

... colecționarilor. Prilejuit de expoziția națională 110 ani de activitate filatelică timișană. Organizatorii merită toate felicitările. Apogeul a fost atins acum câteva decenii, când existau peste 3.000 de membri ai asociației județene de profil. Nici acum, activitatea nu este mai prejos, deși mai sunt doar câteva zeci de filateliști. Cu asidua contribuție a Poștei Române și a căpușei aferente, Romfilatelia. Din cei peste 85.000 de colecționari români, de odinioară, mai sunt câteva sute. Amatori de marca poștală românească contemporană! Greu cu managementul hulpav! Constat, cu tristețe, că nici oficiile poștale românești nu mai primesc corespondența francată cu mărci poștale românești! În ce țară trăim?!?

Reunirea familiei are loc în jurul prânzului. Conform celor dinainte convenite. Contrar bunului obicei, de data asta eu sunt cel care întârzie! Duș, prânz, siestă scurtă și... *șpațir*!... Obiectivul, Piața Unirii, în plin proces de refacere, îmi sugerează una dintre piețele Madridului. La Muzeul Banatului, am văzut și o retrospectivă Corneliu Baba. Să vezi atâta Baba la un loc nu e de ici-colea! De la Baba, tributar proletcultismului, la Baba artistul! Dar câți oameni de cultură n-au făcut pactul cu diavolul? Roșu. Măcar, maestrul a avut și talent! În rest, ca mai prin toate muzeele noastre județene de artă. Donații, nevândute colecționarilor, achiziționate de direcțiile de cultură. Acum, fără socialistă. În coadă. Am văzut tablouri reușite prin galeriile timișorene, însă, cică, nu-s bani de achiziție! M-a bucurat existența multor librării. Înghițim stradă după stradă, casă după casă, din orașul vechi. Cu privirile atârinate de cer, turlă, balcoane de toate mărimile... Edificii vechi, diverse stiluri arhitectonice ce te fac să fii, pentru o clipă, la Budapesta, Praga, Paris sau Milano... La vederea unora, gândul mă duce spre itinerariul celebrelor case din Barcelona.

O luăm spre campus pe una din străzi. La întâmplare. Dar, cu siguranță, spre Vest! Cu opririle de rigoare, pentru a mai scăpa de căldura peste limitele normale ale acestui florar. Văd două turlă ce înțepă cerul. Iezuiții!?! Firesc gândul se duce spre noul papă!

De aici până în campus mai sunt cinci minute. Lângă noi, răsare o jună.

- Departe-i campusul? Întreb pentru confirmare.

- Nu, deloc! Veniți cu mine!... Știți, astea sunt în stil art nouveau! Păcat că le-au stricat la ultima reparație! Romii...

- Știți, aici e Politehnica. Clădirea a fost ridicată înainte de primul război.

- Știți, orașul este multiethnic - români, maghiari, țigani, germani, sârbi, bulgari, ucraineni, slovaci, evrei... -, fiecare etnie lăsându-și amprenta pe clădiri, comportament, cul-

tură... Sigur, avem probleme mari cu Bibliotecă!

- Știți, nu găsesc ceea ce îmi trebuie. Nu sunt cursuri. Era vorba de biblioteca facultății pe care o urma.

- Știți, pe aici sunt foarte multe însemne ale masoneriei!

Tresar. Să-l chem, oare, pe Dan Brown la Timișoara? Când aud de masonerie, parcă văd inscripțiile la vedere de pe vilele somptuoase de pe insula Capri. A tot felul de organizații secrete și ultra enigmatice. Pline de snobi. Cu ifose afișate în orice ocazie. Am văzut tot felul de șorțulețe, mistrii, echere. Aflasem câte ceva, de tânăr, de la tata și din alte surse. De fapt, ar exista cu totul 20 de masoni. La nivel planetar. Numai dacă unul dă colțul, se completează echipa.

Schimbăm informații. Întreb, ușor malițios, câte sute de masoni sunt în oraș. Știam eu, ce știam! Fusesem invitat, cu ani în urmă, să activez într-una din multele loji masonice.

Autohtone.

Și mergem... Ne luăm rămas bun cu o reală plăcere și mulțumire.

- No, departe-i Campusul?

- Știți, acum îi departe!

Râde ștrengărește cu gura până la urechi. Dispare!

Timișoara (Temeschwar, Temeschburg, Temesvár sau Temišvar), cu peste 300.000 de locuitori. Al treilea oraș al țării. Practic, un altfel de Berlin. Cimișora veche, un oraș care așteaptă să fie văruit. Timișoara comunistă. Ca peste tot, se încearcă o îmblânzire a betoanelor cenușii. În culori mai mult sau mai puțin stridente. A cărui forță de muncă, bine formată și educată, așteaptă să fie corect valorificată. Turistic, cultural, sportiv, comercial, industrial, economic... Am fost în Vest. În vestul României!

DUMNEZEU eMAFIOT

Dacă i-aș spune autorului piesei, ce se joacă cu casa închisă (!?) pe malurile Begăi, că i-am dedicat o piesă: Măta-i curvă, i-ar conveni? Bineînțeles i-aș demonstra că în piesă nu e tocmai așa, că de fapt, mama sa nu e chiar curvă, ci...

Stimabililor, autor, regizor, actori, manager de teatru..., cu asemenea lucruri nu vă jucați! E un sfat creștinesc. De fapt, totu-i o chestie de marketing. De prost gust. Care arată, a căta oară, cât de cretini suntem ca nație.

Duceți-vă, stimabililor, după dealuri!

Altă creație terifiantă, care a consolidat, din plin, imaginea României!

De aceea, media franceză i-a și făcut celebrului regizorului român sceneta „S' il vous plaît"! O merită din plin!

Eugen DEUTSCH

SONETUL PRO

Declari oficial că zeu-i nul.
Fiindcă l-ai cătat în... iadul-beci -
Un țarc ce-ascunde poate-un Taur - deci
În consecință-mi pari a fi fudul...

Ești chiar iconoclast crezând că-i „cool”,
Ori zeii toți îți par nițel zevzeci,
Sau ai ornat, de Halloween, dovleci
Sculptând în ei figuri ca de pit-bull?

Eu cred în unii zei isteți, parol!
Și în zeițele având pe chip
Un zâmbet ce le-îmbracă trupul gol,

Și mai ales în muza-mi de argint
Ce îmi oferă-un inspirat „cirip”
Amețitor ca miticul... absint!

SONETUL ZODIEI „CAL”

De ce nu s-ar găsi prin constelații
Și-un cal creat de magi, pe când formula
Ce transforma în stele molecula
Era mai sus de orice reclamații?

Sau poate c-a ta muză - deh, credula! -
Având cu astrologii tăi relații
Și vrând să îți procure mari ovații
Interpretase-n felul ei pendula

Ce te purta pe căile astrale
Câtând, prin... arcă, alte animale
Spre-a le închide-n zodiile-cuști...

Dar astrologii-mi par a fi doar... puști
Cu caș la gură, deci ar fi mai bine
Să mai rămânem TAURI... eu cu tine!

Janet NICĂ

SONET VEGETAL

Eu m-am gândit să-ți fac un ceai
Să mântui febra ta stelară,
Dar vino repede la țară
Pe la sfârșitul lunii mai

Când clorofila face rai
Și e-n cireși zăpadă rară:
Să fierbi în oală: plumănară,
Dumbeț, sovârv, sfunduc și scai,

Piparcă, trânt, vetrice, zlac,
Leurdă, cujdă și grumpir,
Vâzdoagă, șlaier și termac,

Și vărăguțe, cimișir...
Îl bei apoi, când totul fierbe,
Cu modestie de proverbe.

SONET SONAT

Eu mă mândresc ades că-s TAUR,
Că sunt, ca zodie, pe cer.
Puteam să fiu un rinocer,
Sau, și mai rău, un dinozaur.

Dar Demiurgul, liric faur,
Din sfântă cocă de mister
Mă zămisli ca pișicher,
Cu trup de-argint, cu gând de aur.

Am coarne, două, din născare,
Și cred că e o treabă bună,
Scutind jumatea iubitoare

De-a transpira să mi le pună...
Căci, de la TAUR pân' la BOU,
E doar o palmă... de ecou!

SONETUL

Ștefan DUMITRESCU

versuri

BĂLCESCU

1

De ce ți-e frică, Doamne, de mine
vin ars pe dinlăuntru de lumină

și fața din cer până-n pământ
mi-e răscolită ca un steag de vânt

și mâinile cum mi se scurg ca râuri
abia pierdute în pustiuri

și parcă sunt un munte zdrențuit
din răsărit și până-n răsărit

2

Și deși sunt eu încă n-am venit
Se aude întunericul ce mă urmează ca un
huruit

Și buzele mele iluminate-n cer
Parcă sunt în noapte pe-un munte lămpi
de oier

Doamne, în țara mea când voi ajunge
Voi fi demult răstignit pe cer, sânge!

E DOMNUL NOSTRU SACRU, E DOMNUL NICOLAE

Cu sfințenie, mamei lui Bălcescu!

Este un ceva straniu-n această țară veche
care umblă prin aer vuind și prin pământ
un fel de suflet sumbru, un fel de vijelie
un fel de torță veche a unui fel de sfânt

Și munții se fac plaiuri întinse și blajine
niște mări antice pe care calcă El
și e-o lumină-n lume pustie fără margini
dintr-o altă viață și fără nici un țel

Și dealurile sfinte cum se-nalță la cer
În lumina care de-a pururi cântă trează
Și se aude-o voce urcând de pretutindeni
Cine e acest rege care ne guvernează!

Pe văile lumii se văd urcând popoare
Prin înalta lumină ca printr-o mare ploaie
Și crește-un fel de munte din Câmpia
Română

E domnul nostru sacru, e Domnul Nicolae!

Este un ceva straniu-n această țară tristă
Care umblă prin ceruri cântând și prin
păduri

O religia veche un fel de suflet torță
Urcând prin munții țării din mii și mii
de guri!

BĂRBATUL DIN FAȚA POPOARELOR

Iată un bărbat în fața popoarelor
De pe ramurile scheletului lui se scutură
frunze în toamne

O albină se lasă pe un deal
În câmpiile lumii celeilalte răsare soarele

Lămpile se sting încet în arbori
Ființa de sticlă aleargă prin fața istoriei
Cu o torță în mână iată se vede
Reflectată în cer cum cade

Pe dealul lumii cântă cucuveaua
În cimitire morții dau lampa mai mică
Și se aude cum se face târziu în univers
De parcă-ar clipoci un râu

Fața poetului răsare tristă pe cer
Cel care-a dat istoria cu un ceas înapoi
Iată-l ca un câine fugind în fundul lumii
Bărbatul din fața istoriei se ridică sumbru-n
picioare pe planetă !

EU VIN SFÂNT

Eu vin sfânt într-un nor de lumină
Dintr-o țară antică de dincolo de Olt
Și strigând din istorie ca dintr-un pustiu
Revolt lumea și nu mă revolt

Și cânt orb de pace și de iubire
Urcat pe un Arbore Munte de miere
Cu mâna întinsă peste popoare
Și peste moarte și peste înviere

Iată pe Ocean un crin înflorit
Noi cădem veșnic prin univers
Și ne ucidem și suntem mândri
De marele nostru destin invers

Și strig prin văzduh ca printr-o portavoce
Să ne iubim ca Unul a toate existând
Mai este-o clipă numai să mai avem răbdare
Și vom fi zeii noștri în veci și în curând

Noi suntem o frânghie pe dupe-un
Dumnezeu
Ca dupe-un mare scripet în cerul sideral
Noi suntem un elastic întins cumplit
în timp
Și astfel noi ne rupem pe noi din animal

Ca dintr-o carieră ca dintr-un fund de mare
Meteoritul care pierind devine rază
Străluminând oceane el naște altă lume
Ce nu ne mai slăvește și nu ne mai
veghează

Un paravan pe care rulează-un film eu sunt
Între materie și-ntre a fi
Lumina trecând prin rănile mele
Astfel e noapte și astfel e zi

Eu vin sfânt într-un nor de lumină
Dintr-o țară antică de dincolo de Olt
Și strigând din istorie ca dintr-un pustiu
Revolt lumea și nu mă revolt!

FRATELE MEU

Fratele meu de pământ
Și de fluturat în vânt!

MIORIȚA

Soției mele, Miorița!

Nici întuneric nici lumină pură
Miresma mai degrabă și cântare
Te-aș lua în brațe însă îmi ești zare
În tine căile mi se pierdură

Parc-ai fi cosmos și parc-ai fi înger
Cum văd deodată până-n început
Un țipăt sunt deși atât de mut
Prin tine-n universul mare sânger

Și cad prin mine ca un meteor
Și tot de tine dau ca de lumină
Să fug aș vrea dar totu-mi ți se-nchină
Și eu fiind de tine îmi e dor!

Ioan HAPCA

Noi amândoi avem același dascăl de Mihai Eminescu

«Valențe ale textului liric»

Ceea ce rămâne mereu de neînțeles este că lumea aceasta poate fi înțeleasă. (Albert Einstein)

Pentru Mihai Eminescu, lumea aceasta n-are alt înțeles decât acela pe care izbutește să i-l dea omul. Oamenii, fiind diferiți, vor da lumii acesteia sensuri diferite, chiar dacă provin din același mediu socio-cultural.

Poezia „Noi amândoi avem același dascăl” ilustrează ideea filosofică, potrivit căreia obiectivitatea cunoștințelor nu decurge din acordul social, ci, dimpotrivă, acordul social decurge din obiectivitatea cunoștințelor. Obiectivitatea este proprietatea unei idei de a reflecta adecvat realitatea, fiindcă adevărul nu este o convenție, ci o idee care reflectă exact realitatea.

Cunoștințele sunt construcții omenești, iar pentru poet acestea sunt „păreri” care se transmit de la o generație la alta prin intermediul dascălului:

Școlari suntem aceleiași păreri...

Unitul gând oricine recunoască-l.

Ce știi tu azi, eu am știut de ieri,

De-aceleași lucruri plângem noi și râdem...

Non idem est si duo dicunt idem.

Maxima latină, transformată într-un lait-motiv al poeziei, fiindcă se află la sfârșitul fiecărei strofe, dezvăluie rolul comunicării interumane și rolul adevărului în comunicare. Fraza „Nu este același lucru dacă doi vorbesc la fel” constituie traducerea literară a maximei latinești și sugerează părerea că devine obiectivă ideea asupra căreia oamenii sunt de acord, dar acest fapt nu schimbă cu nimic caracterul ei subiectiv.

Numeroși gânditori contestă posibilitatea cugetării subiective de a cunoaște obiectul real, dar Eminescu sesizează că între om și natură, adică între subiect și obiect, există nu numai opoziția care declanșează procesul cunoașterii, ci și unitatea care asigură obiectivitatea cunoștințelor.

În strofa a II-a, obiectul cunoașterii este „patria”, despre care lumea constată că „e-n decădere” și că „De răs și de ocară” „au ajuns”, probabil, conducătorii ei, dar poetul

nu este de altă părere, deoarece afirmă:

„Când cineva opinia mi-ar cere,

El ar primi tot astfel de răspuns,”

Poetul este jenat de această situație și încheie strofa cu versurile:

„Ca de rușine ochii să-i închidem:

Non idem est si duo dicunt idem.”

Opoziția dintre pronumele la cele două persoane „Eu și Tu” constituie antiteza dintre poet și lume, antiteză care dă alt sens maximei latine de la sfârșitul strofelor a III-a și a IV-a. Cauza opoziției dintre poet și lume se află în „adâncul gândurilor”, din care pentru lume „răsare ură”, iar pentru poet „răsare amor”. Antiteza acestor două valori fundamentale la care apelează oamenii pentru a da sens lumii - ură și dragoste - se manifestă și în plan comportamental:

„Tu ai vrea tot să meargă pe-a sa cale.

Eu celui slab îi sunt în ajutor.”

Lumea este indiferentă de soarta indivizilor, din cauza egoismului, dar poetul pre-

feră întrajutorarea semenului datorită altruismului său.

Dacă din primele două strofe înțelegem din maxima latină că adevărul se confirmă când doi spun la fel, în următoarele două strofe poetul constată că același adevăr provoacă disensiuni între oameni, mai exact, între poet și lume:

„Cu-același gând, noi totuși ne desfidem:

Non idem est si duo dicunt idem.”

Disensiunile sunt generate de faptul că fiecare vede lucrurile în felul său. Aceasta este o altă interpretare a dictonului latin menționat.

Pentru poet, răul „că patria e-n decădere”, deși râde, îl doare profund, dar nu disperă, fiindcă „Mă ține liniștea vieții-ntregi”, afirmă el cu tărie. Poetul știe că nu există un rău etern, după cum nu există nici un bine etern. Răul nu este atât de izolat de bine, încât să poată fi ales odată pentru totdeauna, respingând definitiv binele. Bine este tot ceea ce contribuie la dezvoltarea omului și rău este ceea ce o împiedică. Binele este cu atât mai mare, cu cât efectele lui sunt mai durabile și ating pe mai mulți oameni. În secret, toți ducem dorul unei instanțe supreme, care să se îngrijească să nu ni se întâmple ceva rău, care să prețuiască binele și să pedepsească răul.

Poetul sesizează în strofa a IV-a că lumea uită tot răul „la raza de splendoare” a promisiunilor, probabil, electorale, vărsate de conducători:

„Iar tu uiți tot la raza de splendoare

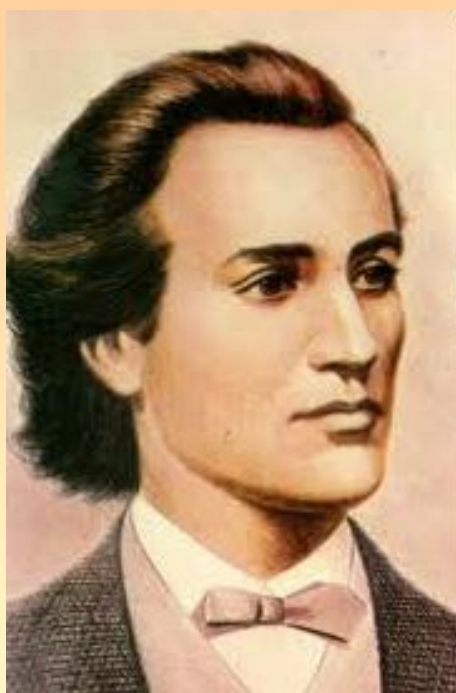
Ce-o varsă-asupra ta a lumii regi...”

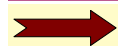
Culmea răului social la care se poate ajunge din cauza disensiunilor provocate de faptul că fiecare vede lucrurile în felul său încheie această strofă:

„Ș-ai vrea cu proprii mâni să ne ucidem:

Non idem est si duo dicunt idem.”

Explicarea acestui rău social constituie o

permanentă dificultate ce este recunoscută la începutul strofei a V-a:

„E greu a spune ce deosebire

Ne-a despărțit, de nu mergem de-a valma,”

Poetul consideră sinceritatea ca pe o modalitate principală de a demonta răul social dezvăluit în întreaga poezie:

„Și s-ar vedea atunci fără-ndoială

Când noi ne-am scoate sufletele-n palmă,

Ca-ntregul lor cuprins noi să-l deschidem:

Non idem est si duo dicunt idem.”

Sinceritatea ar trebui să fie, în concepția lui Eminescu, principiul tuturor dascălilor lumii, pentru că numai ea ne ajută să scoatem „sufletele-n palmă / ca-ntregul lor cuprins noi să-l deschidem”

Întreaga poezie este un apel la sinceritate și maxima latinească ar putea fi tradusă, mai exact, astfel: *Nu este același lucru dacă, doi discută sincer.*

Despre sinceritate, Honoré de Balzac spunea: „Așa sunt oamenii de inimă: sinceri de la primul pas.” (Le cousin Pons / Vărul Pons, pag. 114) „Orice șmecherie, orice înșelăciune este descoperită și în cele din urmă aduce pagubă; orice situație este mai puțin primejdioasă, dacă omul se situează pe terenul sincerității.” (Le lys dans la vallée / Crinul din vale, pag. 30) „Oamenii cinstiți sunt lipsiți de tact, n-au nicio măsură a binelui, deoarece pentru ei totul este fără ocolișuri, fără gânduri ascunse. (César Biroteau, pag. 43)

Din păcate, lipsa de sinceritate, sesizată de poet în vremea sa, este principala meteahnă a societății din zilele noastre, luând proporții monstruoase în orice campanie electorală.

Sinceritatea aceasta, nedisimulată, ne

Van Dick - Crucificarea

aduce și unele dezavantaje. Persoanele mai sensibile ar putea interpreta acest fel direct de a fi, drept o lipsă de tact. Gândiți-vă, totuși, că această naivitate exagerată poate fi foarte păguboasă în împrejurări nefavorabile.

Este de presupus că nu există foarte mulți oameni atât de sinceri și de drepti pe cât ați dori dumneavoastră și pe al căror cuvânt să se poată conta fără pic de rezerve. Acest comportament onest, sincer și drept îl pretindeți tuturor. Pentru fanfaroni și panglicari nu aveți nici un fel de considerație. Pe de altă parte, știți cu exactitate când a sosit momentul să lăsați jos garda și să jucați cu cărțile pe masă. Atunci când vă simțiți amenințat/ă sau rivalizați cu cineva, deveniți imprezvizibil/ă pentru adversar. Dacă nu vreți să se știe ceva, nimeni nu poate afla planurile dumneavoastră secrete.

Faptul că în anumite împrejurări oamenii își pot ascunde adevărul „Ego”, fiind considerați a fi cu totul altfel decât sunt în realitate, este un lucru posibil și în unele împrejurări chiar amuzant. În ultimă instanță fiecare știe cel mai bine despre sine ce fel de individ este. După cum cunoașterea înseamnă putere, acest avans mic de informare poate conduce la un sentiment plăcut de superioritate.

Motivul pentru care oamenii apelează la arta disimulării este vechi de când lumea și îl găsim în toate tradițiile. Să ne gândim la împăratul care s-a deghizat în cerșetor, amestecându-se în mulțime, pentru a afla ce gândesc supușii săi despre el. Atâta timp cât subaprecierea unei persoane durează până când eroarea este corectată spre satisfacția celui defavorizat, lucrurile sunt încă pe calea cea bună. Penibil este în situația inversă.

Desigur, apar uneori circumstanțe în viață când este cât se poate de nimerit ca cineva să-și ascundă adevăratele sentimente. O persoană jignită în public nu îi va da satisfacție detractorului său, etalându-și durerea. Cine nu reușește să își ascundă viața interioară de ochii celor din jur, mai cu seamă atunci când este în avantajul său, se va descurca greu în viață. Pericolul de a fi categorisit drept naiv și a nu fi luat în serios este mare într-o atare situație.

Motivele pentru care unii oameni vor să pară altfel decât sunt pot fi multiple. Nu de puține ori este vorba de „actori multilaterali”, de persoane labile, cu un Eu slab, sau de admiratori ai unor persoane îndrăgite, pe care încearcă să le imite. O asemenea încercare de identificare are loc doar superficial, numai la exterior și nu durează mult timp. Aceste identificări exterioare sunt cu precădere caracteristice pubertății. În acest crâmpoi al existenței ele sunt normale și slujesc la formarea propriei identități.

Claudia SCORNEA

Versuri

Buldozer de sentimente

Cu buldozerul turat
m-am repezit înspre cele
4 mori răvășite de vânt,
să le strivesc
pentru eternitate.

Prima a rezistat impactului,
opunându-mi-se,
a doua s-a zgâlțâit nițel, de dragul meu,
a treia s-a uitat întrebător la mine
cum o îngenunchez,
iar în a patra eram eu.

Eu cu ochii ca stelele,
cu chipul ca luna,
cu un luceafăr pe umărul drept
și cu soarele pe umărul stâng.

Pentru ce să distrug?
Cu buldozerul nu se face
ordine prin sentimente.

Vultur oprit

Vultur, ce-i cu atâta zbatere?
Deschide ochii și închide aripile.
Fii practic.
E prea strâmt locul acesta
pentru zborul tău.
Colivia îți împresoară trupul,
dar tu încă te miri de ce nu-ți iei zborul.

Strânge-ți aripile, vultur,
pășește pâș-păș
prin nisipul uscat,
ploaia te va răcori luminându-ți calea.
Ciocul ți-e puternic, doar
trupul slăbit.
Curaj! Încearcă!
E numai o etapă.

Ludic

Era odată un palat
Cu o fetiță de-mpărat.

Era mare, stătea lângă soare
Și se mira:
Cum poți tu
Să faci tot ce vrei?
Eu nu pot.
Decât tu...
minunat, fermecat.

Virgil STAN

LITURGHIA

Bunicul Constantin se sculă de dimineață, trase briciul pe bucata de piele de toval, întinsă pe un suport din lemn, se săpuni bine cu pământul și începu să-și dea jos barba crescută peste săptămână.

Lampa cu petrol nu-i făcea lumină suficientă, așa că ieși în bătaură, își agăță ciobul de oglindă de un cui bătut direct în trunchiul salcâmului crescut falnic în fața casei. De el se sprijinea și plita oarbă, zidită din spărturi de olană, lipite cu pământ galben amestecat cu balebă de cal.

Acolo pregătea bunica Floarea mâncarea, de cum se topea ultima zăpadă la începutul primăverii și până cădea alta la sfârșit de toamnă târzie. Foloseau drept combustibil ogrinji de porumb, ori tizic sau crengile uscate de viță de vie.

Bunicul era nelipsit în fiecare duminică de la liturghia ținută de părintele Plutașu în biserica din comună. Preotul dacă nu l-ar fi văzut în biserică, a doua zi precis l-ar fi certat. Era un participant important în corul bisericii. Mai îndeplinea și funcția de epitrop al bisericii. El ținea toată contabilitatea donațiilor din partea enoriașilor. Părintele Plutașu dorea să refacă picturile locașului de cult și pentru acest lucru era binevenită de orice donație de la enoriașii săi.

După ce termină cu bărbieritul, intră în camera „curată de la stradă”, cum îi spuneau bătrânii, deoarece acolo nu dormea nimeni, doar își țineau lucrurile mai bune. Deschise lada de zestre a bunicii Floarea, pe care o primise ca dotă de la părinți la măritiș și își alese costumul negru din dimie.

Materialul era țesut de ea la război. Lâna pentru stofă o luau de la oile proprii. Cumpărau doar ața din bumbac pentru urzeală. Apoi abăua albă o trimetea la puiă pentru prelucrarea și vopsirea ei, de obicei în negru.

Bunicul Constantin venise în Dobrogea de prin zona Sibiului, odată cu transhumanța. Aici soseau nu numai mărgineni sau țuțuieni cum li se mai spuneau mocanilor din zona Sibiului, ci și mocani de prin partea Brașovului, din zona Săcele sau din Țara Bârsei.

Cum terminau de tuns oile, pe la sfârșitul lunii august, începeau să coboare cu turmele de pe pășunile montane, spre Lunca Dunării sau spre Dobrogea, pentru iernat, trecând

Dunărea pe la Vadul Oii în apropiere de Hârșova, prin Vadul Cailor la Călărași, la Brăila pe la Ghecet, sau la Gura Ialomiței pe la Piuă Petrii. În urma turmelor de oi, în căruțele cu coviltir, îi însoțeau adeseori soțiile și copiii, care întregeau familia peste iarnă, până la reîntoarcerea pe pământurile natale de la munte.

Dobrogea în ciuda faptului că de-a lungul secolelor a fost călcată de mai multe popoare migratoare, sau că s-a aflat sub ocupație otomană, și-a păstrat caracterul național, limba și preocupările care erau în general aceleași ca și a populației de dincolo de Dunăre și anume: păstoritul, cultivarea viței de vie, agricultura, apicultura, sau pescuitul prin bălțile, lacurile ori apele Dunării. Aici întâlneai întinderi mari de câmpii mănoase, codrii deși, apă pentru adăparea animalelor, o climă mai blândă și taxe mai mici decât în Transilvania.

Fenomenul transhumanței se perpetuase de-a lungul secolelor în viața păstorilor, indiferent de împrejurările vremurilor, fie ele războaie, fie schimbări de dominație a zonei Dobrogei. Păstoritul era una dintre preocupările principale a muntenilor, alături de apicultura, datorită faptului că agricultura nu se putea dezvolta din lipsă de suficiente suprafețe de pământ arabil. Prin venirea oierilor din Țara Românească pe pământul Dobrogei, sau consolidat relațiile dintre români, datinile și legăturile economice cu restul țării, indiferent sub ce ocupație s-ar fi aflat.

Odată cu înscăunarea pe tronul României a regelui Carol I și decretarea legii agrare din 1882, o parte dintre mocanii veniți în transhumanță nu s-au mai întors cu oile la munte, stabilindu-se definitiv în Dobrogea. Printre ei s-a numărat și Constantin cu tânăra sa soție Floarea, pe atunci un păstor țuțuian, venit cu turma de oi la iernat.

Odată stabilit în comuna Pecineaga, Constantin și-a înstrăinat o parte dintre mi-oare și cu banii câștigați și-a ridicat o casă pe cei patru mii de metri pătrați ce i s-au acordat de către administrația locală, în afara celor douăzeci și cinci de hectare de pământ arabil extravilan cum se spune mai curând. Avea acum acareturile sale, o gospodărie înfloritoare în mijlocul comunei și cinci copii, patru băieți și o fată: Păun, Dragu, Dumitru, Stoica și Neaga.

Palmele bătrânului erau bătătorite ca pământul din fața casei, de cât a strâns coarnele plugului, sau coada sapei, la arat sau la prășitul culturilor agricole.

Când a hotărât să rămână definitiv pe pământ dobrogean, a înțeles că trebuie să-și schimbe preocupările. Nu mai hălăduia cu turma printre dealurile și văile din Dobrogea sau printre munții din Mărginime, ci trebuia să-și cultive pământul primit în posesie.

Interesul administrației locale era să se dezvolte agricultura și în această parte a țării. Să i se schimbe destinația de pământ bun pentru păscutul turmelor de oi sau a cirezilor de vite, ale mocanilor veniți în transhumanță. De aceea i-a înproprietărit cu pământ pe băjenari. Să nu mai fie ca pe timpul dominației otomane.

Mai târziu, când a apărut și cel de al doilea val de migrație, noii veniți vor fi catalogați drept coloniști și așa se va numi și cartierul unde aceștia își vor ridica locuințele.

Astăzi era sărbătoare și moș Constantin dorea să meargă la biserică să asculte liturghia preotului Plutașu, un preot bătrân, cu o barbă albă ca și părul ce-i răsărea pe sub potcap sau culion cum se mai numește acoperământul de pe capul preoților. Moș Constantin trăia cu frica lui Dumnezeu, fiind o fire evlavioasă de felul său, stare de spirit moștenită din moși-strămoși.

Bunicul, se îmbracă cu cele mai bune haine ale sale și încălțat în niște botine luate de la un negustor grec, care hălăduia în căruța sa cu coviltir din sat în sat să facă trocul cu țărani, dându-le cele necesare traiului ce lipseau din „prăvălia” sătească, contra produse agricole. Se repezi până în grădinița bunicii din fața casei, de unde rupse câteva tufănele și cu buchetul de flori în mână, plecă voios spre biserică, la întâlnirea sa sufletească cu Dumnezeu. Locașul sfânt nu era așa departe de casa lui, doar la trei-patru sute de metri depărtare.

Când a ajuns, biserica era plină. Slujba începuse. Era mare sărbătoare, Sfântul Dumitru, praznicul când ciobanii returnau proprietarilor oile avute în grijă încă din primăvară, și își primeau restul de simbrie.

După ieșirea de la liturghie, fiecare pro-

➔ prietar merge în prundul vacilor să-și aleagă oile proprii, care purtau un semn distinct al stăpânului, ori prin încrustarea unei urechi, ori prin vopsirea pe spinare cu o anumită culoare după cum avea fiecare.

Moșul toată săptămâna s-a preocupat de repararea porților de la saivan și pregătirea spațiului pentru iernatul mioarelor.

Paietele erau stivuite și așteptau să fie puse în iesle, cele de ovăz și de orz pentru hrană, cele de grâu pentru așternut. De asemeni și tulpinile de porumb după recoltarea știuleților erau în căpițe. Sare în bolovani cumpărase de la magazin. Acum putea să vină iarna, avea cu ce-și hrăni cele treizeci de oi. Cu atât mai rămăsese. Restul le-a vândut să-și ridice casa și să-și cumpere o vacă pentru lapte la copii și cai pentru deplasare și munca câmpului.

În gospodăria unui țaran sunt multe lucruri necesare, mai ales când își schimbă profesia din păstor în cea de agricultor. Pentru toate trebuie bani. Bunicul și-a dorit să fie independent din acest punct de vedere. Doar pentru utilaje mai mari trebuia să meargă să se împrumute la vecini sau la cei mai avuți și cu mai multă experiență în agricultură.

Bunicul Constantin avea o mustață stufoasă pe care îi plăcea să și-o răsucescă de parcă dorea să străpungă cerul cu vârful sale. Era un bărbat înalt, cu o față roșcovană, brăzdată de cutele lăsate de vremea în care și-a dus traiul. Și la cei peste șaptezeci și cinci de ani, tot se mai simțea în trupul său vigoarea mocanului falnic. Era mândru că-i mocan, om al muntelui, rătăcit de nevoie în câmpia dobrogeană. Se vedea hărnicia țuțianului prin casa ridicată cu mâinile sale, învățate mai mult să strângă între degetele sale osoase ugerul oii, să-l facă să țâșnească laptele în spumă, decât coarnele plugului,

dar ce nu face omul pentru familie în viața lui? Le învață pe toate de nevoie.

Ajuns lângă strana sa, se alătură corului bărbătesc al bisericii. Avea o voce frumoasă moșul, de aceea nu-i plăcea bătrânului preot ca el să lipsească de la slujbă. De partea cealaltă erau femeile care cântau în cor. În biserică era o muzică divină în timpul slujbelor. Niște simpli țărani dădeau măreție prin glasul lor celor sfinte, înălțând imnuri de slavă Creatorului. Era o încântare să-i ascuți.

Preotul Plutașu se mândrea nevoie mare cu un asemenea cor. Se dusese vestea chiar și la mai marii bisericii ortodoxe din Constanța și de aceea la acest praznic al Sfântului Dumitru sosise la slujbă un înalt prelat, să se convingă de existența unui asemenea cor și să dea prin prezența sa o mai înaltă prețuire slujbei.

La sfârșitul liturghiei, bunicul Constantin s-a dus direct acasă să se schimbe de ținută de sărbătoare, și-a încălțat din nou opincile din piele argăsită de bou, hainele de lucru și porni spre prundul vacilor, unde se împărțeau oile. Nu dorea să-și murdărească costumul de mers la biserică. Cu banii necesari în buzunar și cu o sticlă cu vin să-l cinstească pe cioban la el, se alătură celorlalți săteni ce se îndreptau spre prund.

Lume multă ca și mioarele grase și frumoase. Fiecare sătean aștepta la rând să-și aleagă oile din cârd. Venindu-i rândul și lui moș Constantin, acesta constată că-i lipsește o mioară. Luându-l la întrebări pe cioban despre oaia lipsă, acesta dădea din colț în colț că ar trebui să fie, însă oaia nu era nicăieri. La urmă recunoscă că la un moment dat când s-au întâlnit două turme, s-ar fi putut să se amestece mioara în turma celuiilalt cioban. Moș Constantin era hotărât să-și recapete mioara, așa că nu-i mai dădu ciobanului simbria necesară până nu-i aduce oaia.

Ciobanului nu prea i-a plăcut acest lucru, dar nu avu ce să facă, știindu-l cât este de hotărât îi promise că va căuta să-i aducă acasă oaia rătăcită.

Propunerea lui de a i se opri valoarea oii din simbria, nu fu pe placul moșului. Își iubea mioarele și nu dorea să se despartă de nici-una, mai ales că aștepta ca în primăvară să-i aducă și mieluți frumoși care să-i sporească turma.

Ajuns acasă cu mioarele, le închise în saivan unde aveau umplută ieslea cu fânul cosit de pe loturile sale, sau de prin zonele necultivate, unde creștea într-o floră sălbatică spontană. Oile zbieau în țarc neobișnuite să fie închise într-un spațiu așa de mic. Se obișnuise să trăiască într-o turmă mare și liberă, nu câteva ca acum.

Moș Constantin dorea să dea o petrecere odată cu aducerea oilor acasă, mai ales că avea și un băiet cu numele de Dumitru, așa că îl invită și pe preotul Plutașu să-l onoreze cu prezența familiei sale la această aniversare, totodată să-i binecuvânteze și oile. Așeză sub salcâmul falnic din fața casei o masă din blâni de brad, peste care așternu o față de masă țesută la război de bunica Floarea, apoi atașă două canapele făcute din dulapi din lemn de salcâm. Bunica Floarea aduse o pâine cât roata carului, coaptă pe vatră în cuptorul de alături, farfurii din lut ars smălțuit, pline cu caș și brânză proaspătă, ceapă și ce era mai important, o oală mare din argilă arsă, frumos colorată cu motive florale, plină cu zamă de cocoș. Era o ciorbă fierbinte, deasupra căreia pluteau steluțe de grăsime ce-i dădeau o aromă și un gust deosebit. Restul de carne o făcuse friptură, la care adăugase niște cartofi pregătiți în același cuptor, odată cu pâinea. Mai adăugă pe masă borcanul cu hrean răzuit și conservat în oțet diluat cu apă, cu o linguriță - două de zahăr deasupra, să-i mai taie din iuțea. Gătea bine bunica Floarea. Știa ea rețetele folosite de muntence, dar învățase și altele de la localnice, cu un gust oriental.

Moș Constantin trimise un fecior în beciul construit lângă casă, să aducă o sticlă cu țuică de tescovină din anul ce trecuse și o oală cu vin, un turburel rozaliu din anul respectiv. Făcea vin bun bunicul Constantin.

Începură să-i sosească oaspeții, care, din politețe, mai întâi treceau să-i vadă mioarele. Doar era răvășitul oilor, cum se numea această zi prin părțile lui de baștină.

- Bună ziua, Floareo și Constantine, spuse părintele Plutașu, când intră pe poartă.

- Sărut mâna, părinte. Bine ați venit la noi. Pofțiți, luați loc la masa de sub salcâm.

- Lasă, Floareo, că de stat am să tot stau. Stai să vină și coana preoteasă. I-am trimis

Van Dick - Madona cu pruncul

vorbă să vină și ea.

- Foarte bine, părinte. Chiar nu am mai stat de vorbă de ceva vreme cu coana preoteasă.

Părintele, ca și ceilalți invitați, trecu pe la țarcul oilor și binecuvântă animalele, să fie sănătoase, să facă miei frumoși și să dea mult lapte. Le stropi cu busuiocul înmuiat în aghiazma adusă de bunica Floarea și apoi după ce binecuvântă întreaga gospodărie, ca și pe cei prezenți, se așează la masă obosit de atâta stat în picioare în timpul slujbei din biserică.

Sosise între timp și coana preoteasă, așa că se putea începe petrecerea. Cel sărbătorit, alături de oile din țarc, era cel de al treilea copil al lui Moș Constantin. Era înclinat mai mult spre meserie. Nu-i plăcea nici oieritul și nici agricultura. Îi plăcea fierăria, de aceea l-au dat ca ucenic la un localnic, să învețe meseria de fierar. Era mult de lucru într-o comună așa mare ca Pecineaga, unde trăiau vreo patru mii de suflete. Coana preoteasă era învățătoare. Toți copiii lui moș Constantin și ai Floarei i-au fost elevi. Ce-i mai urechea când veneau cu lecțiile neînțelese! Câte înjurături de bisaltir sau de ceara mă-si mai primeau ei când venea coana preoteasă și se plângea că iar au venit nepregătiți la școală. De multe ori nu erau copiii vinovați, ci moș Constantin care îi lua cu el la munca câmpului, ori să țină caii de dârlogi la arat sau la prășitoare, sau cine mai știe ce alte treburi puteau să facă și un copil mai răsarit ca vârstă, însă necopt pentru muncile mai serioase ale câmpului.

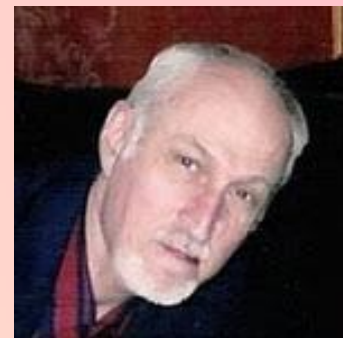
Seara de sfârșit de octombrie se lăsă peste satul dobrogean, așa că și mesenii lui bunicul Constantin și ai bunicii Floarea începură să părăsească bătaura, îndreptându-se spre casele lor, ca tot omul. A doua zi nu mai era sărbătoare și la țară timpul nu te lasă să lenevești în pat. Zilnic găsești câte ceva de făcut.

Bunica Floarea strânse totul de pe masa pe care bunicul Constantin o cără împreună cu canapelele în chiler.

Se adunară cu toții în odăi, sub lumina chioară a lămpilor care mai mereu afumau sticla. Merseră cu toții la culcare. A doua zi trebuiau să o ia de la capăt. Unii cu munca prin gospodărie sau cu aratul pământului și pregătirea ogorului pentru semănat, alți cu școală. Trebuia semănat grâul de toamnă. Și așa i se părea bătrânului că a cam întârziat ca aceasta. Intrară cu toții obosiți sub țoalele de pe paturi și adormiră fiecare cu gândul la alte preocupări ce le avea de îndeplinit a doua zi. Se dăruiră cu plăcere somnului dulce și odihnitor, în aerul curat al câmpiei dobrogene, scăldată de lumina încă dogoritoare a soarelui de sfârșit de octombrie.

Boris MARIAN

Elegii euforice

I

Vârsta mea nu are nicio importanță. Nici Dumnezeu nu are vârstă. Ceea ce nu înseamnă că eu aș fi egalul Lui, Doamne ferește. Chiar ieri aveam o discuție frivolă despre amanți, amante, cumpărături, medicamente, despre viii morți și morții vii, Am pierdut ceva timp, dar asta e viața. Femeia e un tip celebru, la Dunăre ca și la Ebru, Seducătoare sau redusă, mai răsarită, mai apusă. Zeiță este, parteneră, iar uneori, chiar o himeră, Pisică-sexy sau rivală, în locul mamei face școală. Ce pot să spun? Parfumul ei îmbată o trupă de pigmei. Sau de eroi trufași, de ce să o laudăm pe Salome? Excentrică, impresii rare, coșmaruri înfiorătoare sau vise dulci ca sarailia, regreți lumina și trezia, scandalul e mereu prezent, cherche la femme, eveniment, Exotică de vrea, de uită că-n jur sunt amorezi o sută, pletele ei sunt negre, blonde, femei cochete, pudibonde, au șic, au voce de sirenă, femeie din femei, perenă, În Univers ea este Centrul, poți să spui nu, poți să fii pentru.

II

Într-o scoică închisă e un ocean, versul poetului, un mărgean, n-are sfârșitul un început, totul ne doare sau ne-a durut, frigul colindă, cere-adăpost, dragostea pleacă, viață n-a fost, somnul din monștri naște rațiune, inima ține cumpene bune. Femeile mă servesc cu zâmbete, bărbații cu vorbe grele. Îmi iau câmpii și muntele îl mut în ghilimele, când am ceva pe suflet merg în pustiu și strig, de pildă Jennifer Cooper îmi ține de frig. Ziua-i masivă albă și rece, ca un colegiu pentru colege, numai iubita, doar ea se zărește într-o oglindă ca ochiul de pește, trece cu trenul omul cu trenul, luat pe-o hârtie de treisprezece, numai iubita în nouri se scaldă, ziua-i masivă, rece și albă, numai iubita, subțire, înaltă, este. Iar eu sunt în lumea cealaltă.

III

Trebuie să-mi țin ochii larg deschiși până când Domnul mi-i va închide, Trebuie să fiu neîndurător cu mine, până când Domnul se va îndura de mine, Trebuie să cred în Har, până când Harul se va pogori și asupra mea, Trebuie să iert și să iubesc până când voi fi și eu iubit, Ruga mea este tăcută ca melcul, ea înaintează prin nopți de poezie limpede. Cine este în epicentru cade primul, cei de la margine se uită, dau din picioare Să n-alunece în groapă, cine se află în epicentru va striga din adâncuri, De ce, Doamne, eu sunt alesul? De ce, Doamne? De ce?

IV

Bucuria de a te trezi la miezul nopții, în miez de zi, de a scrie versuri pe care nu le citește nici orbul cu sensibilitatea în dește. Sihastru nu sunt, nici sfânt, poate nebun, raiul e doar o coală de hârtie. Vor înflori în curând grădinile-n cer, morții blânzi din pământ. Rolul meu este de a mă interpreta pe mine, după lectura Comediei Divine. Eu îmi scriu textul, regizorul sunt eu și, uneori, se amestecă și Dumnezeu, dar, din nefericire, spectacolul este mereu întrerupt de exclamațiile unui surd, ori poate că eu nu înțeleg surzenia lui, care-i tot darul Demiurgului.

V

Când mă voi teme, când voi ajunge la termen, Când cerneala din stilou se va cerne ca o cenușă uscată, Când coala va rămâne curată, când voi privi în gol, Când voi desena cheia sol, fără să mai urmeze o notă, Când tăcerea va deveni bigotă, atunci, moarte a mea, să aparî În splendoare, cu ochii de jar, cu sânii dezveliți, cu părul despletit Și vom pleca împreună, îndrăgostiți.

VI

Ar trebui să fiu foarte trist, ca să pot asculta un disc, O muzică, așa, un Beethoven, în urechea mea stângă chiuie un ren, Ar trebui să deschid o fereastră ca să v-ascult pe Dumneavoastră, Pasăre Măiastră. Oare cât se vor împiedica-n balamale, în belciuge în yale, Solfegiile siderale? Eu nu cred în muzica pe care-o consumă Auriculul Dvs. ca pe-o legumă. Dumneavoastră așteptați când sunteți triști s-auziți în rai țopăit de artiști? Vă spun, totuși, că pe domnul Beethoven l-am întâlnit mult mai sus, pe planeta Epsilon.

Livia CIUPERCĂ

Umbrele suferinței

Pe drept cuvânt se spune că viața este o moarte „treptată”, probabil, pentru a conștientiza că murim în fiecare zi, în fiecare ceas... puțin câte puțin. Ne-nveșmântăm în mantia timpului-timp, învolburându-ne între faldurile ei, cu vii și-mbujorate dorințe, pentru ca în final să descoperim regrete, neîmpliniri și vise spulberate. Ne naștem scânteie, devenim flacăra și când ajungem licărire a neantului, ne lamentăm, ne zbuciumăm, plângem sau „umblăm prin cerul gol la fel ca pe pământ / nu mai știm de nimeni”, „uităm și cine suntem...” (Ileana Mălăncioiu) De ce? Pentru că nu vrem, defel, să acceptăm că viața ce ni s-a dat nu este decât un „minus de eternitate al morții...” (Emil Cioran)

Ideal ar fi ca pe tot acest traiekt, numit Viață, să conștientizăm că ruga noastră zilnică ar merita să o dedicăm și „surorii noastre Moarte”, așa cum a procedat Sfântul Francisc din Assisi, dedicându-i, la 1226, acest imn înălțător: „Laudă ție, Doamne al meu, întru sora

noastră moartea trupească / De care niciun om trăitor nu poate fugi. / Vai celor care în păcate așa de grele mor, / Fericiți cei care vor fi găsiți împlinind prea sfintele porunci, / Cei care, în moartea din urmă, durere nu vor afla...”

Câți dintre noi sunt pregătiți s-o facă?

Dar să nu fim prea drastici cu ființa noastră pământească. Slăbiciunile sunt ale firii noastre, minuscule. Și-n momente de cumpănă, ne auzim rostind așa:

Învolburate-s, Doamne, zăbaterile neputinței mele! Privesc tăcut cum cea mai dragă ființă-a mea se zvârcolește-n unduiri lugubre, gata-a se scufunda în vârtejurile smolitelui Styx, iar sora mea nu poate, Doamne-a mă ajuta!

Elegiacul devine șoptire cu strigăți sângerânde în momentul în care Poetul simte că Sora cea dragă se stinge-ncet... încet... Nu-i oncolog. Nici terapeut. Nici homeopat. Durerea domină ființa plâpândă. Slăbiciunea triumfă. Suferința sapă cute adânci. La-crima brăzdează drumul cel fără de-ntoarcere.

Nu-și aude nici șoapta în sinea îndumnezeită: „s-a trezit ca-n vis c-o poartă / cineva pe marea moartă...” (Sora mea dusă de ape) Ca o deschidere spre-o sfântă revelație. Și-atât. Câteodată, în semi-reprize de calmie, „Ochii ei deschiși... / lumineau în seara caldă vâslele proptite-n valul / zâmbetului care scaldă / blând întunecata casă / când durerile te lasă...”

Cum te simți micuță, tu, fire de tomonic labirint?! Vezi speranță de trăire?! Vezi vreo șansă

de-a zbura peste Nyxul îndărătnic, noptaticul și negriciosul spasm al neîndurărilor?!

Nu, nimic din toate acestea. În așa clipe de luciditate, tu, iubită soră, m-ai strigat și „mi-ai despărțit numele în silabe / așa cum mi-ai desface trupul / în părțile din care a fost făcut...” (Mi-a fost frică)

Ești lucidă și resimți vămile infinitului ce se prefigurează la orizont: „Mâinile tale ireale de fine/ sapă în taină grote cenușii/ toți paznicii lumii te păzesc să nu evadeze/ dar cine te mai poate opri?” (Nu te-ai dus de tot)

Sora mea „e-mpărăteasa”. Intuiția-i stăpâna lumii și ne spunem, neîncetat, că orice jertfă e unică în felul ei. Ascensiunea nu poate fi decât divinatorie. Niciun seceriș nu-și urmează cursul fără a Ta, hotărâre divină. „Acum sunt silit să văd că până și lumina poate să doară...” (Lumină)

Malefica Durere are-o soră. Ea se numește Speranța. Și dacă ne-nvăluie trecutul, să ne-amințim de John Keats și-ale lui romantice zvâcniri: „Stând lângă inima-mi însingurată, / Când gânduri hâde-n beznă mă-mpresoară / Și-un vis în <ochiul minții> nu se-arată, / Și nu-mi naște o floare-a vieții pară, / Speranță! Tu, cu aripi de argint, Eteric varșă peste mine-alint!” (Speranței)

Lumini și umbre tresaltă în dureroasă neputință. Tristețea durerii se cere anatimizată. Imboldul de a te izola pare firesc: „Să am un loc al meu anume unde să plâng dacă se poate / Cu capul sprijinit în palme și nimenea să nu mă știe...” (Dorință)

Unduiri de jerfelnic dor se tolesc înlăcrimat, iar cuvântul deveni-va „gol nesfârșit peste care șarpele se-ncolăcește liber cu suflețele celor ce s-au dus...” (Am un șarpe în os)

Și totuși, oricât de multe spasme muribunde-ar încorseta ființa-ți plâpândă, nu dispera! Fruntea să-ți fie către Sfântul Soare! Nu vei ști ce rază salvatoare îți poate înnobila ființa. Oricând se poate ivi licărirea de chihlimbar. Menită a-ți înflori ființa, sperând. Să-ncătușăm suferința și să-mbrățișăm amintirea gândului senin. Dorul, sete neostoită, își va așterne covor mângâios peste toată firea. În timp, așterne-se-va tăcerea - „umbra unor strigăte ucise” (Octavian Paler) și între cele două surori va curge noaptea marilor așteptări.

„Chemarea”, posibil, s-ar putea împlini, pentru a „ține în palmă sufletul” mult iubit, pentru a-l reîntâlni, „pentru o clipă ca-ntr-un ținut de vis” și pentru a „citi înseamnă” nobilei afecțiunii (Ci iarăși țin în palmă sufletul tău).

Conștientizând vechile credințe ale lumii conform cărora „lumea e suferință”, menirea noastră nu rămâne alta decât zbaterea întru ieșire din „lațurile” ei, zbarerea întru purificare. Și astfel, vom ajunge să murmurăm precum Giuseppe Ungaretti: „Nu mă părăsi, rămâi suferință!”

Bibliografie:

Ileana Mălăncioiu - Sora mea de dincolo, Ed. Litera, București, 2010

Ileana Mălăncioiu - Ardere de tot, Ed. Paralela 45, Pitești, 2010

Constelații epigramatice

George PETRONE (n. 14.04.1936)

Născut în localitatea Pașcani, jud. Iași. A absolvit Școala Medie Tehnică de Exploatare Feroviară din Iași (1954), a lucrat ca tehnician la Căile Ferate Române, iar după trei ani s-a transferat la Trăstul Județean de Construcții Iași, în prezent fiind pensionar. Membru al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, din București (1974) și al Cenaclului Literar „George Topîrceanu”, de pe lângă Regionala CFR Iași, membru fondator al Academiei Libere „Păstorel”, din Iași (1975) și președinte între anii 1975-1990 și 1992-1997, membru fondator și Membru de Onoare (1996) al Uniunii Epigramiștilor din România. Participant constant la manifestările naționale de gen, se numără printre cei mai apreciați și premiați creatori de epigramă, poezie și proză satirică (peste 130 de premii naționale) și este inclus în peste 60 de volume colective de epigramă. A publicat volumele: *M'en fiche duo caniche* (epigrame și versuri satirice, în colaborare cu Aurel Brumă, 2002), *Potcoave de cai verzi* (schite și tablete umoristice, 2006), *Scârț* (catrene epigramatice, 2006), *Recviem pentru capra vecinului* (selecție de proză scurtă umoristică, poezie satirică și catrene epigramatice, 2010) și a colaborat, alături de Vasile Larco și Constantin Iurașcu-Tataia, la apariția volumului colectiv *În dulcele târg al epigramei / Păstorel după 20 de ani* (1995).

Femeia

Îți dă frisoane, pot să zic,
Când despre ea nu știi nimic
Dar te cutremuri și mai și
Când afli ce n-ai vrea să știi.

Căsătoria

E un turn de fildeș dintre
Cele care-or să dureze:
Cei de-afară vor să intre,
Cei închiși să evadeze.

Născut în zodia Fecioarei

L-a zguduit un șoc mental
Pe proaspătul însurătel,
Văzând că-n patul nupțial
Era fecioară numai el.

Rugă de tânăra inocentă

O, Maică Sfântă, Tu, care-ntr-o zi
Rămas-ai grea, fără-a păcătui,
Călăuzește-mă cum aș putea
Păcătui fără-a rămâne grea...

Conflict între generații

Cei tineri, sinceri cum îi știm,
Ne reproșează-n mod concret
Nu faptul că îmbătrânim,
Ci că o facem prea încet.

Românii și Spațiul Schengen

Vrei să știi de ce anume
Înspre vest o iau la trap?
Mulți, să scoată capu-n lume,
Alții, să-și ia lumea-n cap.

Românii, între totalitarism și libertate

Flămânzi, stresați, legați la plisc,
Sleiți din cap până-n călcâi,
Pe-atunci „s-o ștergi” era un risc.
Azi, e un risc să mai rămâi.

Declarație

Declar aici, solemn și răspicat,
Că-n anii-aceia (știi și voi, în fine...)
Cu securității n-am colaborat...
(Ci numai ei colaborau cu mine!).

Politicienii și mirajul puterii

Cu preșul cum ades ne-au dus,
E musai să gândim oleacă
Și la ce fac s-ajungă sus
Și ce ajung apoi să facă.

Guvernanții ne-ndeamnă să sădim pomi

Dând înțeles fătîș chemării,
Pomul e viitorul țării
Sau, de-i dăm un sens autonom,
Viitorul țării e în pom.

Moștenirea

Se ceartă frații cu avânt
Să-mpartă-o palmă de pământ.
Cu țarina n-au izbutit
Dar palme-n schimb și-au împărțit.

Doctrinarilor comuniști

Dirigind societatea
Cu Marx și Lenin în desagă,
Mereu ați împărțit dreptatea
(În loc s-o fi lăsat întreagă!).

Rotația cadrelor

De-am consulta anume liste,
Am constata că, inerent,
Rotații erei ceaușiste
Sunt învârtiții din prezent.

La groapa fostului dictator

Satrapul ce sperase efectiv
Să-l venereze un întreg popor
E azi uitat de oameni, pe motiv
Că oamenii... nu uită prea ușor.

Musafirii

Când îi invit la un festin,
Prilej real de-a mai petrece,
O parte uită și nu vin,
Iar restul uită să mai plece.

Pensionarii

Supuși la umilinți,
N-au hrană, n-au căldură.
Ar strânge ei din dinți,
Dar n-au nici dinți în gură.

Analogie

Precum un amoret în parc
Luat la ochi de Eros, iată,
Am fost și eu rănit de-un arc
De la dormeaza-mi prea uzată.

Eterna și fascinantă Românie

Seduși de-a plaiului comoară
Și dând imbold devoțiunii,
Fac unii TOTUL pentru țară
Și țara TOTUL... pentru unii.

Atracții turistice

Și mare-avem, și munți de stâncă,
Și codrii-n care cresc stejarii,
Chiar și-o prăpastie adâncă:
Cea dintre prețuri și salarii.

Păreri și păreri

Deși s-a spus după spectacol
Cum că solista-i un miracol,
Nedumerirea mea persistă:
Prin ce miracol e solistă?

Diplomația

E modul ipocrit, bazat
Pe termeni echivoc-oculți,
De a te face ascultat
Și-a te preface că ascuți.

Adenom de prostată

Cu-această boală, când în față
Mi-apare-un pom (și-l... abordez),
Presimt că într-o altă viață
Am fost un câine maidanez.

Epitaf celui care a agonisit

peste nevoile sale

Stau, socotesc și, abătut,
Deplâng potrivit-i destin:
La câte case a avut
Doar un cavou nu-i prea puțin?

Autocaracterizare

De-aceia fanii mă aclamă
Și adversarii nu mă-nghit:
Că sunt spontan în epigramă
Și-n epitaf... „subit”.

Constelații epigramatice

Geo OLTEANU (11.11.1927-17.06.2012)

Născut în comuna Ungureni, jud. Dâmbovița; decedat la Ploiești. A absolvit Școala Medie Tehnică de Metalurgie din Câmpina (1950) și Facultatea de Mașini și Utilaj Petroliei, Secția Rafinării, la Institutul de Petrol și Gaze București (1954). A lucrat la Combinatul Petrochimic Brazi, ocupând funcții până la aceea de inginer-șef. A lucrat mai mulți ani pe șantierele românești din străinătate, în India (rafinăria Gauhati, în anii 60') și Iran (rafinăria Shiraz, în anii 70'). După pensionare a mai lucrat o perioadă la Trustul de Construcții Industriale Ploiești. Membru al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, din București, al Societății Scriitorilor „Costache Negri”, din Galați, Filiala Ploiești, membru și vicepreședinte al Uniunii Epigramiștilor din România, membru fondator și președinte al Cenaclului „Intercity” (1995). Poet, eseist și epigramist, apare în numeroase publicații de gen, semnând și cu pseudonime: *Leontău*, *Spinus*, *Teodora Onula*, *Guță Leca*, *Nae Teologu*, *Colț Alb*, *Neagu Otelu*, primind mai multe premii pentru creațiile sale. Fost redactor-șef la revistele „Cacealmau” și „Rezon”. A tradus și publicat *Rubaiyate de Omar Khayyam* (2004), a publicat patru volume de versuri, precum și: *Focuri bengale* (epigrame, 1997), *Studii și eseuri despre epigramă* (2001), *Ștanțe* (sonete și rondeluri, 2001), *Școala de ciobani* (proză scurtă, 2007), *Prăjituri cu piper* (fabule și poezii umoristice, 2008), *Urme pe nisip* (epigrame și aforisme, 2009). Este inclus în peste 50 de volume colective de epigramă.

Obârșie

De vă-ntrebați de stirpea mea,
Aflați acuma de la mine,
Că eu sunt un oltean sadea:
Mă trag din Banul Mărăcine.

Diplomația

Arta de-a-nveli minciuna
În găteală și polei
Și-a ascunde totdeauna
Adevărurile ei.

Unei cochete

După cum ni se relevă
N-a ajuns la măritat,
Dar de când era elevă
Tot mereu a exersat.

Numai seara

Cu femeia, mi se pare,
Mult mai dulce ne-ar fi viața,
Numai seara de-ar apare
Și-ar dispărea dimineața.

Integrarea României

Cei din Apus, cum lesne se constată,
Lucrează numai după antiteze.
Ei vor și România integrată,
Dar mai întâi să se dezintegreze.

Dilemă

La mare-l concepu și nu se teme
De gura lumii plină de venin,
E în dilemă însă cum să-l cheme:
Pierre, Giuseppe, Uve sau Marin?

Soacra despre proaspătul ginere

Se crede zmeu, dar n-are bani,
Frumos nu e, mașină n-are
Și-a mai pierdut și patru ani
Cu... studii universitare.

România azi

Azi dacă stăm s-analizăm
Cum merge treaba pe la noi,
Tot după Lenin ne ghidăm:
Un pas 'nainte, doi 'napoi.

Unui sugar, la prima aniversare

Nu i s-a uscat buricul,
Dar e vesel și sprințar,
Că l-a sărutat tăticul
Și mămica, prin ziar.

Echilibru

De-ar fi doar genii pe pământ
Și n-ar mai fi și proști destui,
Eu, sincer spun, mă înspăimânt,
Că n-ar fi loc pentru statui.

Unde dai și unde crapă

Pe-un șef corupt l-am demascat;
Ce lovitură! Ce tapaj!
De-atunci sunt eu remunerat
Cu ajutorul de șomaj.

Verbe auxiliare

Mi-a spus o doamnă, într-o zi,
Cât am pierdut în viața mea,
Că știu un singur verb, „a fi”,
Și nu știu verbul „a avea”.

Filosofia vieții

Poți merge singur pân' la Polul Nord,
Poți inventa ce nimeni nu visase,
De-ar fi și cei din juru-ți de acord,
Nu să te-ajute, ci doar să te lase...

Despre căderi

Cea de damă-i preferată,
Dacă stau ca să discern,
Dar e mult apreciată
Și căderea de guvern.

La nunta unui pensionar

Nunta lui s-a-nregistrat
Printre nunțile celebre,
C-a avut și-un invitat
De la „Pompele funebre”!

Mărturisirea unui poet de azi

„Eu sunt poet de primul rang, să știi,
Și-așa voi fi întotdeauna.
Am scris treizeci de cărți de poezii,
Iar bietul Eminescu... numai una”.

Unui coleg care urmează a doua facultate

Am pentru dânsul toată stima,
Dar lumea n-a-ncetat să spună:
„Mai bine repeta pe prima,
Măcar să aibă una bună!”

Turcii

De mult, în vremi îndepărtate,
Furau românele din sate,
Acum vrăjite de un ghiul
Merg singure la Istanbul.

Musca

De-i flămândă sau sătulă,
S-o privim admirativ:
Când se-așează pe căciulă,
E un mare detectiv!

Medicul și popa

Dacă-i dai mai acătării,
Ca și popa te slujește;
Despre partea vindecării
Însă... „Doamne miluiește!”

Îngrijorare

Lumea a intrat în vrie,
Nu știu ce-o mai fi de noi,
Nemții fac negustorie,
Iar evreii fac război.

Barmanii

Să nu mai înjurăm barmanii!
Le curgă banii râu în pungă,
Că ei ne prelungiră anii
Cu vinul lor de... apă-lungă.

Reclama TV cu mâncare pentru câini

Nu știu pe câți interesează
Când o privesc, dar ce să-i faci?!
Știu doar atât: că salivează
Cinci milioane de săraci.

Confraților, la moartea mea

Acum, când zac într-un sicriu,
Ce-aveți în cap, cam bănuiesc:
Vă bucurați că nu mai scriu...
Și eu, că nu vă mai citesc.

Ion I. PĂRĂIANU

Câteva aprecieri critice referitoare la talentul literar al lui Bogdan Amaru

Nicolae (Nae) Pârâianu din satul Budele de Nenciulești, descendent din marele neam boieresc al Pârâienilor de pe Valea Oltețului, împreună cu soția sa Ana au avut patru copii: Constantin, Alexandru, Nicolae și Dinuța. Cei trei băieți au fost întreținuți la „școlile înalte”.

Primul, Constantin, a devenit preot. Cel de-al doilea, Alexandru, a făcut Facultatea de litere și filozofie din București. În 1929 trece la Conservator - Secția artă dramatică (la clasa maestrului N. Soreanu), pe care îl absolvă în 1933. Nicolae, mezinul, a ajuns avocat, tot în București. Dinuța, mai ca toate fetele din acele timpuri, a fost ținută, până la căsătorie, pe lângă părinți.

Alexandru Pârâianu s-a dedicat scrisului, semnând cu pseudonimul **Bogdan Amaru**. A scris multe și de toate: poezii, schițe, nuvele, recenzii și cronici literare, romane, reportaje, monografii. Dar opera lui reprezentativă în literatură este piesa de teatru **Goana după fluturi** (1933).

Dacă n-ar fi murit numai la 29 de ani, cu talentul său „incontestabil ca o lamă de oțel”, ar fi rămas un nume de referință în literatura română. În susținerea acestei afirmații venim cu câteva aprecieri critice din multe altele.

„Nu descoperisem, firește, un nou geniu. Nu era, în caietul acela cu scoarțe negre, un nou Hamsun sau un nou Panait Istrati. Dar aceasta n-are nici o importanță. Important era, pentru mine, că știa să scrie și că avusese răbdarea să scrie o carte. Cu asemenea daruri, poți ajunge oriunde (...).

Romanul pe care mi-l adusese era plin de umor, plin de vervă, plin de fantezie. Invenție verbală, comparații, lirică, paradox, metafizică. Prea mult - i-am mărturisit cu sinceritate. Prea mult și prea multe”

(Mircea Eliade: *Soarta scriitorului tânăr*, *Vremea*, an IX, nr. 459, 18 octombrie, 1936, pag. 3.)

„A fost un mare artist al cuvântului, căruia i-a dat străluciri perene, acest nabab al metaforelor, acest purtător al zâmbetului blând-amar, trecut prea timpuriu în nesfârșita noapte a umbrelor”.

(I. Peltz: *Zâmbetul care a pierit*, manuscris)

„(...) Mă uitam la el, tăcut. Citea sfios, încurcat. Căutam să văd dincolo de gestul lui frânt, nervos. Mă interesa omul de dincolo de literatură (...).

«Goana după fluturi» e o comedie în trei acte. Are câteva personaje și un motto, dar nici o lungime, nici o dulcegie (deși e poveste de dragoste la mijloc) și nici unul din

convenționalismele meșteșugului.

Situațiile sunt grotești, iar oamenii trăiesc dincolo de aparențele realității, reacționează anapoda și totuși fără să se falsifice un moment. Simți că autorul nu vrea să-i lase un moment să fie comuni, lacrimogeni, convenționali. Ai impresia că-i vezi răsfrânți, rând pe rând, într-o aliniere de oglinzi concave și convexe. Situațiile sunt destul de tragice uneori, dar eroii lui Bogdan Amaru nu vor să plângă. Au tăria să rădă de propria lor durere. Când vreunul din ei spune un adevăr dezolant, are grijă să debiteze imediat o glumă, oricât ar fi ea de stupidă, ca și cum i-ar fi frică să nu trezească în ceilalți fantezele seriozității - a acelei seriozități pe care Bogdan Amaru a considerat-o întotdeauna ca pe o resursă nepuizabilă a banalității. Unele replici sunt destul de „trăznite”. Altele copilăroase. Multe, însă, dovedesc o cunoaștere adâncă a omului și au un pitoresc inedit. O piesă pe care un spectator ca Urmuz ar fi aplaudat-o cu entuziasm și poate n-ar fi șovăit s-o semneze”. (G. M. Zamfirescu: „Mozaic-4”, vol. *Mărturii în contemporaneitate*, I, București, Editura Minerva, 1974, pag. 129-135.)

„Bogdan Amaru îmi era cunoscut și dinainte prin multe cronici vioaie, spirituale și, mai ales, pline de sens poetic, sau chiar din încercările, nepublicate încă, de piese de teatru și de nuvele; dar din aceste simple rânduri spontane, deși prea înflorite, de scrisoare, evidența talentului e la îndemâna oricui. Iată ce înseamnă stăpânirea unei limbi pline de seva regională și arta de a orna; iată ce înseamnă meșteșugul expresiei figurate, al plasticizării și al ritmicele stilistice - iată ce înseamnă, într-un cuvânt, talentul literar, incontestabil ca o lamă de oțel!”.

(E. Lovinescu: *Destinul scriitorului român: Bogdan Amaru*, *Scrieri 2 - Memorii*, Editura Minerva, București, 1970, pag. 462)

„Spontaneitatea, sinceritatea confesivă, uneori crudă, atenuată de un zâmbet amar, vrând să ascundă umilinta mizeriei sub masca grotescului și să ferească de compromisuri, de înjosire sensibilitatea, podoaba tănuțită a demnității omenești, fac ca prozele sale răspândite prin publicațiile vremii să reție încă atenția și explică îndeajuns vizibila simpatie pe care autorul lor izbutise să o provoace, în ciuda extrem de scurtei lui activități, curmată în fașe de împrejurările atât de nesigure și agitate încât drama sa personală va deveni aproape un simbol pentru destinul tânărului

creator răpus înainte de realizarea așteptată”. (Geo Șerban: *Bogdan Amaru*, vol. „Ispita istoriei”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, pag. 202).

„A îndurat frigul și foamea, de dragul unui ideal, când i-ar fi fost de-ajuns să-și împrumute o simplă șiră a spinării de cauciuc, pentru a putea să mănânce de șase, de opt sau de zece ori pe zi, ca atâția sfertodocți ai lumii noastre politice”.

(Eugen Jebeleanu: *Drama scriitorului tânăr*, vol. „Din veacul XX”, E.S.P.L.A., București, 1956, pag. 98).

Am dorit să aduc în fața cititorilor aceste fragmente ale unor mari personalități ale literaturii române, ca un omagiu adus lui Bogdan Amaru de ziua lui aniversară, 12 aprilie, așa cum ne-o dedește Certificatul de naștere (originalul), care se află la Arhivele Naționale ale României, Serviciul Vâlcea. (No 6 aprilie 1907, cum consemnează toate scrierile de până acum).

De ce numai citate? Închei tot cu câteva rânduri scrise de marele critic Eugen Lovinescu, care dă și răspunsul și lămurăște în cea mai mare parte și titlul.

„Numele d-lui Bogdan Amaru e foarte puțin cunoscut cititorilor.

Mai documentați, unii își vor închipui că e vorba de poetul sanscrit Amaru, autorul poeziei *Puterea lacrimilor*, localizată la Coșbuc, fără indicația originii, în Balade și idile, după cum am arătat-o de mult, fapt pentru care am și fost învinuit că încerc să distrug gloria lui Coșbuc, după ce distrusesem înainte gloria lui Caragiale și cum aveam să o fac mai târziu cu Eminescu.

Bogdan Amaru e un tânăr scriitor român și, fiindcă nu poate fi prezentat prin activitatea sa literară inegală și risipită, îl voi prezenta prin câteva scurte fragmente de scrisori, ce mi se comunică, asupra cărora atrag cu tot dinadinsul atenția cititorilor (...).

Iată în câteva rânduri impresionante icoana mizeriei din trecut, la care se adaugă acum și boala... Cine dintre noi nu sângerează în fața tragediei acestui destin, pe care tânărul scriitor îl crede învins «chiar dacă ar fi să rabde de foame și de frig și să se încăiere cu pun-gașii și cu câinii pe maidane» - și cine n-a văzut în el, într-o măsură, însuși destinul scriitorului românesc?”

(Eugen Lovinescu: *Bieții băieți*, *Adevărul*, București, 20 mai, 1936 și în „Memorii”, vol. III, pag. 109-114).

Dan Florian SĂMĂRESCU
(Germania)

Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon din Pitești - Biserica cu ceas

Orașul Pitești, ca multe din orașele României, a fost crunt maltratată de comuniști. Orașul copilăriei mele era frumos, decent, bine organizat, cu locuitori cumsecade. Piteștiul, așezat între dealuri, pe valea Argeșului, este un oraș vechi, lipsit astăzi de monumente istorice reprezentative. Centrul orașului istoric, străzile Șerban Vodă și Domnița Bălașa, care se întretaiau la locul unde se afla Biserica cu Ceas - fosta catedrală a orașului -, Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon, există azi numai în amintirile piteștenilor, care locuiau în Pitești până în 1962, și în vederi vechi.

În 1962, în perioada detenției politice a preotului paroh al Catedralei - în timpul comuniștilor, biserica nu mai funcționa drept catedrală, fiind pedepsită pentru rădăcinile sale monarhice și brătieniste, istoria sa zburciată și rezistența la comunism -, în mod criminal, Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon, Strada Mare și strada Domnița Bălașa au fost distruse. Piteștiul a fost văduvit de istoria sa, de centrul său, de cartea sa de vizită. I-au distrus trecutul. În locul acelor străzi reprezentative și edificii istorice, comuniștii au făcut niște blocuri. Orașul vechi nu mai era. Biserica se cuvine reconstruită. Era cel mai valoros monument al orașului, de valoare istorică, asemănătoare Catedralei de la Alba Iulia. Simboliza Independența României.

Îmi amintesc orașul așa cum era în copilăria mea. Piteștiul avea șapte licee, avea teatru, baie comună, avea Trivalea, aleile, peștera din parc și restaurantul alb din lemn de mestecan, avea magazine moderne, librăria Staicu și cofetăria Borănescu, Grădina Publică și avea piteștenii - oameni cumpătați, ordonați, harnici, civilizați -, care se cunoșteau și se respectau.

Noi locuim pe Strada Exercițiu, o stradă pe care, în 1978, Regele Carol I primise defilarea trupelor românești, la întoarcerea victorioasă în țară din Războiul de Independență. Nici acea stradă nu mai există. Fosta Catedrală a orașului Pitești, Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon, monument istoric de importanță națională și monument de arhitectură, înscrisă în lista monumentelor, prin stră-

dania ultimului preot paroh, preotul Florian Sămărescu și dăruită după întemnițarea acestuia, a fost o redută a rezistenței la comunism și se impune RECONSTRUIREA EI. Era emblema orașului și monumentul său reprezentativ. Preotul Florian Sămărescu reușise repararea integrală a Catedralei, în 3 august 1959, când a fost răpit de securiști de pe stradă, torturat aproape un an în beciurile securității și condamnat împreună cu marele patriot și fruntaș PNL, Constantin Zamfirescu Căteasca... omul în casa căruia s-au pus bazele actului de la 23 august și care a fost omorât în detenție, la pușcăria din Botoșani, înainte de eliberarea deținuților politici din '64.

Catedrala a fost dăruită în 1962. Piteștiul a suferit o grea pierdere. Atunci a fost demolată istoria sa, au dispărut Biserica, strada Mare - strada Șerban Vodă - și strada Domnița Bălașa - străzile centrale ale orașului. Pictată de Gheorghe Tătărăscu, în Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon s-a oficiat primul Te-Deum de recunoștință, după victoria armatei române în Războiul de Independență, în prezența Regelui Carol I, care a dăruit biserica cu obiecte de cult și podoabe de valoare. Se impune ca după reconstruire, bustul lui Ion Brătianu să fie repus la loc, lângă BISERICĂ. Sprijiniți inițiativa RECONSTRUCȚIEI. Istoria sa zguduitoare va continua. Trebuie să continue. E istoria noastră, a poporului român. Copilăria mea este strâns legată de Catedrala orașului, în care tata, Preotul Florian Sămărescu, a slujit ca preot paroh, din 1940, la început împreună cu părintele Angelescu, apoi având diacon pe părintele Mișu Marinescu. Sunt printre puștii care au fost în fiecare duminică, ani de-a rândul, în acea biserică, monument istoric și de arhitectură, demolată și nereconstruită. De aceea, sunt obligat să-i păstrez vie amintirea. Parohia bisericii era mică... cam 400 de enoriași. Includea, însă, instituțiile orașului - primăria, prefectura, tribunalul, spitalul, unele școli, teatrul, magazinele din centru, iar tata, sfidând regimul comunist, mergea de Bobotează în toate instituțiile și împărțea credincioșii. În acea vreme erau notați și cei care intrau în biserică. Uneori la serviciile religioase de du-

minica erau prezenți doi-trei credincioși. Oamenii însă își botezau în secret copii și se căsătoreau religios la casele lor.

La slujba de Înviere, care se celebra afară, în fața bisericii, sau de hram, biserica era plină. În tinda bisericii, la care se ajungea urcând câteva trepte, prin uși mari, aflate în cele trei părți, exista o pictură murală zguduitoare, zugrăvind viața omului de la naștere până la moarte, incluzând și avertizări asupra pedepșelor celor păcătoși. Pereții din interior, de lângă tindă, aveau portretele Regelui Carol I, cred și al Reginei, dar în copilăria mea erau acoperite cu pânză. Imediat, spre stânga era scara, care ducea la loja corului și apoi mai sus, în turla mică, la clopotniță, și mecanismul ceasului. Biserica era cunoscută drept Biserica cu ceas. Ceasul fusese stricat la bombardament și reparat înainte de arestarea tatei, de către un necunoscut, care a venit la biserică și s-a oferit să-l repare. Întreaga biserică fusese complet reparată, după stricăciunile de la bombardament.

Biserica era o construcție impunătoare, cu pereți extrem de groși, iar icoanele pictate ale sfinților și ferestrele mari, cu vitralii, stabileau o atmosferă înălțătoare, de reculegere și rugăciune. Poate și faptul că era o biserică înaltă, cu picturi de sfinți în picioare, contribuia la sentimentul de înălțare sufletească. Biserica datora pictura maestrului Gheorghe Tătărăscu și școlii sale, astfel încât calitatea artistică era asigurată. Cele două scaune împărătești, destinate Regelui și Patriarhului, rămăneau neocupate, dar impresionau, mai cu seamă că aveau în față acel policandru de valoare, daruit de M.S. Regele Carol I, în urma Te-Deumului de recunoștință pentru obținerea Independenței țării în 1877. Policandru era instalat sub turla mare, care avea și ferestre și picturi murale. Iconostasul avea icoane de lemn pictat mai mici și icoane mari ale Domnului nostru Iisus Hristos și Maicii Domnului, precum și ale Sfinților Nicolae și Pantelimon, toate aurite. Biserica poseda și o colecție de covoare și obiecte de cult, unele înscrise la patrimoniu. Unde se află toate aceste odoare nu știu, dar s-ar cuveni cercetat,

pentru a se restitui Catedralei, când se va reconstrui sau a se face un muzeu. Fiindcă, nu mă îndoiesc, Ziua Reconstrucției se apropie. Altarul avea o ușă spre grădină, necunoscută de securiști, care, așa era atunci, adesea îl așteptau pe tata la ieșirea principală, ca să-l aresteze. Fiindcă atunci oamenii „dispareau”. Dacă nu te arestau în ziua planificată de ei, un timp rămânea omul în libertate. Apoi veneau iar... Biserica a fost o redută a opoziției la răul comunist și slujitorii săi au plătit scump. Dispariția centrului orașului Pitești, odată cu demolarea sfântului locaș a lăsat Piteștiul fără mărturia trecutului său. Comuniștii au demolat și istoria țării. Înainte de jumătatea secolului al XVIII-lea, în Târgul Pitești, pe Ulița Mare, devenită strada Șerban-Vodă și numită de comuniști Strada Victoriei, s-a zidit Biserica cu hramul Sfântul Nicolae. Anul primei ridicări nu se cunoaște, dar cea mai veche carte de slujbă creștină donată bisericii datează din 1743. În lista donatorilor pentru întreținerea sfântului locaș, nu sunt menționate ranguri de dregători, ceea ce înseamnă că biserica aparținea unor bresle de târgoveți. În 1802, marele cutremur a distrus-o în întregime, că „nu era din oștețe de lemn, ci din zidărie”, așa cum se scrie în documente. A fost refăcută din temelie și târnosită la 30 oct. 1812, „cu cheltuiala mahalagiilor și ajutorul creștinilor, în timpul Domniei Sale Ioan Gheorghe Caradja, când rușii s-au dus din țară. Păstorind pe norodul acestei eparhii, Prea Sfinția Sa iubitul de Dumnezeu Ion Chirio Chir Iosif” (citat din pisania bisericii, scrisă cu litere chirilice, care, spartă, se află la Muzeul Județean Argeș). „În 18 august 1848, la trei ceasuri din noapte, au ars tot Târgul Pitești, trei mahalale și trei biserici, între care și Biserica Sfântul Nicolae”. A treia zidire, mult mărită, s-a sfințit în 1864, având două turle înalte, care se vedeau din depărtare. În anul 1873, farmacistul Ștefan Babic a dăruit Bisericii Sfântul Nicolae un mare ceas cu patru cadrane, spre cele patru puncte cardinale, care a fost instalat în turla clopotniței. Conectat cu clopotul bisericii, anunța trecerea timpului, de se auzea în tot orașul. La 30 aprilie 1878, în Biserica Sfântul Nicolae s-a oficiat primul Te Deum al României Independente, în prezența regelui Carol I, după ce a primit defilarea Regimentelor de Dorobanți, pe platoul unde astăzi e Strada Exercițiu, al cărei nume vine de la poligonul de „exercițiu de tragere” al armatei. A avut loc o manifestare grandioasă de mulțumire lui Dumnezeu și glorificarea Armatei Române, după victoriile de la Grivița, Rahova și Plevna. Martorul ocular, I. S. Teodorescu, directorul Școlii de Băieți nr.1, citat de Tatiana Bobancu în „Albumul Religios” din 1933, își amintește „cum a sosit Domnitorul Carol, călare și plin de praf și cum oamenii se îmbrățișau, se sărutau

și plângeau de bucuria neamului românesc”. Atunci Domnitorul și-a stabilit comanda-mentul militar la Pitești și pregătea o linie de apărare, când armata rusă se stabiliza în București. După câteva luni, Domnitorul Carol a dăruit Bisericii „Sfântul Nicolae” un valoros policandru, datat în amintirea primului Te Deum oficiat în România Independentă. La începutul secolului XX, Biserica „Sfântul Nicolae” a avut statutul de catedrală a orașului. După Marea Unire din 1918, în grădinița bisericii, „la umbra unei sălcii pletoase, s-a ridicat bustul din bronz al ilustrului om politic Ion C. Brătianu, distrus de comuniști în 1949. În inventarul Primăriei Pitești din anul 1948, Biserica „Sfântul Nicolae” era apreciată a doua ca valoare dintre bisericile orașului alături de Biserica „Sfânta Vineri”. De amintit că părintele Postelnicescu, preotul paroh al bisericii Sfânta Vineri a fost omorât în anchetă la securitate. Tot în anchetă a fost ucisă și Maria Herescu. Prin H.C.M. nr.1 I 60 din 1955, cinci biserici din Pitești au fost declarate monumente de arhitectură: Biserica Sfântul Gheorghe, Biserica Sfântul Nicolae, Biserica Mavrodolu, Biserica Sfinții Voievozi din Meculești - Găvana și Biserica Schitului Trivale. Tata insistase să fie înscrisă biserica pe lista monumentelor istorice.

Statutul de monument de arhitectură al Bisericii Sfântul Nicolae, declarat prin H.C.M. nr. I. 160 din 1955, a fost respectat numai șapte ani, până când prin H.C.M. nr.387 din 23 aprilie 1962 se „aproba scoaterea din lista monumentelor de cultură de pe teritoriul R.P.R. a Bisericii Sfântul Nicolae din Pitești”, semnat de primul ministru Ion Gheorghe Ma-

urer (n.n. de ziua sa onomastică). Se evita denumirea de „locaș de cult”, prin înlocuirea cu „monument de cultură”, iar sintagma „scoaterea din listă”, în limbajul secret comunist, echivala cu distrugerea. La 24 aprilie 1962, Secretariatul General al Consiliului de Miniștri, cu nr. 781, a trimis H.C.M. cu pricina Sfatului Popular al Regiunii Argeș, în atenția primului secretar Constantin Sandu. Prin Biroul Documente Secrete, la 26 aprilie 1962, documentul s-a trimis cu nr. 558, Sfatului Popular al orașului Pitești, pentru conformare. Departamentul Cultelor din cadrul guvernului, cu nr. 6. 596 din 17 mai 1962, răspunde Sfatului Popular al orașului Pitești, astfel: „Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 19.252 din aceeași zi, vă facem cunoscut că Departamentul Cultelor avizează favorabil demolarea Bisericii Sf. Nicolae din Pitești!” - director adjunct ss C. Mireanu și economist ss M. Marinescu. În acea vreme președinte al Sfatului Popular orășenesc era muncitorul Marin Teodorescu. Pentru a se justifica demolarea, s-a format o comisie de constatare a construcției Bisericii, care a întocmit fișa tehnică cu concluzia „stare de degradare REA”, ceea ce era un fals grosolan. În procesul verbal de constatare din 29 iunie 1962 sunt trecuți cei șase membri ai comisiei. La 5 iulie 1962 s-a eliberat autorizația de demolare nr.9, din care cităm: „Ca urmare a cererii adresate de..., înregistrată la nr...., în baza avizului Secției de Arhitectură și Sistemizare și a Secției Gospodării, se autorizează demolarea Bisericii Sf. Nicolae din Pitești. Valoarea lucrării de demolare, conform devizului, este de 50.000”, Președinte ss indescifrabil, Secretar, ss indescifrabil. Pentru că nu se precizează cine a făcut cererea de demolare și nu are număr și data de înregistrare, autorizația este ilegală. Nici numele președintelui și al secretarului care au semnat autorizația de demolare nu sunt scrise la mașină, așa cum este uzanța, dar numele lor apar în autorizația de demolare a unei clădiri particulare, eliberată în aceeași zi, cu numărul 10. Demolarea sfintei biserici s-a comis imediat după eliberarea autorizației, cu ajutorul buldozerelor și al pompierilor în timpul detenției preotului paroh Florian I. Sămărescu Pisania din 1812, spartă, și marele ceas sunt expuse la Muzeul Județean Argeș. Am reținut că H.C.M. prin care s-a hotărât demolarea sfintei biserici s-a dat la 23 aprilie, ziua Sfântului Mucenic Gheorghe și procesul verbal neconform cu starea clădirii, prin care s-a justificat demolarea, s-a făcut la 29 iunie, ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Nicolae Ceaușescu era deputat de Argeș.

Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon, nu este posibil să nu fie reconstruită. Așa să ne ajute Dumnezeu.

P.S. O parte din expunere, e preluată din articolul din Wikipedia, care a fost șters nejustificat.

